University of Alberta Library
0 1620 2352 6526

Календар

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1947

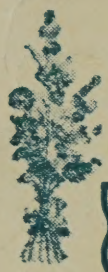

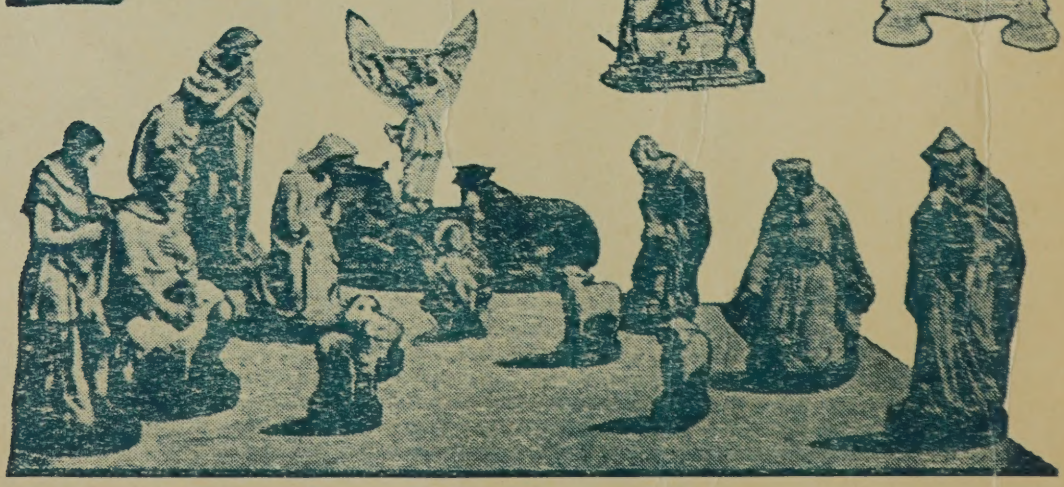

ГУРТОВИЙ СКЛАД
ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ.

Маємо все повний вибір усіх церковних річий по приступних цінах.

Пишіть в рідній мові по катальоґ.

Чесна і Скора Обслуга.

В. Левицький властитель

WILLIAM GROSS & CO.
322 Main Street
Winnipeg, Man.

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1947

РІЧНИК XXX.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВИНИПЕҐ, МАН.

Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.

Printed in Canada

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Рік 1947

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1947 є роком звичайним, що числить 365 днів.

Рік ділиться на чотири астрономічні пори: весну, літо, осінь і зиму.

Весна зачинається 21 березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ночею.

Літо зичнається 22 червня; літна перемога дня над ночею.

Осінь 23 вересня — осінне зрівнання дня з ночею.

Зима 22 грудня, зимова перемога ночі над днем.

Ери числення часу.

Християнська рахуба починається від народження Ісуса Христа — тепер маємо 1947-ий рік.

Грецька Церква числить від сотворення світа, тепер 7455-ий рік.

Магометани (турки) числять від утечі Магомета з Мекки до Медини в 622 р., отже тепер їх рік 1367.

Від охрещення України 988 р. доси 959 літ.

ЗАТЬМІННЯ В 1947 РОЦІ.

Повне затьміння сонця 20 травня, почавши в год. 11.10 рано до 4.24 пополудні. Видне тільки в Полудневій Америці в північній її частині.

Частинне затьміння місяця 3-го червня, починаючи в годині 4.48 пополудні до 9.42 вечером. В Америці чи Канаді не видне.

Затьміння сонця 12 листопада, почавши в год. 5.14 пополудні до 10.56 вечером. Видне в західній Канаді, полудневій Новій Скошії, Центральній Америці, Західних Індіях і в Полудневій Америці.

Час затьміння вище поданий є так званий Ґрінвіч час.

Час Ґрінвіч починається в Анґлії і прим. між часом Ґрінвіч і Винипеґом є 6 годин ріжниці.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ.

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі 5 тижнів і 6 днів.

Мясне пущення 16 лютого (3-го церковного).

Сирне пущення 23 лютого (10-го лютого церковного).

Благовіщення в понеділок 7 квітня (25 березня церк.).

Великдень 13-го квітня (31 березня церковного.

Вознесення 22 травня (9-го церковного).

Зелені Свята 1 червня (19 травня церковного).

Петра і Павла 12 липня, в суботу (29 червня церковного).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділи Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по Неділи Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 9 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресв. Богор.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.

2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.

3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.

4. В Петрівку.

5. В Спасівку.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1947 РОЦІ

Новий Рік в середу 1-го січня.
Трох королів 6 січня в понеділок.
Запустна 16 лютого,
Попелець 19 лютого, середа.
Благовіщення 25 березня, вівторок.
Неділя Цьвітна 30 березня.
Великдень 6 квітня.
Вознесення 15 травня (мая).
Зелені Свята 25 травня.
Божого Тіла 5 червня, четвер.
Петра і Павла 29 червня, неділя.
Преображення 6 серпня, середа.
Успення Богородиці 15 серпня, пятниця.
Різдво Богородиці 8 вересня, понеділок.
Всіх Святих 1 листопада, субота.
Адвент 30 листопада.
Непорочне Зачаття 8 грудня, понеділок.
Різдво Ісуса Христа, четвер.

Український Великдень один тиждень по латинськім.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.
Великодна Пятниця.
Домініон Дей 1-го липня.
День Праці, 2-го вересня (в понеділок).
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових ґруп, є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділи зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цьвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24: Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє,** 2. **Ісход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіє.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень: 1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаія, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15 „

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас.—1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9. 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цьвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до. „стежками Його"). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів.

Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увгу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1947 — має 31 днів — 1947

1	С	19	**Грудень, 1946.** Преп. Ілії та Ігнатія Печ., мч. Евтихія
2	Ч	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філоґенія Антіохійського
3	П	21	Муч. Юліянії Никомид., смерть Петра митр. Київ.
4	С	22	Вмч. Анастасії, Теодотії, Евода, Хризоґона, мч. Зоіла.
Нед. Св. Отців. Гол. 5. УЄ 8. Літ. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-40. Єв. Мат. 1: 1-25.			
5	Н	23	**Нед. Св. Отців.** 10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес.
6	П	24	**Святий Вечір** (Навеч. Різдва). Муч. Евгенії, Василиси
7	В	25	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	С	26	**СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
9	Ч	27	**Стефана первмч.** Преп. Теодора архіеп. Царгород.
10	П	28	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра
11	С	29	14,000 дітей уб. Іродом; преп. Івана печ,, прп. Маркела.
Нед. по Різдві. Гол. 6. УЄ 9. Літ. Ап. Галат 1: 11-19. Єван. Мат. 2: 13-23.			
12	Н	30	**Неділя по Різдві.** Муч. Анисії діви, преп. Теодора царг.
13	П	31	Преп. Меланнії Римлянки; преподоб. Геласія
14	В	1	**Січень 1947. НОВИЙ РІК — Обрізання — Василія Вел.**
15	С	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теоґена, Теодотії.
16	Ч	3	Преп. Малахія, муч. Гордія
17	П	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других
18	С	5	**Святий Вечір перед Йорданом.** Піст.
Йордан. — УЄ Марка 1: 9-11. Літ. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єван. Мат. 3: 13-17.			
19	Н	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ).**
20	П	7	**Собор Івана Хрестителя.** Муч. Атаназія Аталійського
21	В	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки
22	С	9	Мч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
23	Ч	10	Григорія еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
24	П	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.
25	С	12	Сави архіеп. Серб., муч. Татіяни, преп. Евпраксії.
Нед. 32. Гол. 8. УЄ 11. Літ. Ап. 1 Тим. 4: 9-15. Єван. Луки 19: 1-10.			
26	Н	13	**Нед. 32 по З. Св. о Закхею.** Мч. Ермила і Стратоника
27	П	14	Св Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана.
28	В	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кущника
29	С	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
30	Ч	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
31	П	18	Св. Атаназія і Кирила архиеп. Алекс., преп. Маркіяна.

Різдво Христове. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Ап. Галат 4: 4-7. Єван. Мат. 2: 1-12
Собор Пр. Бог. УЄ Мат. 2: 1-12. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.
Стефана. УЄ Ів. 15: 17-27. Літ. Діян. 6: 8-15; 7: 1-5 і 47-59. Єван. Мат. 21: 33-42
Новий Рік. Василія. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Колос. 2: 8-12 і Жид. 7: 26—8: 2. Єван. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.
Собор Предтечі. — Діян. 19: 1-8. Єван. Івана 1: 29-34.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СІЧЕНЬ.

1—4 Хмарно та неустійнено.
5—11 Дуже зимно з приходом снігу.
12—18 В більшости гарно, кілька днів хмарних.
19—25 Сніговії і зимніше.
26—31 Ясно, але зимно.

ДР. Г. НОВАК
M.D., C.M.
ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР
Dr. G. NOVAK
459 Selkirk Ave., cor. Powers St.
WINNIPEG, MANITOBA
Телефон: 54 351

ДР. П. ЗАКУС
ДЕНТИСТ
веде свою канцелярію під числом:
592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA
Телефон офісу 55 043

ЛЮТЕНЬ -- FEBRUARY

1947 — має 28 днів — 1947

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Січень.** Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія печерських
Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. 2 Тим. 3: 10-15. Єван. Луки 18: 10-14.			
2	Н	20	**Нед. Митаря і Фарисея.** † Преп. Евфимія Великого
3	П	21	Преп. Максима Іспов., мч. Анастасії, Неофіта, Евгенія
4	В	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла
5	С	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	Ч	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
7	П	25	† Григорія Богослова археп. Царгород., м-ці Филицати
8	С	26	Преп. Ксенофонта і Марії і їх синів, Аркадія, Івана.
Нед. Блудного Сина. Гол. 2. УЄ 2. Літ. Ап. 1 Кор. 6: 12-20. Єван. Луки 15: 11-32.			
9	Н	27	**Нед. Блудного Сина.** † Перенес. мощів Івана Золотуст.
10	П	28	Преп. Ефрема Печ. митр. Переясл., Ефрема Сиріна
11	В	29	Перенесення мощей Ігнатія Богоносця, Лаврентія Печ.
12	С	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.**
13	Ч	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
14	П	1	**Лютий.** Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
15	С	2	**СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Муч. Йордана, Гавриїла.
Нед. Мясопустна. Гол. 3. УЄ 3. Літ. Ап. 1 Кор. 8: 8-31 і 9: 1-2. Єван. Мат. 25: 31-46.			
16	Н	3	**Нед. Мясопустна.** Симеона Богоприїмця і Анни прор.
17	П	4	Преп. Ісидора Пелусіота, Николая іспов., Георгія Вол.
18	В	5	Теодосія Угл. арх. Чернигівського, муч. Агафії
19	С	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	Ч	7	Партемія еп. Лампс., преп. Луки Аладського, 1003 муч.
21	П	8	Влкмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
22	С	9	Преп. Панкратія затворника печер., муч. Никифора
Нед. Сиропустна. Гол. 4. УЄ 4. Літ. Рим. 13: 11-14. Єван. Матея 6: 14-21.			
23	Н	10	**Нед. Сиропустна.** Преп. Прохора Печ., свщмч. Харлам.
24	П	11	**Початок Вел. Посту.** Мч. Власія еп. Севаст, му. Георгія
25	В	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., прп. Евгенія
26	С	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	Ч	14	Рівноап. Кирила учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	П	15	Преп. Пафнутія Печерського, ап. Онисима

Трох Святих: УЄ Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19.
Стрітення Господнє: Утр. Луки 2: 25-32. Літ. Жид. 7: 7-17. Єван. Луки 2: 22-40.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛЮТИЙ.

1—6 Гарно та зимно.
7—13 Помякне з дощем або снігом.
14—16 Випогодиться.
17—22 Гарно та зимніше.
23—28 Кінець місяця не устійнений.

НОРТ ВИНИПЕҐ КО-ОПЕРАТИВА ЛИМИТЕД

ЗАСНОВАНА 1932 Р.

ВУГЛЯ, ДРОВА, ФАРБИ, ШКІРЯНІ РОБОЧІ РУКАВИЦІ І ХЛІБ.

Членство $5.00

УКРАЇНСЬКЕ, ЧИСТО КООПЕРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Ярда: 1042 Селкирк евню, Телєфон: 55 919
Фабрика рукавиць: 269 Джеймс евню — Будинок Вестерн Кооперативи Лимитед, Телєфон: 22 995.
Пекарня: 1069 Селкирк евню, Телєфон 55 919.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1947 — має 31 днів — 1947

1	С	16	**Лютий.** Мч. Памфила пресвитера Кесарії і з ним Павла

Нед. 1 Посту. Гол. 5. УЄ 5. Літ. Ап. Жид. 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єв. Ів. 1: 43-51

2	Н	17	**Нед. 1 Посту.** Преп. Теодора мовч. Печ., влмч. Теодора
3	П	18	Льва еп. Рим., Флавіяна патр. Царгор., Агапита еп.
4	В	19	Еп. Архипа, Филимона, Апфії, преп. Доситея, Равули
5	С	20	Льва епископа, преп. Агатона чудотв. Печерського
6	Ч	21	Преп. Тимотея, Евстафія арх. Антіохійського
7	П	22	Муч. Маврикія, Федора, Пилипа, преп. Атанаса іспов.
8	С	23	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея

Нед. 2 Посту. Гол. 6. УЄ 6. Літ. Ап. Жид. 1: 10-14 і 2: 1-3. Єван.Марка 2: 1-12.

9	Н	24	**Нед. 2 Посту.** Перше і друге знайд. гол. Ів. Хрестителя
10	П	25	Тарасія архієпископа Константинопольського
11	В	26	Преп. Порфирія еп. Газського, муч. Севастіяна, Івана
12	С	27	Преп. Тита Печерського, Григорія Декаполита
13	Ч	28	Преп. Василія, Марини, Кира, Протерія. Нестора
14	П	1	**Березень.** Препдмч. Евдокії, муч. Нестора і Тривімія
15	С	2	Свщмч. Тодота еп. Кирин., преп. Агафона, Арсенія

Нед. 3 Посту. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Ап. Жид. 4: 14-16 і 5: 1 6. Марка 8: 34-38 і 9: 1.

16	Н	3	**Нед. 3 Посту.** Свмч. Евтропія, Клеоника і Василиска
17	П	4	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліянії
18	В	5	Муч. Конона, преп., Марка пост., муч. Івана
19	С	6	Аморейських 42 муч.: Милісена, Теодора, Теофіла
20	Ч	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	П	8	Преп. Теофілакта ісповідника, свщмч. Теодорита
22	С	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни.

Нед. 4 Посту. Гол. 8. УЄ 8. Літ. Ап. Жид. 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31.

23	Н	10	**Нед. 4 Посту.** Муч. Кондрата, Кипріяна, Діонисія
24	П	11	Софронія патр. Єрусал., муч. Піонія, Евфимія патр.
25	В	12	Теофана іспов., Григорія Двоєслова, Симеона Богон.
26	С	13	**Поклони.** Никифора патр. Царгор., муч. Хрестини
27	Ч	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теоґноста митр. Київ.
28	П	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила, муч. Никандра
29	С	16	Серапіона арх. Новгор., муч. Трохима, ап. Аристовула

Нед. 5 Посту. Гол. 1. УЄ 9. Літ. Ап. Жид. 9: 11-14. Єван. Марка 10: 32-45.

30	Н	17	**Нед. 5 Посту.** † Преп. Олексія чол. Божого, мч. Марини
31	П	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА БЕРЕЗЕНЬ.

1—6 Мрачно з дощем і мипогодитсья.
7—12 Легкий сніг і потеплішає.
13—16 Зимні ночі.
17—22 Хляпавка або дощ.
23—28 Зимніше та хмарно.
29—31 Неустійнено.

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ
M.D., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор
Dr. M. POTOSKI
FRANKLIN BLOCK
Телефон 416 Box 656
DAUPHIN, MAN.

АРСЕНИЧ І СОЛОМОН
Адвокати, Повновласники і Нотарі.
Перепроваджують всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові, розводові, позичкові і інтабуляційні.
Адреса:
ARSENYCH & SOLOMON
711 McIntyre Block,
Winnipeg, Man. — Phone 93 071

КВІТЕНЬ -- APRIL

1947 — має 30 днів — 1947

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Березень.** Муч. Хризанта і його нареч. Дарії, Іларії
2	С	20	Отців Івана, Сергія, Патрикія
3	Ч	21	Ап. Якова, Хоми патр. Царгор., Кирила еп. Катан.
4	П	22	Свщм. Василія пресв. Анкирського, м-ці Дросиди
5	С	23	Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен.
Нед. Цвітна. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Ап. Филип. 4: 4-9. Єван. Івана 12: 1-18			
6	Н	24	**Нед. Цвітна.** Преп. Артемія еп. Тесал., мч. Партона
7	П	25	**БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
8	В	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, Малха.
9	С	27	Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	Ч	28	**Великий Четвер — Страсти.** Преп. Евстратія пост. печ'
11	П	29	**Велика Пятниця — Положення Плащениці.** Марка еп
12	С	30	**Велика Субота.** Преп. Івана Ліствичника, преп. Зосима
Великдень: Ап. Діяння 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.			
13	Н	31	**ВЕЛИКДЕНЬ — ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСЕННЯ.**
14	П	1	**СВІТЛИЙ ПОНЕДІЛОК.** Марії Єгипет. Преп. Ґеронтія
15	В	2	**СВІТЛИЙ ВІВТОРОК.** Преп. Тита, мч. Амфіяна, Едесія
16	С	3	Преп. Микити іспов., Іліріка, муч. Еппидифора, Дія
17	Ч	4	Преп. Йосифа Мноболізного Печ., Йосифа Піснопів.
18	П	5	Муч. Агатопода, Теодула, Симеона, Теодори Солун.
19	С	6	Евтихія арх. Конст., Методія учит. Словян, мч. 120
Нед. Томина. Гол. 1. УЄ Мт. 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.			
20	Н	7	**Неділя Томина — Проводи.** Юрія еп. Митилен.
21	П	8	Ап. Іродіона, Агава, Руфа, Асинкрита, Флегонта, Ерма
22	В	9	Муч. Евпсихія та інших 270 мучеників, Вадима
23	С	10	Муч. Терентія, Африкана, Максима, Зенона, Алекса.
24	Ч	11	Свщм. Антипи еп. Перґамського, преп. Пармуфія
25	П	12	Василія ісповідника Парійського, преп. Атанасії ігум.
26	С	13	Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, м-ці Томаїди
Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.			
27	Н	14	**Нед. Мироносиць.** Мартина ісповід., муч. Антона
28	П	15	Ап. Аристарха, Трофима, муч. Сави, Василиси
29	В	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси, Теодори, Галини
30	С	17	Свщмч. Симеона епископа Перського

Світлий Понеділок. Ап. Діян. 1: 12-17, 21-26. Єван. Івана 1: 18-28.
Світ. Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.
Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Луки 1: 24-38.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА КВІТЕНЬ.

1—6 Зимно і вогко.
7—12 Тепліше і проясниться.
13—20 В більшости гарно.
21—26 Дощі, стає холодніше.
27—30 Гарна весняна погода.

„Склеп Ліпших Черевиків"
Modern Shoe Store
602 SELKIRK AVENUE
Phone 56 599
WINNIPEG.

ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ
в справі городових фармів, фармів в Манітобі, міських реальностей і всякого рода бизнесів заходіть або пишіть до:
CENTRAL REALTY
885 MAIN ST., — WINNIPEG.
Phone 55 313
К. Ф. СЛІПЕЦЬ — властитель.

ТРАВЕНЬ -- MAY

1947 — має 31 днів — 1947

1	Ч	18	**Квітень.** Преп. Івана, ісп. Косми еп. Халк. й Авксентія.
2	П	19	Преп. Івана Ветхопещерника, преп. Трифона патр.
3	С	20	Свщм. Гавриїла отрока, преп. Теодора, Анастасія іг.

Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15

4	Н	21	**Нед. Розслаб.** Януарія та ін., Теодора Перг., мч. Ісаака
5	П	22	Теодора Сикеота, ап. Натанаїла, Луки
6	В	23	**† Великмч. Георгія (Юрія) Побідоносця,** мч. Лазаря
7	С	24	Преп. Сави Печ., муч. Стратилата і 70 його воїнів
8	Ч	25	Ап. Марка, Македонія патр. Цагор., преп. Сильвестра
9	П	26	Свщмч. Василія еп. Амасійського. св. Глафіри діви
10	С	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.

Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.

11	Н	28	**Нед. Самарянки.** Ап. Язона і Сосипатра, муч. Дади
12	П	29	Муч. 9 в Кизику, Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха
13	В	30	† Ап. Якова Завед., Никити Новгород., муч. Максима
14	С	1	**Травень.** Свщмч. Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	Ч	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
16	П	3	Смерть преп. Теодозія ігумена Печер., муч. Тимотея
17	С	4	Пелагії діви, священмч. Сильвана, Еразма, Никифора іг.

Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.

18	Н	5	**Нед. Сліпородженого.** Мч. Ірини, мч. Неофіта і Гая
19	П	6	Преп. Йова многострад., Йова Почаївського чудотв.
20	В	7	Зявлення Честного Хреста в Єрусалимі, муч. Акакія
21	С	8	†Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	Ч	9	**ВОЗНЕСЕННЯ.** Перенес. мощів св. Миколая чудотв.
23	П	10	Ап. Симона Зилота, преп. Ісидори, блаж. Таїсії
24	С	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.

Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.

25	Н	12	**Нед. Св. Отців 1-го Всел. Собору 325.** Епіфанія епис.
26	П	13	Муч. Гликерії, діви і Лаодикія, Юрія іспов. Макарія
27	В	14	Никити затв. Печ., муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона
28	С	15	Пахомія Вел., Ісаії еп. Ростовського, Ісаії Печерського
29	Ч	16	Преп. Теодора освяченого, муч. Віта, Модеста, Петра.
30	П	17	Ап. Андроника з 70-ти ії помічниці його Юнії, Стефана
31	С	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії.

Юрія. УЄ Луки 12: 2-12. Літ. Діян. 12: 1-11. Єван. Івана 15; 17—16; 1-2
Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ТРАВЕНЬ.

1—4 Гарне.
5—7 Неустійнено.
8—10 Дощ.
11—17 Потепліє; в більшост ясні та холодні ночі.
18—22 Гарна для рістні погода.
23—26 Легкі дощики.
27—31 Гарно і тепліше.

ДР. Ю. Е. ДРАҐАН

M.D., C.M., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор

Член Домін'яльної Ради Лікарів.
З практикою по шпиталях
в Рочестер, Філаделфії,
Бостоні, Ню Йорку
та Балтімор.

601 Canada Building,
SASKATOON, SASK.
(Коло сієнарської стації)

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові.

Адреса:

A. T. WARNOCK, K.C.
Barrister & Solicitor
Ramsay Block, Tel. 63
DAUPHIN, MAN.

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1947 — має 30 днів — 1947

Кал.	Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів. 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12				
1	Н	19		**Травень. ЗЕЛЕНІ СВЯТА—ТРОЙЦЯ.** Свщм. Патрикія
2	П	20		**ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА.** Муч. Талалея, Олексія,
3	В	21		Рівноап. Констинтина і Єлени, преп. Касіяна
4	С	22		Муч. Василиска, Маркела, Кодра, мучениці Софії
5	Ч	23		Препмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія епископа
6	П	24		Преп. Симеона дивногорця, преп. Никити стовпника.
7	С	25		† 3-те знайдення голови Івана Хрест. мч. Келестина.
Нед. 1. Гол. 8. УЄ 1. Літ. Жид. 11: 33-40; 12: 1-2. Мат. 10: 32-33, 37-38; 19: 27-30				
8	Н	26		**Нед. 1 по Зел. Св.—Неділя Всіх Святих.** Мч. Аверкія
9	П	27		Свщмч. Терапонта Серб., преп. Нила ст., мч. Теодори
10	В	28		Преп. Микити іспов. еп. Халкид., Ігнатія еп. Ростов.
11	С	29		Препмч. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	Ч	30		Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії
13	П	31		Ап. Ерма з 70-ти, муч. Ермея воїна, муч. Маґа волхва
14	С	1		**Червень.** Муч. Юстина филос., мч. Юстина, Харитини
Нед. 2 по З. Св. Духа. **Івана Сучавського.** Гол. 1. УЄ 2. Літ. Рим. 2: 10-16. Єван. Мат. 4: 18-23. Івана 19: 25-27 і 21: 24-25.				
15	Н	2		**Нед. 2 по Зел. Св. Влкмч. Івана Сучавського**
16	П	3		Муч. Лукіяна і з ним Клавдія, Ігнатія, Павла
17	В	4		Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря
18	С	5		Блаж. Константина митр. Київ., муч. Аполона, Никан.
19	Ч	6		Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
20	П	7		Муч. Теодота Анкирського, муч. Киріякії, Калерії.
21	С	8		Ефрема патр. Антіох., Теодора еп., муч. Теофана.
Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.				
22	Н	9		**Неділя 3 по Зел. Св.** Кирила арх. Алекс., муч. Теклі
23	П	10		Преп. Силуана схимомонаха Печер., Тимофія
24	В	11		† Ап. Вартоломея і Варнави з 70-ти, муч. Теопемпта
25	С	12		Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пуст. Івана
26	Ч	13		Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора
27	П	14		Смерть кн. Мстислава, прор. Єлисея, Методія патр.
28	С	15		Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії.
Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Ап. Римлян 6: 18-23. Єван. Матея 8: 5-13.				
29	Н	16		**Нед. 4 по Зел. Св.** Преп. Тихона Луховського мч. Тигрія
30	П	17		Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.
Покед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20				

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЧЕРВЕНЬ.

1—7 Хмарно але тепло.
8—11 Декуди дощі.
12—15 Трошки похолодніє.
16—21 Трошки за горячо.
22—27 Ідеальна погода на вакації.
28—30 Неустійнено.

ДР. І. ВЕРХОМИН
і
ДР. Н. Д. ГОЛУБІЦЬКИЙ
ЛІКАРІ Й ОПЕРАТОРИ
Х-Рей і Фізіо-Терапія
Тел. Офісу 24543
Dr. VERCHOMIN Dr. HOLUBITSKY
Тел. дому 25884 Тел. дому 84488
UNION BLDG., EDMONTON, ALTA.

ДР. П. ГУЦУЛЯК
Дентист
веде свою канцелярію під ч.
270 Physicians & Surgeon Bldg.
86 BLOOR STREET West
TORONTO, ONT.
Телефон KI 6727
Вечорами тільки за попереднім умовленням.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1947 — має 31 днів — 1947

1	В	18	**Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., **муч. Емерія.**
2	С	19	†Ап. Юди, брата Господнього, преп. Паісія Велик.
3	Ч	20	Память угодників землі Волинської, свщмч. Методія.
4	П	21	Муч. Юліяна Тарсійського, преп. Юлія пресвитера
5	С	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії.

Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.

6	Н	23	**Нед. 5 по Зел. Св. Муч. Агрипини, мч. Евстахія**
7	П	24	**РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ.** Муч. Орентія,
8	В	25	Преп. Февронії, Леоніди, Лівії й Евтропії
9	С	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Ґот., Дионисія Печер.
10	Ч	27	Преп. Самсона страннопріимця, блаж. Мартина.
11	П	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскина
12	С	29	**Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.**

Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.

13	Н	30	**Нед. 6 по Зел. Святах.** Собор 12-ти Апостолів мч. Мих.
14	П	1	**Липень.** Косми і Даміяна безсріб. Антонія Римл.
15	В	2	Положення Чесної ризи Діви Марії у Влахерні.
16	С	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	Ч	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.
18	П	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, муч. Анни
19	С	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.

Нед. 7. Гол. 6. УЄ 7. Літ. Рим. 15: 1-7 і 6: 18-23. Єв. Мат. 9; 27-35 і 8; 5-13

20	Н	7	**Нед. 7 по Зел. Св.** Преп. Томи Малеїна й Акакія
21	П	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії
22	В	9	Свщм. Панкратія еп., Теодора еп., муч. Андрея і Прова
23	С	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	Ч	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.
25	П	12	Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла, св. Вероніки
26	С	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.

Нед. 8. Голос 7. УЄ 8. Літ. Ап. 1 Коринтян 1: 10-18. Єван. Мат. 14: 14-22

27	Н	14	**Нед. 8 по Зел. Св.** Ап. Акили з 70-ти і друж. Прискили
28	П	15	**† Володимира Великого князя України**
29	В	16	Свщмч. Антиноґена, муч. Юлії діви, муч. Павла і сестер
30	С	17	Влкмуч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	Ч	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Петра і Павла: УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19
Різдво Івана Хрестителя. УЄ Луки 1: 18-25. Літ. Ап. Рим. 13: 12-14: 4. Луки 2: 1-12.
Володимира Великого. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Гал. 1: 11-19. Єван. Івана 10: 1-9.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИПЕНЬ.

1—7 Горячо з дощами.
8—13 Радше неустійнено.
14—19 Ясні та гарячі дні.
20—26 Дуже гаряче і сухо.
27—31 В більшости гарні і теплі дні.

ДР. П. ПОТОЦЬКИЙ
M.D., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор
Dr. P. POTOSKI
YORKTON, SASK.
Телефон 117

М. Н. ГРИГОРЧУК
АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК ітд.
Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.
Адреса:
M. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.
Box 81, Ethelbert, Man.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1947 — має 31 днів — 1947

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Липень.** Преп. Макрини, сестри Василія Вел. преп. Дія
2	С	20	✣ **Ілії пророка.** Зн. мощ. Атанасія ігум. Берестейського.
Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.			
3	Н	21	**Нед. 9 по Зел. Св.** Преп. Онуфрія мовч. й Онисима Печ.
4	П	22	Рівноап. Марії Магдалини, свщмч. Фоки
5	В	23	Муч. Трохима, Теофіла й 13-ти з ними. Аполінарія
6	С	24	†Муч. Бориса і Гліба, преп. Полікарпа археп. Печер.
7	Ч	25	† Успення правед. Анни, св. Олимпіяди діякониси.
8	П	26	Преп. Мойсея чудотв. Печер., священмч. Ермолая
9	С	27	Пантелеймона влмч., преп. Наума, Анфіси ігумені
Нед. 10. Голос 1. УЄ 10. Літ. Ап. 1 Корин. 4: 9-16. Єван. Матея 17: 14-23			
10	Н	28	**Нед. 10 по Зел. Св. Апост. з 70-ти: Прохора Никанора**
11	П	29	Муч. Калиника Кил., муч. Серафини діви
12	В	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крикента, Епенета
13	С	31	Прав. Евдокима Капад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	Ч	1	**Серпень. Початок Спасівки.** †Зн. Ч. Хр. **Хрещ. України**
15	П	2	Перенес. мощів первом. Стефана, блаж. Василія
16	С	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
Нед. 11 Голос 2. УЄ 11. Літ. Ап. 1 Корин. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35			
17	Н	4	**Нед. 11 по Зел.** Св. Сім молодців в Ефесі сплячих
18	П	5	Муч. Евсигнія, Кантидія, Кантидіяна, Василиска
19	В	6	**ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЕ — СПАСА.**
20	С	7	Преп. Пімена пост. Печер., муч. Марина воїна, Атерія
21	Ч	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	П	9	† Ап. Матея, муч. Юліяна, Маркіяна, Івана, Фотія
23	С	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26			
24	Н	11	**Нед. 12 по Зел. Св.** Препмч. Василія і Теодора Печер.
25	П	12	Муч. Фотія, Памфила, Капитана, Аникити
26	В	13	Тихона еп. Вороніжського, муч. Конкордія, св. Ірини
27	С	14	Перенес. мощей Теодосія Печ., прор. Михея муч Лукія
28	Ч	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Преп. Харитона.
29	П	16	† Нерукотв. Образ Ісуса Христа, муч. Діомида
30	С	17	Преп. Алипія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.			
31	Н	18	**Нед. 13 по Зел. Св.** Муч. Флора і Лавра, Серапіона.

Ілії: УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Ап. Якома 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.
Преображення Госп. УЄ Луки 9: 28-36, Літ. Ап. 2 Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.
Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11, Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СЕРПЕНЬ.

1—6 Гарна погода.
7—13 Дощі і хмарно.
14—20 Холодніше з дощиками.
21—26 Дощі з громами.
27—31 В більшости гарно і тепло.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО.

Купуйте наші продукти: Молоко, сметанку, маслянку, сир і масло. В сторах питайте за нашими продуктами.

ФАРМЕРІ!

Посилайте Вашу сметану до нас, а ми ґарантуємо Вам, що будете задоволені.

CENTRAL DAIRIES Ltd.

121 Salter Street · Phone 57 237 Winnipeg, Man.

ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER

1947 — має 30 днів — 1947

1	П	19	**Серпень.** Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 муч.
2	В	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника
3	С	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	Ч	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.
5	П	23	Свщмч. Іринея еп. Ліонського, Калиника патр. царг.
6	С	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.

Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.

7	Н	25	**Нед. 14 по Зел. Св.** Ап. Тита з 70-ти, іспов. Вариса
8	П	26	Муч. Адріян і Наталії, препод. Тифоя
9	В	27	Преп. Пімена пост. Печер,, Пімена Вел., Осії ісповід.
10	С	28	†Знайдення мощів Йова Почаївського, преп. Сави
11	Ч	29	† **Усікнов. Голови Івана Хрестителя,** муч. Анастасія.
12	П	30	Александра, Івана і Павла патр. Царг., преп. Врієна
13	С	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.

Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.

14	Н	1	**Вересень—Нед. 15 по Зел. Св. — Початок Цер. Року**
15	П	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царгородського
16	В	3	Священ. Антима еп. Никомид. і з ним Теофіла, Петра
17	С	4	Муч. Вавили еп. Антіох., прор. Мойсея Боговидця
18	Ч	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.
19	П	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах. преп. Архипа, Давида
20	С	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.

Нед. 16. **Різдво Пр. Богородиці.** Гол. 7. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Кор. 6: 1-10 і Фил. 2: 5-11. Єван. Мат. 25: 14-30 і Луки 10: 38-42; 11: 27-28.

21	Н	8	**Нед. 16 по Зел. Св. — РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ**
22	П	9	Богот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Теодосія
23	В	10	Муч. Минодори, Митродори і Нимфодори, ап. Лукія
24	С	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кронида
25	Ч	12	Свщмч. Автонома еп., преп Атанасія, муч. Юліяна.
26	П	13	Предпраз. Воздв. Ч. Хр. Священ. Корнилія Сотника
27	С	14	**ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.**

Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.

28	Н	15	**Нед. 17 по Зел. Св.** Влкмч. Никити, преп. Филотея
29	П	16	Влмч. Евтимії Китрияна митр., Состена, Віктора
30	В	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матері їх Софії, Агатоклії

Різдво Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воздв.: УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв, Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ВЕРЕСЕНЬ.

1—4 Неустійнено.
5—7 Дощі.
8—10 Випогодиться.
11—14 Хмарно та тепло.
15—19 Гарно і гарячо.
20—24 Холодніші, ясні ночі.
26—28 Хмарні дні.
29—30 Тепло.

Office Phone 44 127

Dr. W. Grenkow

DENTIST

484 Stradbrooke Ave.

Winnipeg, Man.

ЛЕВКО Г. ФАРИНА

ОКУЛІСТ

Веде Канцелярію під адресою:

202 UNION BUILDING
Edmonton, Alberta.
Телефон 28631

ЕКЗАМІНУЄ ОЧИ—
ПРИПАСОВУЄ ОКУЛЯРИ.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1947 — має 31 днів — 1947

Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Вересень.** Преп. Евменія еп., муч. Кастора, Арідни
2	Ч	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
3	П	20	Велкмч. Евстафія Плакиди з ним Теопістії, Агапія
4	С	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
			Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11
5	Н	22	**Нед. 18 по Зел. Св.** Преп. Отців в печерах Антонія
6	П	23	Зачаття св. Івана Хрестителя, мч. Андрея, мч. Ксантипи
7	В	24	Пермч. Теклі, прав. Никандра, Корпія, Аврамія
8	С	25	Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	Ч	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.
10	П	27	Муч. Калістрата і 49 воїнів з ним, преп. Саватія
11	С	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36.
12	Н	29	**Нед. 19 по Зел. Св.** Преп. Киріяка одшел., Теофана
13	П	30	Михаїла 1-го митр. Київського, смч. Григорія Вірм.
14	В	1	**Жовтень. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.**
15	С	2	Андрея Христа ради юродивого, свщмч. Кипріяна
16	Ч	3	Преп. Діонисія затвор. Печерського, свщмч. Діонисія.
17	П	4	Свщмч. Еротея, Володимира Новг., преп. Еладія печ.
18	С	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
19	Н	6	**Нед. 20 по Зел. Св.** Ап. Томи з 70-ти, мч. Еротиїди діви
20	П	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія Печер., Юліяна
21	В	8	Преп. Пелагії, св. Таїси, преп. Трифона, св. Пелагії
22	С	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, преп. Андроника
23	Ч	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.
24	П	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. печ., Теофана еп.
25	С	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
			Нед. 21. Гол. 4. Утр. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15
26	Н	13	**Нед. 21 по Зел. Св.** Мч. Карпа, преп. Виннямина Печер.
27	П	14	Преп. Параскевії Серб., Николая Печер., мч. Назарія
28	В	15	Преп. Евтимія нового, прпмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	С	16	Муч. Лонгина сотника, Леонтія, Дометія, Терентія
30	Ч	17	Память Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.
31	П	18	†Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст., Йосифа ігум.

Покров Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Луки 10; 38-42; 11; 27-28.

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЖОВТЕНЬ.

1—6 Починає зимніти.
7—11 Зимні ясні ночі.
12—16 Подекуди дощі.
17—21 Ясно та зимно.
22—26 Більше позимніє.
27—31 Зимно з дощем або снігом.

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телефон Бюра 95 075 Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.
ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Спеціялізує при операціях найновішими способами для знечулення.

Маємо апарат Рентґена для знимання ЕКС-РЕЙ (X-RAY)
Пересвітлювання Флуороскопією
і Радіятермія (Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:
DR. V. F. BACHYNSKI
506 McArthur Bldg. Winnipeg, Man.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1947 — має 30 днів — 1947

1	С	19	**Жовтень.** Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона.

Нед. 22. Гол. 5. УЄ 11. Літ. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.

2	Н	20	**Нед. 22 по Зел. Св.** Влмч. Артемія, мч. Евора й Евнея
3	П	21	Преп. Іларіона Вел., Іларіона Печерського.
4	В	22	Рівноап. Аверкія еп. Єропольського, муч. Александра
5	С	23	Ап. Якова, брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	Ч	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети.
7	П	25	Муч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти, муч. Анастасія
8	С	26	**ДИМИТРІЯ ВЕЛИКМ.** Преп. Теофіла, муч. Лептини.

Нед. 23. Гол. 6. УЄ 1. Літ. Єфес. 2: 4—10. Єв. Луки 8: 26-39

9	Н	27	**Нед. 23 по Зел. Св.** Нестора Літописця, муч. Нестора
10	П	28	Муч. Терентія й Неоліни та дітей їх, муч. Параскеви
11	В	29	Препмч. Анастасії Римлянки, муч. Феліцитини
12	С	30	Муч. Зиновія і Зиновії, ап. Тертія, Марка, Юста
13	Ч	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія.
14	П	1	**Листопад.** Косми і Даміяна чуд. і матері Теодотії
15	С	2	Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни, преп. Маркіяна.

Неділя 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Єфесян 2: 14-22; Євангелія Луки 8: 41-56

16	Н	3	**Нед. 24 по Зел. Св.** Муч. Акепсима, еп. Йосифа пресв.
17	П	4	Преп. Йоаникія Вел., Ахила Печер., мч. Никандра
18	В	5	Муч. Галактіона й Епістими, Григорія арх. Алексан.
19	С	6	Павла, архіеп. Царгор., дів: Тукеси, Александри
20	Ч	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Єрона, Ісихія, Никандра і др.
21	П	8	**СОБОР АРХИСТ. МИХАЇЛА** і др. **Ангелів.** Преп. Марти
22	С	9	Онисифора іспов. печер., Матрони царгор., мч. Маври

Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3 Літ. Єфес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.

23	Н	10	**Нед. 25 по Зел. Св.** Ап. з 70-ти: Ераста еп. Олимпа
24	П	11	Муч. Мини, преп. Теодора Студита, Стефаніди
25	В	12	Св. Івана Милостивого патр. Алекс., преп. Ніла пост.
26	С	13	† Івана Золотоустого архіеп. Царгород., муч. Манефи
27	Ч	14	† Ап. Филипа з 12-ти. Григорія Палами арх. Тесалон.
28	П	15	**Початок Пилипівки.** Муч. Гурія, Самона й Авіва
29	С	16	Ап. і єван. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.

Нед. 26. Гол. 1 УЄ 4. Літ. Єфес. 5: 9-19. Єв. Луки 12: 16-21.

30	Н	17	**Нед. 26 по Зел. Св.** Григорія еп. і чудотв. Неокесар.

Димитрія: УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2; 1-10. Єван. Івана 15; 17-27 і 16; 1-2.
Арх. Михаїла: УЄ Мат. 13: 24-30 і 36-43. Літ. Жид. 2: 2-10. Єван. Луки 10: 16-21

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИСТОПАД.

1—4 Слітно і зимно.
5—8 Слітно чи сніжно.
9—12 Вияснитьcя.
13—16 Знова неустійнено.
17—22 Хмарно але трохи тепліше.
23—26 Пічне зимніти.
27—30 Сніг або слітно.

Я. О. МАСЦЮХ
АДВОКАТ і НОТАР
Веде канцелярію під понищою адресою:
Y. O. MASCIUCH, LL.B.
Phone 25 345
428 Main Street, Winnipeg, Man.

Phone 55 204
Dr. M. Kanchier
DENTIST
407 Selkirk Avenue
Winnipeg, Man.

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1947 — має 31 днів — 1947

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Листопад.** Св. муч. Платона, Романа, Варула
2	В	19	Прор. Авдія, преп. Варлаама ігумена Печерського
3	С	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла арх. Царгород.
4	Ч	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
5	П	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та муч. Апфії і Кикилії
6	С	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора, Антіохійсь.
			Нед. 27. Гол. 2. УЄ 5. Літ. Ап. Ефесян 6: 10-17. Єван. Луки 13: 10-17.
7	Н	24	**Нед. 27 по Зел. Св.** Влкмч. Катерини, Порфирія і 200
8	П	25	Климента еп. Риму, Мартиніяна діякона
9	В	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіос.
10	С	27	Влкмч. Якова перського, преп. Паладія, Романа чуд.
11	Ч	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра.
12	П	29	Муч. Пармона і з ним 370, преп. Нектарія печерського
13	С	30	† Андрея Первоз., Фрументія, архиеп. Індійського.
			Нед. 28. Гол. 3. УЄ 6. Літ. Ап. Колос. 1: 12-18. Єван. Луки 18: 18-27.
14	Н	1	**Грудень.—Нед. 28 по Зел. Св.** Прор. Наума, Филарета
15	П	2	Прор. Аввакума, Атанасія затвор. Печерського
16	В	3	Прор. Софонії, преп. Івана Мовчал., еп. Колонійск.
17	С	4	Влмч. Варвари і з нею Юліянії, преп. Івана Дамаскина
18	Ч	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотея.
19	П	6	**НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВОРЦЯ.** Блаж. Максима
20	С	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
			Нед. 29. Гол. 4. УЄ 7. Літ Ап. Колос. 3: 12-16. Єван. Луки 17: 12-19.
21	Н	8	**Нед. 29 по Зел. Св.** Преп. Потапія, ап. з 70-ти, Состена
22	П	9	**Зачаття Пресв. Богородиці від св. Анни,** пр. Самуїла
23	В	10	Муч. Мини, Ермогена й Евграфа, муч. Маріяна
24	С	11	Преп. Даниїла Стовп., Луки муч., Леонтія, Варсави
25	Ч	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.
26	П	13	† Муч. Евстратія, Авксентія, Евгенія й Ореста.
27	С	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха.
			Нед. Праотців. Гол. 5. УЄ 8. Літ. Ап. Колос. 3: 4-11. Єван. Луки 14: 16-24
28	Н	15	**Нед. Св. Праотців.** Свщм. Елевтерія і матері його Анфії
29	П	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, мч. Марина
30	В	17	Преп. Даниїла і трох молодців: Ананії, Азарії і Мих.
31	С	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста арх. Єрусал.

Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28
Зач. Пр. .Бог. УЄ Лу 1: 39-49 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Николая: УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Жид. 13; 17-21. Єван. Луки 6; 17-23

Записки:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ГРУДЕНЬ.

1—8 Хмарно з снігом чи дощемч
9—14 Тяжкі сніги в цім тижні.
15—20 Трошки попустить і випогодить.
21—24 Морозно.
25—29 Легкий сніг.
30—31 Дуже зимно.

Charles
DRUG STORE
290 Selkirk Ave. & Charles St.
Winnipeg, Man.
Коли вам треба лікарств, то вдавайтесь на вище подану адресу. Скора і совісна обслуга.
ЕВГЕН УГРИНЮК, властитель.

Телефон Бюра 55 043
Тел. Резиденції 51 239
ДР. Б. ДИМА
ЛІКАР і ХІРУРҐ
Бюро:
592 SELKIRK AVE.
Winnipeg, Man.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

Виходить від 1910 року кожного тижня.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" Є:
ПЕРШИМ українським часописом в Канаді незалежним від чужих.
ПЕРШИМ, який вчив русинів, що вони українці.
За ним є 37 літ громадської праці і тим він заслугує на довіря і піддержку.
В кождій УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ повинен бути „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС".
РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА: В Канаді $2.50; в Зєдинених Державах $3.00; в інших краях $3.50.

Адреса:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 Sta. B. WINNIPEG, MAN.

„ВІСТНИК"

Орґан Української Православної Церкви в Канаді.

ПОЧАВ ВИХОДИТИ 1924 РОКУ.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В МІСЯЦИ.

Побіч справ релігійних і церковних „ВІСТНИК" інтересується справами Української Культури, справами виховання і взагалі громадськими справами українського життя.

В „ВІСТНИКУ" знайдете матеріял, якого не знайдете деинде — і тому „ВІСТНИК" повинен бути в КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

ПЕРЕДПЛАТА В КАНАДІ НА РІК $1.50
В ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ $2.00

Адресуйте:

THE HERALD

BOX 3626 Sta. B. WINNIPEG, MAN.

НАУКА

Дочекався я свого святенька —
Виряжала в світ мене матінка...
Виряжала в світ мати рідная
І промовила мені бідная:

„Нехай, сину мій, ми працюємо,
Нехай цілий вік ми горюємо;
Нехай сохну я, тато горбиться,
Ти на світ поглянь що там робиться.
Та не всі ж, як ми, в землі риються...
Може є такі, що і миються.
Та не всі ж, як ми димом куряться —
Може є такі, що й не журяться.
Коли найдеш їх, милий синочку,
Ти склони себе, як билиночку.
Ти склони себе, як билиночку,
Простели себе, як рядниночку.
Спина з похилу не іскорчиться,
Чоло з пороху не ізморщиться;
Спина з похилу не іскривиться,
Зате ступить пан, тай подивиться.
Зате ступить пан на покірного
І прийме тебе, як добірного.
І в годиночку на драбиночку...
І пійдеш тоді, милий синочку,
І з панами сам порівнаєшся,
В сріблі-золоті закупаєшся...
В сріблі золоті закупаєшся —
З полем батьківським розпрощаєшся."

***

Але сталося друге святенько —
Виряжав у світ мене батенько,
Виряжав мене, путь показував,
Говорив мені і приказував:

„Бачиш, сину мій, як працюємо,
Бачиш, сину мій, як горюємо!
Кожний з нас на світ на те родиться...
Не дивись на світ, що там робиться!

Ти на бджіл поглянь: є робучії,
Але й трутні є неминучії.
Так і на світі: Одні риються,
Другі потом їх тільки миються.
Будь ти проклятий, милий синочку,
Як погнеш таким свою спиночку!
Як погнеш таким свою спиночку,
Як простелишся на рядниночку.
І чоло тобі нехай зморщиться,
І хребет тобі нехай скорчиться!
Ти тікай од них, як од гадини,
Ти не жди від них перекладини;
Ти не жди од них перекладини,
Ти у світ іди на оглядини.
Ти у світ іди, милий синочку,
Ти усе спізнай — і билиночку.
Тоді з світом ти порівнаєшся,
В добрі-розумі закупаєшся;
В добрі-розумі закупаєшся —
З полем батьковим привитаєшся.

Степан Руданський.

ГАД ЗВІРИНЕЦЬКИЙ

Клим Поліщук.

Сонце давно зайшло і останні його проміні згасли, а над лісом грала та грала червона заграва. Було тихо тільки я і старий чернець — пасічник, з яким я тільки-що стрінувсь й розговорився, не ворушились сонні дерева, які мовчазною сторожжою стояли навколо пасіки... Хвилинами до нашого слуха долітали глухі звуки далеких гарматних вибухів і за кождим вибухом на темному тлі неба простягалася червона смуга, кидаючи на наші лиця зловіщі відблиски.

— Ой, ворушиться Гад звіринецький, ворушиться!... — шепотав поблідлими устами старий чернець. — І як тільки терпить це все наш святий Київ!...

Я мовчки слухав його зітхання і не казав нічого. Як зачарований, дивився на червону заграву над Київом і не міг одвести од неї очей своїх. В моїй уяві стояли золотоверхі собори в руїнах, свята Софія в огні, схвильовані юрби людей в сірих, чотирокутних кашкетиках, які панічно гналися кудись... Не було змоги дивитися, не було сили терпіти і я пішов звідти — куди очі бачать, аби лише знайти десь затишний закуток, щоб хоч зітхнути можна було. Я не романтик і не сентименталіст. Були часи, коли сам будував барикади й захоплено ліз на ворожі баґнети, але тепер я стомивсь, нічого не можу, нічого не хочу, тай не має з ким мені йти... Тепер я, цілком самотній, мовчки дивлюся на боротьбу двох ворожих сил, які „об одежі нашій кидають жереба"...

Вибрався з міста в той час, як там саме розпочалися руїнні змагання. Скрадаючись, щоб ніхто не помітив, йшов лісами і над вечір прибився до Звіринецьких печер. Місцевість досить знайома. Років шість тому, перед самою війною, як одним ученим археольоґом були тут відкриті печери з кістяками й слідами церкви — сюди як на прощу тяглися звідусіль ріжні люди, яких вабила до себе ця таємниця минулого.

Був і я нераз. Оглядав довгі підземні катакомби, зі стін яких здивовано дивилися витріщкуваті черепи невідомих покійників; читав ледве помітні написи коло них і марив сивою давниною княжої доби, коли повстали ці печери. Дехто казав, що ці печери були далеко старіщі від лаврських і що тут була перша церква, яку начеб-то заснував Андрій Первозванний, коли пробував на Київських горах.

Вартував і доглядав цих печер старий чернець Герасим, який двадцять з лишнім літ сидів тут на монастирській пасіці. Герасим був справжнім українським чернцем: побожний, лагідний, любив старовину і знав багато казок усяких. З ним я нераз говорив про фастівських гайдамаків, про московські построї і про київських розбійників, що переховувалися в лісах та нападали на прочан по дорогах, а тому мене зовсім не зворушував його жалібний стогін і гіркі слова про Звіринецького гада.

— І доки воно буде отаке лихо! —

говорив старий чернець сам до себе. — Тож котрий уже раз!...

— Що таке? — спитався я його невідриваючи своїх очей від червоної заграви.

— Гризуться, товчуться, руйнують... Чужі й свої зійшлися в місті, в клубок сплелися, переплуталися, а все через того гада...

— Якого? — спитав я, переводячи очи на його бліде лице з сивою бородою, яке при світлі заграви нагадувало собою святого на старих полотняних образах в маленьких сільських церковцях.

— Та цього-ж самого... звіринецького...

— Звіринецького?!

— Еге ж, звіринецького!... Того самого, який з непамятних часів сидить у печерах...

— Дивно! — сказав я. — Чому ж я про це не чув нічого?

— А коли вам було про це чути? — відповів він мені запитанням. — Тож скільки ви раз сюди приїздили, так все написи читали, а то все ні до чого...

— Як то так? — здивувався я.

— А так, що ті написи нічого вам не скажуть.. Та й позатирав їх лютий Гад, повзаючи...

— Звідки-ж ви це все знаєте? — спитався я.

— О, я про це давно знав!... Знав ще тоді, як ті печери були засипані землею і ніхто навіть не чув про них..

— Перший раз чую! — промовив я. — Може б росповіли мені про це докладніще?

— Росказати я можу, — сказав чернець пошепки, — але тут нас може він підслухати... Краще ходімо до хати, а там і скажу я вам про це споконвічне лихо.

Йдучи між кущами до чернечої хатини, я відчув у своїм тілі таку страшну знемогу, що радий був би лягти під першим з них і так діждати ранку, щоб при сході сонця податися далі. Чернець Гесарим ішов попереду мене і говорив до себе:

„Сидить і наче спить. Обріс мохом, вилиняв.. Заворушиться тільки, почне повзати собі і все криється димом, заливається кровю... Всі мовчать, терплять, а він сидить та зиркає, проклятий"...

***

В маленькій чернечій хатині було надзвичайно затишно. Пахнуло сушеним зіллям й свіжим сіном, яким було застелене невеличке ліжко, що стояло зараз же коло закопченої печі. В кутку стояв маленький столик з величезною, розбухлою як подушка, якоюсь книжкою. Над столом висів образ Божої Матері з печерськими преподобними Антонієм і Теодозієм, а перед ними горіла воскова свічка.

Чернець спершу перехрестився до образа, а потім повернувся до мене і сказав:

— Сідайте та спочивайте!

Підсунув до мене стільця, а сам став шпортатися коло печі.

— Де-що перекусимо, а потім і росповім усе до ладу! — сказав він.

— А що це у вас за книжка така? — спитався я його, показуючи на книжку на столі.

— О, не зачіпайте її! — схопився він. — Там списано псальми, пісні, історії всякі...

— Хто ж її писав?

— Та я все списую собі на памятку... Як помру, то хтось прочитає.,,

— А що-ж саме ви записуєте сюди?

— Все, що тільки знаю, або чую... Списав про царя, війну, революцію, гетьмана, директорію, Зеленого, повстанців, а оце думаю про Петлюру дещо написати...

— Що-ж ви думаєте про нього писати?

— А як ви гадаєте? — цікаво озвався він. — Бачите, я й сам ще не знаю... Про Зеленого можна було писати, а от про Петлюру, то якось воно не теє... Знаєте, якось були тут з села люди і казали: — „Нам не треба такого Петрулі, ми собі свого Петрулю виберемо"...

— Для чого ж ви списуєте це все? — спитав я його, коли він перестав говорити.

— Я так собі! — відповів він. — Комусь колись знадобиться...

— А як вона загине?

— Не загине! — сказав упевнено — Я її бережу як свого ока в лобі Це тільки тепер вона так лежить, бо я сьогодня записував... Як вмиратиму, то собі під голову покладу, щоб могли знайти.

Поставив на столі велику миску з присмаженою капустою, поклав окраєць хліба і сказав:

— Призволяйтеся!..

В той час з боку Київа почулося декілька незвичайно сильних вибухів. Вікна в маленькій хатині жалібно задзвонили, а старий чернець перехрестився:

— Спаси і помилуй нас Господи! Ото лють яка розконозилася!...

Вибухи слідували один за одним і хвилинами здавалося, що це все робиться зовсім не в Київі, а десь тут у лісі, зовсім близько, коло самих печер майже.

Зараз же по вечері чернець забрав зі стола книжку і сховав її до себе на груди під легенький підрясничок.

— Так краще! — відповів він мені на моє мовчазне запитання. — Тут хоч спокійно, але в такий час все може статися.. Ніхто не знає ні часу, ні години...

В той час в маленьких віконцях стало червоно. Чернець подивився у вікно і промовив:

— Палає там, де Лавра свята. Боже, Боже!...

Повернувся до мене з очима повними сліз. Притис до грудей руки і так занімів. Я дивився на його бліде лице і мені здавалося, що він от-от впаде на коліна і тяжко заридає, або заломає над головою руки й побіжить від мене в пітьму страшної ночі. Але через хвилину заспокоївся, сів на стілець і промовив:

— Так значиться, хочете знати про Гада звіринецького?

— А, так! Роскажіть, як що ласка ваша! — сказав я.

Він підсунувся ближче до мене і тихим, трохи схвильованим голосом почав говорити:

„Було тоді, як розпочалися татарські наїзди, а князі ворогували між собою. На Київ раз у раз нападали дикі татарські орди і дуже руйнували його. Князі, наскільки могли боронили його своєю силою, а то часто і до Божої помочі звертатися. Нераз і не два вони приходили до Печерського монастиря помолитися, аби Бог допоміг їм перемогти ворогів лютих. Черці ж з свого боку не тільки молилися, але часто було що й самі одягали шоломи і йшли разом з княжою дружиною до бою.

„І так князі любили чернців і всяково допомогали їм, хоч вони цього не дуже то потребували собі. Добре

було вже те, що князі шанували їх і в годину злу навіть своє добро їм на схованку віддавали.

„Підчас ворожих наїздів, місцем схованки всякого добра були Звіринецькі печери, в яких жили найчесніші монахи, постники та мовчанники великі. Була тут і церква, в якій вони раз на тиждень разом молилися й всі разом причащалися, а всі інші дні кождий з них проводив у своїй печері, не визираючи навіть на сонце.

„В одній, найдальшій і найглухіщій печері, якої ще й досі не відкрили і де жив тай молився один великий мовчазник, — переховувалися всякі монастирські і княжі скарби. Про них, крім ігумена та монахів, більше ніхто не знав і не відав нічого. Лежали вони собі в глибокій таємниці і ніхто на них не зазіхав, бо не було кому. Однак сталася зрада. Знайшовся один монах, який спокусився ними і хотів їх викрасти. Коли ж йому це не вдалося, то він не тільки втік з монастиря, але навіть з самого Київа вибрався і подався до найбільшого ворога київських князів, якогось північного князя Андрія*). Цей князь саме збирався в похід на Київ і охоче взяв до своєї дружини злочинного монаха, який обіцяв показати схованку всіх київських скарбів.

„Йшов цей північний князь на Київ, як який небудь хан татарський. Скрізь і всюди все нищив і руйнував, а як прийшов до Київа, то й на нього напав. Рижобороді північники десять день і десять ночей гайсали по місті, палючи хати, й руйнуючи княжі палати, граблючи церкви та монастирі і вбиваючи безневинних киян. Тоді з Печерського, Михайлівського та Софійського монастирів забрали не тільки всі ризи та образи, але й святі книги, так що потім не було з чого навіть Служби Божої правити.

„І ото в той час, як північники руйнували місто, невірний монах взяв з собою десять найсильніщих дружинників північного князя і пішов з ними до Звіринецьких печер київських скарбів добувати. Святі монахи чуючи велику трівогу, зібралися всі разом до церкви і молилися Богу. Один тільки мовчазник великий сидів у своїй таки печері і молився Богу лише думкою своєю, бо він уже десять літ не показувався на світ і ні з ким не говорив. Йому тричі на тиждень приносили трохи хліба й капусти і за тим він жив собі.

„Невірний монах, прийшов і побачивши, що всі монахи моляться в церкві, наказав дружинникам повбивати їх, а сам чим дуж побіг у печери великого мовчазника, щоб забрати скарби. Вскочивши в печеру, він зараз-же кинувся на мішок з дорогоцінними камінями, але монах підійшов до нього і взяв за руку. Невірний монах розлютився і крикнув до великого мовчазника: — „Ти, дурню старий, мовчати вмієш, а бачити не вмієш того, що я роблю!... Сядь собі в куток і сиди там, заки я не справлюся, а потім поговорю трохи і з тобою!"

„В той час у печеру долетіли стони вмираючих монахів, як дружинники вбивали їх і великий мовчазник, вперше за десять літ свого мовчання, відкрив уста і промовив: „Гріх твій великий і Бог тобі суддя праведний! До самої смерти мав я мовчати, але тепер заговорив для того, щоби проклясти тебе!"

„І обірвалася мова великого мовчазника, бо невірний монах вдарив його по голові своїм важким мечем

і той упав трупом. Але в той-же час звідкись залунав громовий голос: — „Будь гадом, подібним до роду свого і живи тут з роду в рід на страх і покаяння невірних!"

„Жахнувся цього голосу невірний монах, бо зрозумів, що це сам Бог проклинає його і враз відчув у собі якусь незвиклу лють і хотів ще раз ударити мечем мовчальника, який замовк уже на віки. Хотів ударити і підніс навіть руку, але коли глянув, а в нього вже не рука, а велика чорна гадюча лапа. Глянув на другу руку, — також лапа. Зрозумів, що робиться гадом і не хочучи бути ним, він думав заподіяти собі смерть тим, що з усієї сили вдарився головою об стіну печери і так стратив память. Від того земля страшно затряслася й печери завалилися.

„Коли ж невірний монах прокинувся, то при зеленім світлі своїх гадючих очей побачив, що зробився справжнім гадом. Хотів вилізти з печери, але вихід з неї був завалений. З розпуки страшної хотів крикнути, але тільки засичав. Тоді він став думати й гадати, як би на світ Божий вибратися і став робити собі прохід до інших печер, бо в тій печері він ніяк не міг сидіти через те, що мощі великого мовчазника своїм нетлінним видом завжди пригадували йому той час, як він гадом став...

„Лазив він так з печери в печеру, гриз від голоду кости убитих його спільниками чесних монахів і замість того, щоб вибратись на світ, прилазив назад у ту саму печеру... Стомившись так караючись, він зробив собі кубло в золоті і зачав збирати в собі всю гадючу лють, надіючись колись вийти на світ і показати свою силу всьому Київу святому."

Тут старий чернець підсунувся до мене ще ближче і на хвилину затих. Гармат не було чутно, заграва київської пожежі трохи згасла і в лісі запанувала мертва тиша.

— Він напевно прислухується... — шепнув він мені на вухо.

Наче хто кістяками провів по моїй спині, але я спокійно сказав йому:

— А де вже там!... — кажіть, що далі?...

Чернець перехрестився і, майже пошепки став казати:

„Ну й дочекався... Знайшлися якісь мудрі люди, що відкопали ці печери й дали змогу тому Гадові на світ вилізти. Як тільки він вискочив на світ, то зараз же побіг на північ шукати свого північного князя, але так, як його вже давним давно не має, то він спокусив царя і той почав своїх людей катувати, а з чужими воювати. Однаково Київу це не дуже шкодило, тоді він знищив царя і став паморочити людей, щоб ті самі себе нищили... І, от, бачите самі що робиться!" — закінчив чернець своє оповідання.

— Революція... — сказав я.

— Добра революція, — промовив він, — як самі вже не знають, що роблять і чого хочуть!... Ні, це вже запоморочення розуму, яке зробив оцей Гад...

— Звідки ж ви знаєте, що це він? — спитався я.

— Знаю, та й годі! — відповів чернець. — Колись, як ще не були відкопані ці печери, мені казав про це один праведний монах з Видубицького монастиря**). А то якось, вже під час революції, я його сам бачив...

— Де саме?

— Лежав у печері і світив очима...

— Як же він виглядає?...

— Бридкий собі Гад, та й годі!...

Ніч була тоді, так не роздивився добре...

— І щож ви думаєте з тим Гадом буде — запитав я черця — чи він так до віку буде нищити нашу святу Україну?

Чернець побожно перехрестився.

— Ні, не допустить Милосердний Господь — сказав він — щоби до віку таке було. Ні! Я і про це чув...

— А що, та від кого ви чули?

— Се чув я від того ж праведного черця з Видубицького монастиря, що я про нього згадував. Він був великий прозорливець. Такий талан йому Господь дав за те, що він так, як колись пророк Єремія, молячись нераз плакав над недолею України. Цілою душею любив він нашу святу землю і нарід наш і за те дав йому Господь дар прозорливости. Він усе знав, що буде.

— І щож він казав?

— Багато казав... Казав, що коли сповниться чаша терпінь нашого народу, то зявляться між народом великі провідники, яких досі між українським народом не було. Правда, були і в нас славні люде, але ті будуть ще славніші... Розумніші.,,

— І щож вони зроблять?

— Багато зроблять... Така буде Господня воля, що вони будуть людьми великого розуму і великої Божої сили. Вони зберуть в одно порозсипаний наш нарід, як квочка збирає свої курчата, влиють в нього свій розум і свою силу і поведуть на лютого Гада та знищать його цілком. Сліду з нього не зостанеться. І знищать всіх тих, що тому Гадови кланяються і йому служать.

— Та невжеж той Гад має ще і своїх помічників? — запитав я.

Чернець похитав значучо головою.

— Еге! Лиха сила всюди має своїх помічників, має її і той поганий Гад. Має! Чого він самий зробити не може, те роблять за нього його служителі. А хоч поверху ви їх не пізнаєте, що вони діти Гада, то душа в них точно така, як того Гада, гадюча. Але по їхніх ділах видно, що вони гади. Отже і їм кінець прийде. Сліду з них усіх не зостанеться. І тоді то наша свята Україна стане вільною, а нарід наш щасливим.

— А коли ж це станеться?

— Коли?... Це вже Господня воля — сказав старець, і вона від людських очей закрита. А нам досить того, що маємо вірити, що так воно станеться тай самим треба працювати для того, щоби сталося. Еге! От я в старости моїй безсилий вже до великої праці, то бодай молитви засилаю до Бога, щоби він скоро післав нам таких великих провідників. Я навіть собі таку окрему молитву склав та вложив в неї всі болі нашого народу і кожноденно і кожнонічно засилаю її до Бога. Так і ви робіть... Так нехай всі роблять, а тоді скорше прийде той Господній день для нашого народу.

— Дивні речі — зауважив я слухаючи побожного старця — дивна історія! А чи ви все те позаписували в своїй книзі?

— Все, як воно було, записав. Все позаписував. І таке навіть, якого я вам ще не оповідав. Колись може хтось прочитає...

Тут чернець встав, глянув в сторону Київа.

— Вже ніби втихає — сказав він — отже й нам треба би відпочати, бо скоро сонечко встане, пчілки заджибонять і треба буде їх доглянути...

Поклав мене на ліжко, а сам поставив поруч два стільці і ліг на них спати, обережно положивши собі під голову свою книгу.

Засипляючи я чув, як він шепотом горяче молився, а на дворі голосно гомонів ліс, наче перед бурею.

1921 р. в травни.

Уваги до оповідання:

Клим Поліщук, автор леґенди, родився 1891 р. Є його оповідання „Серед могил і руїн", „Червоне марево", „Жертва" і др. Незвичайно гарні його леґенди.

Леґенди, це народні перекази, в яких оповідається про давні події, як їх людська память зберегла. В леґендах є багато таємничого, надто уявленого, однакож все воно опирається на людськім життю, на людських переживаннях і бажаннях. Видно, що автор леґенди „Гад звіринецький" інтересувався народними переказами, збирав їх і викінчував в такі цінні леґенди-оповідання, як отсе бачимо.

*) **Північний князь Андрій,** про якого чернець згадує, це очевидно суздальський князь Андрій Боголюбський, що 1169 року напав на Київ і страшно його знищив. Київський князь Мстислав хоробро боронився, та сила москвинів була більша. Вони здобули Київ, людей без пощади вбивали, рабували доми, церкви і монастирі, все складали на вози і вивозили в Московщину. Забирали образи, дзвони, церковні книги, чаші і що попало. Ніхто ніколи не зруйнував був Київа так, як тоді Андрій Боголюбський.

) **Видубицький Монастир збудований на краю Київа близько Дніпра. Переказ говорить, що коли київляне, ставши християнами, вкинули статую божка Перуна до ріки, то в місци, де монастир, Перун до берега прибився.

Гад... Леґенда показує, який страшний злочин бути зрадником свого народу. Зрадникови не належиться людська подоба, але форма огидного гада. Однакож яка би не була сила зрадників, то все ж прийде час, що зі зростом народного розуму прийде день, коли нарід визволиться з чужої неволі.

ЛЮДЕ ВЕЛИКОЇ ПАМЯТИ.

Маліябекі, в Фльоренції (1633—1714) — про нього казали, що в його голові була ціла енциклопедія.

Беронісій знав на память твори Горація, Вірґілія, Ціцерона, Ювеналя, Плінія, Гомера й Арістофана. Вмер в Миделбурґу 1676.

Ендру Фулер — коли 500 ліній почув два рази, то повторив їх без похибки. Міг без похибки повторити проповідь, чи промову. В місті знав точно написи на всіх склепах.

Вудфал міг повторити дословно цілу дебату два тижні по дебаті.

Віліям Редклиф, батько відомого письменника, міг точно повторити цілу дебату другого дня.

ЩО ТАКЕ ДРІЖДЖІ.

Чому тісто з дріжджами росте?

Дріжджі — це в дійсности дуже малесенькі грибки, що дуже скоро множаться, коли мають потрібну поживу, а то муку і цукор. Вони немов їдять муку і цукор і тим ростуть. Рівночасно витворюєсь тоді вугляний ґаз, що розпихає тісто в усі сторони.

Коли тісто вложити до печі, тісто починає ще скорше рости, бо гриби при більшім теплі ще скорше розвиваються, однакож при ще більшім теплі гинуть. Однакож лишається ґаз в тісті і від того хліб виходить дірковатий — пухкий.

ДЕЯКІ МОРЯ І ПРОЛИВИ (ПРОТОКИ).

Кругом Европи є багато морей, що майже замкнені землею. І так Біле море (на півночи), 45,000 квадратових миль; Північне море 244,000 кв. миль; Балтійське море 135,000 квадр. миль; Середземне море 1,150,000 квад. миль; Чорне море 180,000 квадр. миль.

Проливи: Довер, між Францією й Анґлією 21 миля; Ґібральтар 13 миль; Дарданелі 1 миля; Босфор 1 миля.

Острови кругом Европи: Велика Британія 88,000 квад. миль; Ірляндія 32,531 кв. миль; Ісляндія 40,410 квад. миль; Сицилія 11,289 квад. миль; Сардинія 9,399 квад. миль; Крета (Кандія) 3,327 квад. миль.

ЖІНКИ — ЧОЛОВІКИ

КІЛЬКА МІРКУВАНЬ.

В одній визначній книжці читаємо:

Чоловік смілий — жінка гарна. Чоловік відважний — жінка боязлива. Чоловік працює на поли — жінка вдома. Чоловік говорить, щоби переконати — жінка говорить, щоби вдоволити. Серце чловіка рішуче — серце жінки ніжне, любляче. Чоловік має силу — жінка має смак. Чоловік міряє справедливістю — жінка милосердям. Коли чоловік провадить боротьбу з ворогом, бореться з світом — жінка приготовляє йому поживу і завязує рани, коли він поранений вернеться до дому...

Отже чоловік має в своїх руках одну половину життєвих справ, а жінка другу. Обоє ж разом вони несуть на своїх плечах ціле життя.

Коли ж до жінки належить половина життя, то треба, щоби жінка була змалку відповідно приготована, щоби вміла свої обовязки гідно виконувати.

Як з занедбаних хлопців, що ходять самопас, не сподіватися поважних людей, таксамо і з дівчат, що виростають без належного підготовання, не сподіватися поважних жінок. Будуть такі, яке було їх виховання. Добре окруження може їх опісля дечого навчити, але таке окруження не завсігди буває, а зле окруження може зробити з них ще гірших.

Жінкам треба доброго, розумного виховання — жіночого виховання. Такого, що скріпило би їх слабі сторони, поставило би їх розум на твердий ґрунт, і показало би їм їхні задачі, їхні цілі та способи, як до тих цілей доходити.

І в чоловіків і в жінок є нахили, є бажання, що ведуть вдолину. Дармовання, марнотратність, всякі нерозумні забаганки — все те веде не вгору, а вдолину. І коли давати попуск, то молоді зійдуть до глибоких низів — на дрантя.

В дівчат є нахил вбиратися і вбиратися — не кілько треба, але без всякої міри і пуття. Це їх слаба сторона і ту сторону треба мати на увазі.

Як тернина заглушує пшеничну стебелину, так жіночу здорову душу можуть заглушити надмірні убори, попуск, брак нагляду над нею та доброго, розумного проводу підчас виховання. До дармовання, до надмірних уборів і прикрас, до легкодушного поведення, може дівчина так привикнути, як чоловік привикає до куреня, до пиятики і картограйства. І як пияк ставить пиятику висше гідної тверезости, висше господарської ощадности, висше родинного добробуту, так зле вихована мати може ставити справи своїх нерозумних забаганок висше материнського обовязку, висше будучности своїх дітей, висше тих цілей, що мають бути перед нею, як господинею і громадянкою.

Добре виховання не дуже числиться з тим, чого вихованки забагають; воно на місце сліпих забаганок ставить розумні потреби, розумні цілі, розумні справи. Готовить вихованка до тих важних цілей, яких вихованок ще не бачить, або не розуміє.

В виховуванню повинен бути да-

лекоглядни розум, повинен бути такт, повинна бути карність і рішучість. Вихованок повинен навчитися обовязку і послуху. Повинен вчитися здержливости, поміркованости, скромности, невибагливости та працьовитости. Повинен навчитися бути обережним, розсудним, далекоглядним і щадити час та все друге.

Жінки виховують молоде покоління. Дім, це школа. Мати це учителька. Отже вже від колиски треба дочку з такою думкою виховувати. На господиню, на матір, на учительку.

Коли б дуже несвідомому і малокультурному народови дати до кождої хати дуже розумних матерей, то за короткий час той цілий нарід став би дуже свідомим, культурним і сильним. Бо вони виховали б молоде покоління—і синів і дочок—на розумних, на ідейних і поважних. Така велика сила є в жіночих руках.

Де жінка дуже свідома, там дім є твердинею народної сили.

Є оповідання, що коли римляне невдовзі по Христі розганяли жидівський нарід по світі, то звичайні жиди думали, що жидівський нарід мусить пропасти. Розгубиться між чужими. Але жидівські мудрці сказали:

„Не бійтеся! Наша сила в наших руках! Коли йдете в світ, то беріть з собою тілько Палестини, кілько можете взяти. Нехай кождий з вас і кожда будете найщирійшими жидами, а тоді кожда ваша хата буде дійсною Палестиною і в ній ваші діти будуть виховуватися на жидів. Тоді кожда хата буде твердинею жидівського народу — а коли ми будемо мати тілько твердинь по світі, то хто нас зможе знищити?

Вже тоді розуміли люде, яку велику силу може мати розумний дім. А розумним він буде, коли в нім буде розумна господиня, розумна жінка, розумна мати —розумна виховательнка дітей. Тай розумний батько.

Але не виховається дівчина на таку, коли весь її вільний час буде йти лише на те, щоби чіпляти на себе всякі строї і прикраси, щоби себе на ріжні лади малювати, щоби ходити по танцях і всяких забавах та витріщках. Вона лишиться на найнизших низах. І її дім не буде ніякою твердинею.

Подорожний.

ПО ВОДІ ПІДУ.

На ярмарку циганчук
Конем вигравае,
Понад воду всіх людей
З ярмарку скликає.

Кого здибає — кричить:
„Сину! Тату! Діду!
Ходіть живо понад став,
Я по воді піду!"

Посходились понад став...
„Всі по грошу!" — каже,
Заплатили йому всі:
„Їдь-же — кажуть — враже!"

А той собі на коня:
„Спасибіг вам люде!
Тоді піду по воді,
Коли зима буде!"

Степан Руданський.

З ДУМОК ПАСКАЛЯ.

(Б. Паскаль родився 19 червня 1624 р. в Клермонті, в Франції. Він належить до визначних вчених свого часу і причинився багато до поглублення математики і фізики. Припадково заінтересувався релігійними справами і від тоді почав застановлятися над релігійними питаннями і їх записувати, думаючи зробити з них одноцільний твір. Однакож був він слабого здоровля і вмер в 40-вім році життя, 19-го серпня 1662, не докінчивши того, що хотів).

---

1. Не добре мати за багато свободи. Ліпше не мати всего, що чоловік потребує.

2. Чоловік сотворений для розумного думання. В тім ціла його заслуга і гідність. Основою-ж думки повинен бути сам чоловік і його Творець, та остаточна ціль життя.

Про щож світ думає? Він думає зовсім про інше — про танці, гру на музичних інструментах, співання, писання віршів, перегони, борню, про те, щоби стати царем, без застанови, що варта цар, а що чоловік.

3. На якім доказі основують невіруючі твердження, що люде не воскреснуть? Що трудніше — родитися чи воскреснути? Чи лекше статися тому, чого нема, чи тому, що було, бути ще раз? Чи лекше почати існувати, чи вернутися до існовання?

4. В релігії видиму часть треба вязати з невидимою. Мусимо ставати на коліна, складати руки, говорити слова молитви тоді, коли вірить і молиться ваша душа. Правда — основа релігії не в зверхних формах, але легковажити зверхні форми було би нерозумом і впертістю.

Християнська релігія складаєсь з внутрішнього почуття і зверхних форм. Вона підносить звичайного чоловіка до внутрішної висоти, а впертого і чванливого робить покірним зверхним формам. Так звичайний чоловік вчиться розуміти обовязок, а вчений мусить піддати себе обовязкови.

5. Є три роди людей:

Ті, що знайшли Бога і служать Йому.

Ті, що шукають Його, але не можуть знайти.

Ті, що не шукають Його зовсім і не знають.

Перші з тих розумні і щасливі; другі нещасливі, але не дурні; треті і нещасливі і дурні.

6. Бувають люде, які не думають про те, про що не хочуть думати. Але є і такі, що думають без застанови, думають ще більше, коли їм забороняти думати. Такі нищать неправдиві релігії, але нищать і правдиву, коли не знайдуть твердих доказів.

7. Коли все почнемо мірати лише розумом, то зникне з релігії все взнесле, захоплююче, загадочне і надприродне. Коли ж злегковажимо розум цілком, тоді наша релігія стане нікчемною і смішною.

8. Серце відчуває Бога, а не розум. І наша віра міститься в почуттю серця, а не в виводах розуму.

9. Віра є даром Бога. Не вірте, що вона є даром розуму.

10. Серце має своє розуміння, а розум своє. Про любов говоримо не тому, що розум каже нам говорити але тому, що в нашім серці відчуваємо полумінь любови.

11. Не дивуйсь, що звичайні люде вірять без думки, бо Бог запалив вогонь віри в їх серці. Вони відчувають святість в своїм серці і тому вірять.

12. Є два роди людей; праведні, які уважають себе грішними, і грішні, які уважають себе праведними.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

Коли ви читали Історію України, то тямите, що про когось там говорилося, що його українські кости були польським мясом обросли.

Та коли подумаєте, то чи нині нема тих, що українські кости неукраїнським мясом обростають? Були такі і є тепер. За недавних царських часів такі звали себе врочисто „малоросами", а люде звали їх „чорносотенцями". В Галичині і на Буковині таких звали хрунями, та яничарами.

Кажу, вони є і нині — навіть в Канаді...

Але вибачте, що я думав одно, а почав від другого.

В мене був на гадці Дмитро Кисіль, кума Павла добрий приятель. Тай ще який! Оба разом хрестилися, оба виростали, оба разом до школи ходили, оба дяківства вчилися, разом навіть женилися.

Лише одно... Кум Павло приїхав до Канади в давніших часах, а Кисіль аж перед минувшою війною.

Від нас до Кисіля сто миль, тай трохи, отже кум Павло відвідав його аж 1946 року. Нераз збирався, та доля не судила. То нездоровий, то дощ випаде, то сон поганий присниться. А кум Павло і на сни оглядається.

Памятаєте, що 1946 року свято князя Володимира Великого було в неділю, 28 липня, а тоді празник в тій околиці, де живе Кисіль. Отже вже передтим говорить кум Павло:

— Люде до Бенф, а ми до Кисіля! Вони між чужих, а ми до своїх!

Зібрався нас гурт — кум Павло з своїми, я з своїми, Демко з своїми. Вибралися ранесенько — зараз по четвертій рано. Погода була гарна, не дуже спішилися і поїхали відразу до церкви. Входимо, а священик починає Всеночне. І відразу поставали ми гуртом коло крилоса, коло дяка.

А дяк той, бо бачу, що дяк... Високий, кремезний, цілком козацька постать! Волося ледви починає сивіти.

Вже й Велика Єктенія кінчиться, а кум Павло мовчить, не співає. Ми ж на нього дивимося і також мовчимо. Дяк той співає з своїми, а на нас і не оглядається. Думає — чужі люде!

Та от бачу, що кум Павло лагодиться вже до співу По лици видно. І справді нім дяк той прибрався, а кум Павло як візьме: „Щасливий чоловік" (Блажен муж), а ми за ним, то дяк той наче збентежився. Дивиться на кума Павла, а там: „Це ти Павле, це ти!" — тай обняв кума Павла. Не дав й „Алилуя" докінчити. То вже я підхопив і повів дальше, що ніхто і не завважив.

А дяк той, це той Кисіль, що я згадував. Десятки літ не бачив кума Павла, тай відразу не пізнав.

Вже я і дальше вів перед довший час — нехай старі приятелі натішаться собою. Бо й усі ми з ними тішилися, і тому нам так співалося, що аж священик кілька разів на нас оглядався і похитував головою. Опісля ж нам казав:

— Коли я почув ваш спів, то подумав, що мабуть перші християне так співали і тому така велика сила була в їх життю.

З церкви поїхали ми до Кисіля. Були тут й инші гості.

Як ми тут гостилися, це лишу на

другий раз, а тепер згадаю хіба дещо. Питає хтось з гостей кума Павла:

— Чи ви довго в старім краю дякували? А може з паном Кисілем дякували в сусідних парафіях? — на що кум Павло:

— Ані я не дякував, ані Кисіль. Ми і не думали дякувати.

— Так пощож ви дяківства вчилися. Яка вам з того користь?

Подивився кум Павло та:

— Вчилися, щоби вміти. Наука щось варта сама собою. А чи лучше було би, коли б я нині прийшов до вашої церкви і стояв, як туман? По моїй думці то кождий християнин і кожда християнка повинна вміти церковні співи тай весь устав так, як самий дяк. Тоді ціла церква співала би все Богослуження так, як от всі співають на Різдво „Бог предвічний". Чи не гарно було би?

— Добре кажете! — потакнув гість — було би гарно, хоч в нас і так є кому співати. Але де ж ви вчилися?

— В нашого дяка. Коли инші молоді в вільнім часі пустували, чи танцювали, то нас було таких пятьох, що ходили до дяка вчитися співу. Вже йому й обридло було, але ми: „Вчи і вчи нас вдома, а ми за тебе в церкві будемо співати". І він вчив...

Тут перебив бесіду Кисіль.

— Слухай но Павле, чи є в твоїй околиці большевики?

— Нема — відповідає кум Павло — ані в нашій околиці, ані в сусідних. А нащо тобі їх?

— Мені!... Це таке, що тут недалечко, всего одинадцять миль, є такий большевик, якого ти ще певно не бачив...

І почав оповідати. Слухає кум Павло, та:

— Коли так, то поїдемо зараз туди. Їду я і Гарасим. Хочемо побачити!

І за хвилю ми вже вдорозі.

— Щож ми йому скажемо? — питаю я, а на те кум Павло:

— Ти слухай і потакуй за мною, а буде добре.

Вїзджаємо на подвіря і бачимо — рубає чоловік дрова з усеї сили. В нас неділя, а в нього ні.

— Чи тут живе той і той?... — питає кум Павло.

— Так! То я самий . А ви хто?

— Ми... Та дайте найперше привитати вас, товаришу — починає кум Павло — бо ми про вас давно чули. А тепер довелося нам вас бачити. Яке щастя!... А ми живемо між шведами і вже нам обридло, отже раді б між своїх перебратися. Шукаємо фармів, коли б можна купити...

Бачу, що большевик нами дуже радий і кличе нас до хати. І вже цікаво мені, як тая хата виглядає.

Увійшли ми, а там... На стіні проти порога під стелею великий портрет Сталіна, побіч нього трошки менший портрет Леніна, по другій такийже портрет Маркса, а під ними в розкішних золотих рамцях портрет невідомого мені чоловіка.

Бачу — кум Павло тілько дивиться, цмокає, та похитує головою, наче б дуже в них залюбився, а там:

— Отсе розкіш! Я заздрісний вам, товаришу! А ми там між тими шведами дичіємо. Я і не знав, що такі портрети можна дістати... Тільки ж хто це? — і показав пальцем на той долішний портрет.

Большевик вдоволено глянув на нас і каже:

— Це, товариші, той, що повинен

бути святощею й ідеалом кождого українця комуніста Той, перед яким він повинен схиляти голову встаючи й лягаючи і вважати його спасителем українського трудящого люду. Отті три, що на верху, вони великі, але отсей для українського комуніста повинен бути ще більшим... а коли не більшим, то близшим...

— Велику цікавість викликали ви в мене, товаришу — каже кум Павло, нагинаючись до портрету — отже скажіть, хто це?

Похитав большевик значучо головою та:

— Це, нехай зроблю вам приємність — це наш великий товариш Шварцбарт! Так! Це він самий! Той, що зліквідував жовтоблакитника Петлюру! Гляньте, яка в нього ідейність на лици! Яка журба за долю українського пролєтаріяту...

Бачу, а кум Павло аж руки склав, ніби до молитви, і дивиться, дивиться... А там:

— Велкий день нині в мене! Вже для того одного варта було до вас, товаришу, заїхати, щоби такі неоцінені скарби в вас побачити. А ми там літа змарнували! Та чи не могли б ви і для мене подібного портрета дістати? Бо тих трох маленькі портрети я давно маю. А радби... Я був в декого з наших, та в них такого не було...

Похитав большевик головою.

— Наші, кажете — почав він — ті наші, а багато їх таких, що з них ще петлюрівщина не вивітріла. Еге ж! А справа цілком ясна: Петлюра був ворогом працюючого пролєтаріяту — це всі знають. І всі його таким звуть. Він був на службі капіталістів. Знов же товариш Шварцбарт, то спаситель українського трудящого народу. Подумайте! Він не дбає за себе, він кладе на жертвенник своє життя, щоби лише трудящий український нарід освободити від лютого ворога. Правда, його на суді виправдали, але могли і не виправдати. Та йому було байдуже, він дбав лише за других...

— Свята ваша правда — потакнув кум Павло — й сам я тепер ясніше все те бачу. Його портрет повинен бути в кождій комуністичній хаті на першім місци...

— І ще не те — перебив большевик — того ще замало! Ми повинні зробити відзнаки з портретом товариша Шварцбарта, такі ґузички, і всюди їх носити. Нехай тоді куркулі і жовтоблакитники бачать хто ми такі! В них Петлюра — вони петлюрівці, а в нас Шварцбарт — ми Шварцбартівці. Тай за заслуги ми повинні давати нашим красшим ударникам медалі Шварцбарта. От як! Бож це ясне, як сонце... Коли я проти Петлюри, то мушу поважати того, хто Петлюру зліквідував. А деякі наші ще того належно не розуміють. Вони ще бояться назвати себе шварцбартівцями...Тхорі! — вибачте за слово...

Ще довго большевик величав Шварцбарта, а ганив Петлюру, а кум Павло потакував. Коли ж ми збиралися до відходу, то пояснював нам ще, хто був на ще інших портретах — там Дзєржинський, там Ярославський, там ще якісь. Вкінци каже кум Павло:

— Тепер ми їдемо, а те, що я в вас, товаришу, бачив, дорозше для мене, як фарма. Та поки що мусимо їхати, але загостимо до вас невдовзі — за два-три дні, і тоді вже більше поговоримо. Добре, що я вже знаю, де ви живете.

Якже ми верталися, говорить кум Павло:

— Його кости вже цілком чужим мясом обросли. Але він льоґічно думає! Хто є явно проти Петлюри, той повинен бути явно за Шварцбартом. Хто Петлюру явно нівечить, той повинен явно Шварцбарта обожати.

Коли ж Петлюру ще і по смерти нівечить, а про Шварцбарта мовчить, то це лицемірство найвисшого степеня! Так Гарасиме! Коли б в них була така щирість, як в того, що ми були, то вони і на кождім кроці, і перед урядом, і перед цілим світом казали би: „Ми українці шварцбартівської масти і Шварцбартової політики. Знай це світе! Для нас не Петлюра, але Шварцбарт є ідеалом трудящого українства! Наше українство, це шварцбартівське українство! Не мішайте нас з петлюрівцями!" Еге! Коли ж вони так не кажуть, то вони лицеміри!...

Вечером не пустив нас Кисіль до дому і ми вибралися від нього аж раненько. Та і тоді ще не хотів нас пустити, каже: Празникувати треба найменше два дні, а як добрі люде, то три, або навіть чотири.

Опісля ми нераз згадували про ті відвідини большевика, а коли я раз згадав, що якто вміло кум Павло за большевиком потакував, то кум Павло каже:

— А що з дурнем робити? Я його не переконав би і вийшла б непотрібна і несмачна балачка. А так він вивернув перед нами свою душу виворотом наверха, отже інтересно нам її в цілій її наготі побачити. А він бачив нас лише поверху, а не бачив в середині. Так він стратив, а ми зискали.

Це розказав я вам нині на науку. Може і вам доведеться подібне, то моє оповідання пригадайте. А то можете і запитати деякого „товариша", чому в нього нема портрету Шварцбарта.

ЦИГАНСЬКИЙ НАЙМИТ.

Віддавав у наймити
Циган свого сина:
Та він — каже — буде в вас
Добрая дитина.

А як часом зноровить
Та їсти не схоче,
Не жалуйте, прошу вас!
Нагайом панотче!...

Та все йому говоріть:
А їдж таки враже!
А робити... Чорт із ним!
Не силуйте! — каже.

Степан Руданський.

ЗАМАХ НА ВБИВСТВО ЖІНКИ

Дмитро Маркович.

Саме в жнива невимовно жарко, а тепер була таки чимала спека. Все наче завмерло, ні вітриночки. Біла акація опустила скручені листочки; навіть горобці замовкли — сиділи на гилячках, розкривши дзюбочки й опустивши крила.

З зачиненими віконницями сидів я коло стола в півтьмі, ліниво розбирав папери, коли мені подали коперта... „Риштанта привели... там сидить на ґанку..."

Читаю о „проісшествії" (опис події) од старости такого то села. Письмо малограмотне, але можна розібрати, що рибалка на Дністрі, Гнат Біленький, утопив свою жінку Наталку, та її виратувало двоє рибалок, що були на той час на річці.

Вони казали, що вони були в очеретах, коли почули спершу розмову двох людей, зразу лагідну, жінка сміялася, далі почувся сердитий чоловічий голос, а жінка сміється; потім щось шубовсть у воду і жіночий голос „ратуйте".

Тільки раз крикнула. Рибалки хутко виплили з очерету і побачили, що Гнат скинув з човна жінку і топить її. Вони підплили, веслом вдарили його по руці, він пустив з рук її волосся, і таким чином витягли її з води.

В перший мент Наталка була непритомною, але хутко очуняла і розказала їм, а далі і старості, що Гнат її несподівано обхопив і кинув у воду, а як вона випурнула і вхопилась за човен — він одірвав її руки, схопив за волосся і став її топити, а далі вона вже не памятає, що було.

І більше не говорилося в письмі нічого. Хто такий Гнат, які були його відносини до жінки, чи не випадково вона впала в воду, яка основа такого поважного вчинку? Нічого незвісно. А я, судовий слідчий, мушу зараз спитати Гната, і зараз або затвердити постанову старости про арешт й одіслати Гнати до тюрми, або одпустити його.

Добре, як він признається, а як ні? Як його тримати в тюрмі без доказів, бо свідки не бачили, щоби Гнат топив жінку, а вона могла наклептати на чоловіка.

Але перше треба одпустити вартових, що привели Гната-арештанта.

— Ану! Хто там вартові, що привели рештанта, ходіть сюди і Гнат хай увійде.

Розчинив я віконницю і цілий сніп яркого світла влився в хату й освітив красно всі куточки.

В кімнату ввійшла молодиця і чоловік.

— Це ви вартові?

— Еге ж ми... — одповіла молодиця.

— А деж Гнат?

— А оце ж Гнат — показала вона на чоловіка.

— А вартовий?

— Я ж кажу, що це ми, я Наталка.

— Як Наталка? Його жінка?

— Так, його жінка...

— Других вартових немає?

— Ні, немає... Староста казав: „Коли ви оце, звиніть за словечко, матері вашій біс, сваритеся та топитеся, та ще в саму, каже, робочу до-

бу, в жнива, то я не дам людей! Веди свого чоловіка в город (в місто) до слідчого, хай ти пропадеш, звиніть, паршива, веди твою цяцю, та дорогою не втопи його, бо я, каже, тебе згною в тюрмі, каже, звиніть, паршива тварюко... Звязав йому руки, дав мені папери, я папір сховала запазуху і повела його...

— Щож, таки так на мотузку вела?

— На мотузку вела селом, бо боялася старости, а як вийшла в степ, то розвязала і він так ішов. Куди йому тікати? Від себе не втічеш.

— Еге, це правда; од себе не втічеш — глибокодушно підтакнув Гнат.

— Ну, добре! Хай же вартовий, цебто Наталка, вийде з кімнати, а Гнат зостанеться.

Вийшла.

Дивлюся на Гната, щось зовсім чудне — зроду не бачив такої білявої людини. Мабуть і батько і дід був такий, бо і призвище його Біленький. Волосся як лен, такі брови і вусики, всі білі, очи сірі, навіть білясті. Риси обличча дрібненькі, а вираз його тихий і страшенно добрячий. „І як таке добре, тихе, могло зробити замах на вбиство своєї жінки?" — думалося. Щось темне було.

Я пильно придивлявся до нього, а він покірно, опустивши голову й очи додолу, спокійно стояв і рівно глибоко дихав.

Прочитав я голосно бумагу (письмо) старости і запитав його:

— Ви зрозуміли, що я читав?

— Не дуже, я по панськи не дуже...

— Тут написано, що ви хотіли втопити вашу жінку Наталку; вкинули її у воду й топили, а зовсім не втопили, бо надїхало двоє рибалок й одняли її. Зрозуміли?

— Зрозумів.

— Що це — правда, чи неправда?

— Правда.

— Якже воно було? Розкажіть з самого початку до кінця.

— Щож розказувати? так було, як написано і як ви кажете.

— За що ж ви її хотіли втопити?

Гнат мовчить, тілько тяжше дихає.

— Може її ненавиділи?

— Ненавидів? Ні... цього не було.

— Щож? Любили її і любите може й досі?

Мовчить.

— Ви маєте право нічого не одповідати мені, але з того, що скажете, може що буде вам на користь, на полегчення кари.

— Я казатиму все.

— Ну добре! Так ненависти не було, а значить — любили її й любите... так?

— Так... Я її завше любив, я її люблю й досі і любитиму, от що! — вимовив він, і видимо, що це йому було важко вимовити.

Бачу, що він сам не може, чи не хоче розказати, або й не вміє, то треба питанням добувати мотиви (причини), а далі розібрати, як саме був факт замаху, в чому конкретно (на ділі) виявився він.

— Давно ви побралися?

— Уже пять років буде в осени.

— Маєте дітей?

— Аякже! Маємо двойко: хлопчик і дівчинка.

— Ну і щож? Діти здорові?

— Слава Богу!

— Хлопчик мабуть жвавий, втішний.

— Еге, страх жваве, чорнявеньке, хороше.

Гнат цілком ожив і дивився просто в очи.

— Ви якже побралися? Мабуть за жінкою взяли добрий посаг?

— Я? Де там! У неї тільки скриня була, вона з дуже бідної хати.

— А у вас було що?

— Аякже! Сім десятин, виноград, садок добрий...

— Так ви не з користи брали її, а може робітниця була добра?

— Добра робітниця, хазяйка на диво, але... Побралися ми із кохання — якось соромливо додав Гнат.

— Щож — ходили до неї?

— Ні, більше вона виходила до Дністра, а я її чекав де в заводі під вербами... Заберу і їдемо на всю ніч по річці. Рибу лапали, але небагато її зловили — вже всміхаючись сказав — більше розмови було.. Та в плавнях вона співала, а я слухав...

— Так... Ви і кохалися, як добрі люде, і тепер любите її, а з чого ж то сталося отте лихо? Чого ви хотіли позбавити її життя? Не розумію. Ви розкажіть усе чисто, по правді, не соромтеся.

— Е! Багато казати та нічого слухати...

— Ні, слухати є що... То потрібне.

Гнат мовчав, щось думав, а далі почав розказувати:

— То все за теє... за те, що вона мене дратувала... Ще й дівчиною була, то й тоді при людях дратує, тому ми не бували ніколи серед хлопців та дівчат, а їздили у плавні. Там вона була добра, гарна... А то дратує мене...

— Якже вона дратувала?

— Еге, як! Погано, от що! Вона звала мене за те, що я білястий — хіба ж то моя вина? — звала оттим... звала... гнида... от що!

— Ну, так щож... Може вона жартувала, сміялася.

— Еге ж от саме і є! Сміялася? Вона як усміхнеться, то я од радощів аж підскочу, так лагідно, так мило; а зновже деколи як почне сміятися, регочесь, то я б убив її на смерть. Я вже знаю її сміх... То не сміх, а злість сміхуча... Регоче і дратує мене, просто до живих печінок доходить. Я знаю її сміхи...

— І з чого ж то починається? Невже так, як з пальця виссе?

— Е, ні... Це з того, що, правду кажучи, вона страшенно працює, і в городі, і коло корови, і в винограді, і коло свиней — а я по рибу і по рибу. Щож? Гріха нігде діти: не люблю я господарства, ненавиджу поля, і правду кажучи, нічого не роблю, бо нічого з моєї праці не виходить. Отже я оддав людям землю за копу (за частину того, що вродиться), а сам заробляю рибалькою: що піймаю рибу, то однесу в місто та продам панам, чи жидам, а їй же гроші оддаю...

Аж ні! Працюй, каже, іди в поле.

Я кажу, що не можу, а вона тоді почне висміюватись: „Бач, каже, який пан білястий; тому й не може робити, що білий, як жидівська хлова (булка) така" — і сміється, і почне вигадувати, та дратувати, і регочесь, а далі й теж каже... те погане слово, я його не люблю, бо мене з дитинства тим словом дражнять.

Тоді я її вбив би, на шматки порвав; та ще б і це нічого, а то лице злісне, а сама регочеся: Ха! ха! ха! А в мене серце розривається. Так допече, що я гримну дверима, візьму вудку і весло та на Дністер. Там серце одійде... Іноді цілий день і ніч не ївши там сиджу собі.

— А якже було отсе, коли ви її топили?

— А так було. Спільщики пожали

пшеницю, я полічив копи й казав їй копи возити, себто доглянути, як спільщики привезуть і складуть, а сам поїхав по рибу. Бо самі знаєте, тепера саме вода прибуває, каламутна і добре ловити. А вона каже, що хазяїн (господар) мусить возити копи.

Воно таки правда, але щось зо мною сталося... Спека в полі, а мене так і тягне на воду, так і тягне... Покинув я ті копи і повіявся на Дністер на ніч. Вернувся опівночі — нічого не піймав. Наталка мовчить, а то подивиться на мене і засміється. Чую я, що знову почне своє навіжене: Ха! ха! ха!

Я й кажу, так щоб замовити і погодитися: „Годі тобі пхикати та реготати, краще от поїдемо, діти сплять, поїдемо по рибу, самому незручно, а вдвох напевно піймаємо.

Дивлюсь — вона ніби лагіднійше дивиться. „Памятаєш, кажу, як їздили ще тоді, як не побралися? От завезу тебе в саму течію під верби"... Вона згодилася і так любенько вже ми зібралися і пішли на беріг.

До світу ще було годин зо три. Переходячи дорогу на березі, стріли (зустріли, здибали) ми наших селян, вони вже верталися з поля, везли копи. Поздоровкалися, а одного чортяка сіпнула за язика: „А що це з Дністра копи возитимете? Га? Оце хазяїни!" — і зареготався. З того і почалося. Сіла вона в човен, одіпхнулися, і тільки вийшли на воду, як почала: „Ха! ха! ха! Хазяїн! Ха! ха! ха! Справді господар! Перший на ціле село"... Сміється, аж душиться і все пригадує: „З Дністра копи возитиме!" — і знову, і знову, а в мене кипить. Я на неї гримнув, сказав, що битиму, а вона: „Гнида біляста, погана"...

Так вона дратувала мене, аж поки течія не занесла нас під самі очерети. Ну, думаю, я ж тебе навчу! І зразу якось я її вхопив і кинув в воду. „Оце тобі за лайку", а вона: „Гнида, гнида!" і вхопилася за край човна. Я її за волося та в воду з головою. Щоб ви думали? Не може вже лаятись та дратувати, одною рукою держиться за край човна, булькотить, а другою на своїй же голові показує, як душить гниди!.

Я її ще дужче. Булькотить, я її підняв на повітря. „Ратуйте!" закричала і зараз: „Гнида!" Я знову голову в воду одною рукою, а другою її руки одірвав від човна і хотів уже одіпхнути її на глибину, коли мене хтось вдарив по руці і я пустив. Це були сусіди рибалки, вони витягли її з води...

— Так ви хотіли втопити її на смерть?

— Хотів втопити і втопив би, якби не рибалки.

— Ви самі признаєтесь, а чи знаєте ви, що вам загрожує? Яку на вас кару накладуть?

— Ні, не знаю.

— Каторжні роботи, вічне заслання на Сибір...

— Вічне? Це за те, що я скупав її?

— Ні, не за купання, а за замах на вбивство жінки.

— Вічне заслання — тихо промовив Гнат і тяжко зітхнув.

— Ну, от ви подумайте добре... Одно купання, а те, що хотіли одібрати життя, втопити — це зовсім друге. Ви подумайте добре і скажіть...

— Щож... Я казав... хотів утопити, на смерть — тихо промовив Гнат.

В той мент хутко розчинилися две-

рі й так стукнули, що ми обидва здрігнулися, і вскочила Наталка.

— Бреше він... бреше поганець... Я, вибачте, усе чула, двері не були щільно зачинені, все чула... Бреше він! — хвилюючись, уся червона, хутко промовляла Наталка. Очи неначе блискавиці зоріли, карі великі очи, уста дріжать: вона страшенно обурена.

Гнат впродовж усієї промови Наталчиної не спускав з неї очей і тілько часом звертався до мене, кивав на неї і казав:

— От самі бачите, яке добро! Еге, так, кажи більше... Он яке зілля! Бачите?

А вона:

— Бреше, усе чисто бреше. І як не сором оттаке набрехати... Рибу ловив? Жидам продавав? За пять літ — три рибини продав. Бачите, яке добро?... ну, може пять рибин на три, чи пять карбованців... Усе чисто бреше...

Знаю я це рибальство!... Ще згадує, як молодим мене возив... Щож — і тоді рибу ловив? Він... ловив... рибу! Знаю я тебе! Він, знаєте, виїде на річку, ляже в човні й дивиться на небо, або на дринбі грає, або на сопілці, або щось мурчить собі і от, як він ловив рибу... І залицятися умів, що й казати... Добре... а то все бреше. „Хотів на смерть утопити". Бреше й сорому не має.

— Чуєте? Чуєте? А? Вона краще знає...

— Не так це було, усе не так, чисто не так. Що правда то правда: я його дратувала, сміялася, вигадувала Бог знає що, це так, але він не сердився. Крий Боже! То він так жартуючи, бач який! Бреше і вигадує... На смерть... От бачите, яке добро?!

Він сам сміявся... він хотів мене налякати, хотів просто скупати, вимочити, як ту коноплю... от що... от, а то усе брехня...

Гнат дивився на неї тільки й кажучи: „Еге, так бачили? От яке зілля!"... А сам просто закохано дивився, він милувався нею.

Наталка ще довго говорила і все одно і теж саме, доки я її не перебив.

— Ви кажете, що він то жартуючи зробив?

— Присяй Біг, жартуючи.

— Сам теж сміявся?

— Реготав... хотів жартуючи налякати.

— А ви що скажете, Гнате?

— Кажи, кажи Гнатику, тільки правдоньку, одну правдоньку. Нащо брехати на себе...

Гнат мовчав й опустив очи до долу.

— Кажи любенький...

Але Гнат ані пари з уст. Тільки зблід, тяжко дихав, з лоба в його падали додолу великі краплі поту.

Очевидно в душі його йшла тяжка боротьба, він не хотів брехати. Справа стала тяжкою, треба було знайти шлях вийти з цього кола.

— Ви обидвоє стомилися, я теж утомився, йдіть, сядьте на ґанку, подумайте, а потім я вас закличу.

Гнат і Наталка вийшли, сіли на ґанку і мені чутно було їх голоси. Говорила хутко Наталка, иноді Гнат щось скаже, одмовить, і вона знову говорить і говорить. Але яка була розмова, я само собою не прислухувався.

Справа справді тяжка і погана.

Тут почалися муки моєї душі і боротьба серця з холодним розумом і обовязком. Серце казало: Ти мусиш виратувати цю людину, не вважаючи

на ніщо — обовязок, право — це все умовне, а щирість і добро — вічне: од тебе залежить згубити все життя, од тебе і виратувати.

А розум каже своє: Почуття хибні, право ґарантує од хиб; серце одкинь і памятай обовязок. А фактично це виходило так: коли я запишу, що Гнат казав, то він обвинувачений, і чого б не казала Наталка, його віддадуть під суд. А на суді можуть зовсім не питати свідків — прокуратор не схоче їх, признає непотрібними, бо обвинувачений Гнат сам признається; а коли і будуть свідки, коли спитають Наталку і вона скаже, що Гнат не хотів її втопити, то двоє других свідків докажуть, що вона кричала „Ратуйте", і що її витягли непритомну; тоді присяжні можуть не повірити Наталці і засудити Гната, а суд дасть йому каторжні роботи, а найменше заслання на Сибір.

— Коли ж Гнат скаже, що він це зробив, щоб тільки налякати її — немає криміналу.

Але я боявся, що він не скаже так.

А з другого боку цеж сміховина — за таку справу людині гинути.

Як вийти з того? Я почував, що сам Гнат помиляється: він глибоко свідомо не хотів позбавити її життя; найпершим його бажанням було вкинути її в воду і тільки всего, але без мети убивства; та коли вона і з води його дратувала, у нього зявилась одна думка—втопити її, і ця думка сильно опанувала його розум; він все друге забув, а що було на верху, те опанувало його розсудок. І серце мені казало: Ні, він не хотів її втопити, він сам помиляється. Але де ж обєктивні (дійсні, видні) докази? Як я можу це виявити в слідстві, на бумазі? Ніяк...

Пройшла година, і дві, а в моїй душі йшла боротьба. Прикінци я твердо рішив виратувати цю правдиву, нещасну людину і не допустити навіть до суду. Для того я мусів скривити, одійти од права — од закону. Судіть мене, а коли скажете, що я винен, це не образить мене: моя душа і совість спокійна.

Я вже казав, що розпитував і Гната і Наталку, але нічого не записував. Треба їх викликати, а побачимо, що вони скажуть, себто що скаже Гнат — може він згодиться сказати, що заміру вбивства не було, а тілько жарти і купання... Так і запишемо, а все, що він раніше говорив — забути, неначе я не чув, збрехати, скривити. Ну, щож робити? А коли він скаже, що хотів утопити? Тоді що?...

Я покликав їх.

Увійшли другі люде: не та Наталка і не той Гнат, що година тому, як були в мене.

Червоне од спеки і зворушене обличча Наталки тепер було бліде, уста бліді, тільки очи дивилися безнадійно, молячи і просячи; куточки рота опустилися, і навіть на гарному молодому обличу зявилися морщини.

Гнат завше білий, тепер неначе позеленів, голову спустив і вперто дивився в землю, не зводячи очей; уста сині, міцно стулені, а навіть руки вхопили і стискали одна другу... Все свідчило про впертість. В неї явно бачилась розпука і сум, а в нього впертість.

Не було ніякого сумніву, що він не збреше...

— Ну щож тепер скажете? — запитав я.

Але вони мовчали.

Треба було чимнебудь скінчити і

я рішив: зроблю, як думаю... що буде, то буде.

Гнатови казав я вийти з кімнати, а Наталчину відповідь записав до протоколу. Пишу, інколи (деколи) спитаю про деталі (подробиці).. Бідна Наталка дивилася здивовано просто в очи так, що ставало ніяково — вона наче гіпнотизувала мене. Скінчив я протокола, прочитав їй помалу з перекладами на нашу мову.

— Так ви казали?

— Так, так... усе чисто так, як я казала.

Дав їй підписати, і надиво — вона грамотна. Розписалася і стала питати.

— А щож... щож тепер буде?

— А ви як думаєте?

— Не знаю. Але як йому щось буде, то треба й мені кари, я ж винна. Нащо я дратувала...

Тут вона не могла більше вдержатись, уста тремтіли і сльози закапали з очей.

— От бачите... Самі бачите, до чого доводить дратування... Раджу вам, ви це покиньте, не треба ніколи...

— Мій любий паночку — почала знов Наталка — присягаюся, що ніколи не вимовлю того образливого, поганого слова й ніколи не буду його дратувати...

При тій заяві Наталки не було рації питати Гната і записувати в протокол; а те, що Гнат казав... я забув.

Не було формально рації питати свідків, бо сама потерпівша не признає факту замаху на її життя, отже справа сама собою усувається.

Одпускаючи їх до дому я дав Наталці розписку, що арештанта і папери приняв. І кажу:

— Ну, йдіть щасливо до дому.

Гнат неначе не дочув, чи не поняв віри, стояв мовчки, і тоді Наталка взяла його за руку:

— Ну, „рештанте", іди. Я тебе привела, я тебе й додому одведу — і в очах у неї знову були іскорки і тон жартобливий.

Пройшло три, чи чотири роки, як випадково я переїздив через село, де жили Гнат з Наталкою. Мені хотілось їх побачити.

— А де тут хата Гната? — питаю прохожого.

— Якого Гната? Чи не Наталчиного?

— Еге ж! Його самого.

— А онде! — і він показав рукою.

Підїхали ми до хати не Наталки Гнатової, а до хати Гната Наталчиного. (Просто дивовижно, як селяне одним словом уміють характеризувати найглибші відносини).

Почувши почтовий дзвінок, із хати вийшла Наталка.

— Поздоров Боже, Наталко!

— А це ж ви! Добрий день, вітаю, прошу до хати — привітно просила Наталка.

— Дякую, не маю часу. Хотів тільки побачити вас. Ну, як живете?

— А слава Богу, добре.

— Не сваритесь?

— Ні, добре живемо.

— А дратувати покинули?

— І що це вам Бог дав? Я ж тоді присягалася, хіба не памятаєте? Ні, ніколи того немає. Живемо любо й мирно...

— А що це ви, Наталко, так змарніли, може слабували, чи що? Така гарна молодичка і так змарніла.

— Е! Де там гарна — всміхаючись одповіла — може була колись. Не слабую, а так... стомилася, раз-у-раз

в роботі, праці багато, діти, а тут і все хозяйство на моїх руках...

І справді Наталку трудно було пізнати — так вона схудла і постарілась.

— А деж Гнат?

— А деж рибалці бути? На річці десь.

— Щож, чи рибальство його таке користне, як і тоді було?

Наталка, всміхаючись, тілько махнула рукою.

— Та нічого.. На наш вік вистарчить... Усього доволі — і хліб, і худоба, усе є... нехай собі рибалкує! — трохи помовчавши додала:

— Він і справді не може в полі. Я тепер вже зрозуміла. Така вже його вдача.

— Ну, бувайте здорові!

— Щасливо!

І совість мене за мій вчинок не мучила.

Пояснення:

Дмитро Маркович (1848-1920) був братаничем Опанаса Марковича, якого жінка-письменниця підписувалася Марко Вовчок. Був він судовим слідчим; за Центральної Ради головним прокуратором; за гетьмана сенатором. Його гарні оповідання видані книжкою „По степах та хуторах".

Староста — громадський начальник, війт.

Очерет — трависта ростина, коло чотири ярди висока. Росте по мочарах коло рік і ставів. (По англ. „рідс").

Город — місто. Натиск кладеться на „го".

Бумага — папір (по московськи), або урядове письмо.

Мотив — причина, повід (латинське).

Конкретний — наочний, певний (лат.).

Оддав за копу — віддають комусь поле, щоби сіяв за копу, себто за якусь частину з того, що вродиться. „Копа" на рахунок, це 60 снопів, але на полях складали по 30 снопів в одну купку і такі купки звали взагалі „копами". Кажуть: „Вже по полях стоять копи". Одну саму таку купку з 30-ти снопів звали: копа, кланя, або півкопа.

На „копи" числили снопи, курячі яйця, головки капусти, горстки (снопики) конопель і лену. Копу капусти продали" — себто 60 головок.

Хазяїн — господар.

Стріти — стрітити, здибати. Від того стріча.

Інколи — деколи.

Деталь, детайль — частина чогось, подробиця (французьке).

Немає — це те саме, що „нема". Мабуть колись було „немається", потім скоротилось на „немає", а ще дальше на „нема".

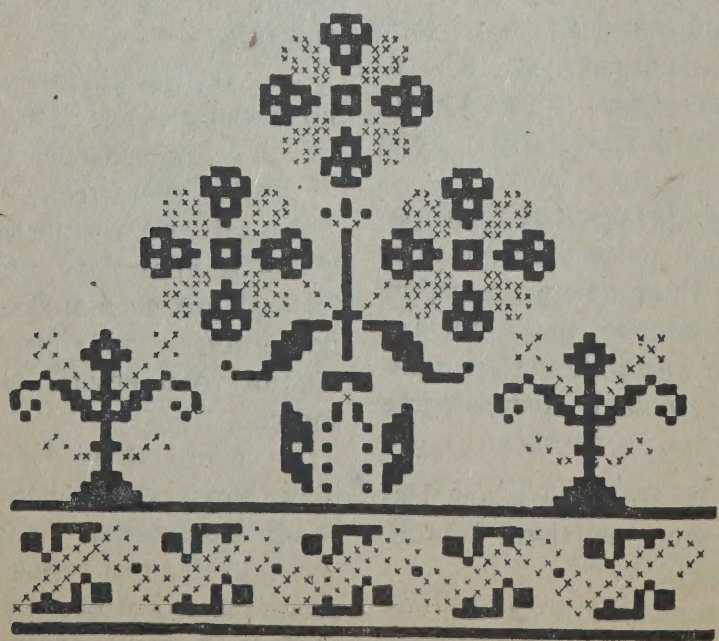

НА РІЦІ ВАВИЛОНСЬКІЙ

РАБСЬКА ДУША.

На ріці вавилонській — і я там сидів,
На розбитий орган у розпуці глядів.
І ругався мені Вавилонців собор:
„Заспівай нам щобудь! Про Сіон! Про Табор!"

Про Сіон? Про Табор! Їм вже чести нема...
На Таборі — пустель! На Сіоні — тюрма!
Лиш одну хиба пісню я вмію стару:
Я рабом уродивсь та рабом і умру!

Я на світ народивсь під свист батогів,
Із невольника батька, в землі ворогів.
Я хилитись привик від дитинячх літ,
І всміхатись до тих, що катують мій рід.
Мій учитель був пес, що на лапки стає,
І що лиже ту руку, яка його бє.
І хоч зріс я мов кедр, що вінчає Ливан,
То душа в мні похила — повзка мов бурян.
І хоч часом, мов грім, гримне слово моє,
То се бляшаний грім, що нікого не вбє.
І хоч душу манить часом волі приваб,
Але кров моя — раб! Але мозок мій — раб!

Хоч я пут не ношу на руках, на ногах,
Але в нервах ношу все невольницький страх.
Хоч я вольним зовусь, а як раб спину гну,
І свобідно в лице нікому не зирну.
Перед блазнем усяким корюся, брешу,
Вільне слово в душі наче свічку гашу.
Хоч труджусь день і ніч, не доїм, не досплю,
А все чую — немов я на панськім роблю.
І хоч люблю свій труд, а все сіпа гачок:
Ти прикутий до нього, мов раб до тачок!
Хоч добра доробивсь, та воно лиш тяжить,
Мов чуже для когось мушу я сторожить.

З ким в життю не зійдусь — все підляжу йому,
Так чи сяк вибирать — все найтяжше візьму.
І хоч часом в душі підіймається бунт,
Щоб із пут отрястись, стати твердо на ґрунт, —
Ах то се не той гнів, що шаблюку стиска,
Се лиш злоба низька і сердитість рабська.

Вавилонські жінки, відвернувшись ідіть,
І на мене здивовано так не глядіть!
Щоб не впало прокляття моє на ваш плід,
Й не прийшлось би раба привести вам на світ.

Вавилонські дівчата — минайте мене,
Хай мій вид співчуттям в серце вам не торкне.

Щоби вам не судилась найтяжша судьба,
Найстрашніша клятьба — полюбити раба!

Іван Франко.

ПОЯСНЕННЯ ДО ПОЕМИ.

Перед Христом вавилонці перемогли жидівський нарід, знищили його святиню, що вважалася найбільшим добром й осередком життя і сили жидівського народу, і забрали багато населення в неволю. І та Вавилонська Неволя тревала від 587 до 536 року перед Христом.

Тій Вавилонській неволи присвячений в Біблії 136-ий Псалом (в Британськім виданню 137-ий), і на той Псалом письменники ріжних народів звертали увагу. Його зміст, це найбільша і найдальше йдуча присяга жидів, що вони ніколи не злегковажать своєї справи, не забудуть за заподіяні кривди, і що своїм обовязком будуть завсігди вважати відплату своїм ворогам в найстрашнійший спосіб.

Псалом починається пригадкою, що: Ми сиділи над ріками Вавилону і плакали, а з нас сміялися вавилонці і казали: „Заспівайте нам ваших пісень!" Як тішити піснями тих, що нас поневолили?

І тоді приходить присяга:

„Коли забуду тебе Єрусалиме, нехай всохне моя права рука!

„Нехай язик мій прилипне, заніміє, коли не буду згадувати тебе; коли не поставлю справи Єрусалиму висше всіх моїх радощей!"

Дальше молитва:

„Не забудь Господи синам Едомським (вавилонцям) того дня, коли кричали вони коло Єрусалиму: „Руйнуйте! До нащадку його руйнуйте!"

Вкінци великий проклін:

„О, дочко Вавилону, проклята! Щасливий, хто відплатить тобі за все, що ти заподіяла нам!

„Щасливий, хто вхопить твоїх дітей і розібє їх до каменя!"

Багато поетів переробляли цей Псалом, вбираючи його зміст в гладку поетичну форму. Зупинився на тім Псальмі також Іван Франко, але на інший лад.

Франко спинившись на Псальмі, пригадує, що „і я там сидів", себто що Нарід Український довгі літа і віки сидів і сидить в чужій неволі, і що чужі вимагають, щоби він їм корився і їх тішив.

А дальше зображує Франко людину, що народилася на світ в неволи, і виховалася під ворожими ударами. Як мало в неї відваги, як мало сили! І розуміє свою кривду, але не спроможесь на тілько відваги, щоби віддати ворогови кровю за кров і муками за муки.

Її ворог легко зацитькає, її легко застрашить.

Вона гнеться всюди, гнеться навіть там, де не мусить гнутися. Вона любить підхліблюватися і жебрати. Любить просити. Любить запобігати ласки. Для неї всі чужі є авторітетами, перед якими вона вічно хилиться. Вона навіть на волі поводиться по невільничому — ніколи на повний зріст не випростовуєсь.

Колиж і майна доробиться, то й тоді не перестає гнути голови перед чужими — вона немов не цілком певна, що її майно. І чого б хто з чужих від такої людини не вимагав, вона на все згодиться — візьме тяжше, ніж другі беруть. Вона не відважиться думати, що вона має не лише обовязки, але і права; вона не відважиться домагатися тих прав, що їй належаться слушністю, а не чієюсь ласкою.

Так Франко малює рабську людську душу. В неї нема того почуття людської гідности, що не піддасться ніякому насильству. Вона не спроможесь на велику вічно треваючу присягу, на велику постанову. Вона не буде кувати зброї, щоби нею заплатити ворогови по заслузі.

Так рабська душа всюди виглядає; так вона виглядала завсігди в усіх часах і сторонах землі. Так виглядала вона за часів Франка в його окруженню; так виглядає вона нині в Канаді, коли знайдеться поміж нами.

Всюди вона гнеться. Всюди уважає саму себе за ніщо. Всюди жебрає чужої ласки, чужої похвали, чужого признання. Всюди оглядається на всіх, лише не на свою власну гідність і не на свою справу. Всюди достроює себе до чужого, хоч би це була явна некультурність, бо для неї що чуже, те мусить бути добре, гарне, розумне, вартне...

Наведену поему Франка треба би назвати „Рабська Душа", і такий заголовок ми їй даємо. Це цінна поема! Красше, як змалював в ній Франко рабську душу, мабуть ніхто другий ще не змалював.

І змалював нам на науку!...

НАРОДНІ ПРИКАЗКИ.

Хто багато говорить, а мало думає:

Говорить таке, що ні лізе, ні тече, само ся волоче.

От плете: ні в пять, ні в десять.

Горох з капустою.

Не тямить голова, що язик лепече.

Говорить, як з горячки.

Наговорив сім кіп гречаної вовни.

Ледачі люде:

Ні в кут, ні в двері.

Ні в тин (пліт), ні в ворота.

Ні до печі, ні до речі.

Ні сюди, ні туди.

Ані нашим, ані вашим.

Ані до Бога, ані до людей.

Недбалі і ліниві люде:

Жвавий, як рак на гребли.

Пішов, як богачеви по смерть.

Пішли осла — за ним посла.

Його б тілько по смерть посилати.

Пішла по масло, тай в печі погасло.

Поки знайде, то й сонце зайде.

Перестрах:

Аж йому душа в пяти втікла.

Злякався, аж помертвів.

Аж йому в литках застигло.

Задубів на місци.

Аж волосся дубом стало, а шапка вгору лізе.

Аж сорочка пополотніла.

Заячий піт на мене вдарив.

Він тепер має боя.

Боїться, як чорт ладану.

Вважай! То не з Грицем справа!

Утеча:

А він як взяв ноги на плечі.

Тільки пятами накивав.

Я до нього, а він як дасть драла (драпака).

Його й конем не догониш.

Дай Боже ноги!

Утікати не гарно, але пожиточно.

Втічеш, не втічеш, а спробувати треба.

Ошука:

Пошив його в дурні.

Продав йому кота в мішку.

Вивів його в поле.

Вивів під дурного хату.

Дурня з нього зробив.

Відвага:

Вовка боятися і в ліс не ходити?

Без відваги зазнаєш зневаги.

Хто ся відважить, той переважить.

Відважного куля минає.

Відвага кайдани ломить.

Хто вдає слабого:

Хорий лежить, та без памяти хліб їсть.

Його й довбнею не добєш.

Живіть болить — мабуть на піч кортить.

В Петрівку на леду розчахнувся.

Злість:

Визвірився, як на батька.

Підскакує, як щеня (песеня).

Так ніби іскра на нього впала.

Мов його окропом облив.

Яка тебе муха вкусила?
Муха йому на ніс сіла.
Надувся, як півтора нещастя.

Обережність:

Оглядайся на задні колеса.
Не пхай пальця в зуби.
Сиди тихо, нехай спить лихо.
Береженого й Бог береже.
Не страмляй пальців між двері, бо притиснуть.
Не доливай оливи до огню.

Не лізь, де не треба:

Коли не Кирило, то не пхай туди рило.
Коли не пиріг, то й не пирожися.
Коли не коваль, то й рук не погань.
Не сунь свого носа до чужого проса.
Коли не до тебе пють, то не кажи: Дай Боже здоровля!
Коли не гриб, то не лізь в борщ.

Клятьба:

А щоб мої вороги світа не бачили, коли я вашого коня вкрав! (Так клявся циган).
„Коли я сокиру вкрав — най я ляхом стану!" (в Руданського — „Віримо!, віримо! — відказують — не губи душі!"
Щоб я світа сонця не бачив.
А щоб мене до вечера на лаві положили.
Бог мене побий, коли не правду кажу!
Бодай би я неділі святої не діждала, коли не правда.
Сучий син буду, коли я брешу.

Міру знай:

Проти сили і віл не потягне.
І риба не пливе проти бистрої води.
Крути, та не перекручуй.
Бреши, та міру знай.
За багато два гриби в борщ.

Гості:

Гість в дім — Бог в дім.
Гість першого дня золото, другого срібло, третого мідь, а четвертого до дому їдь.
Любиш в гостях бувати — люби гостей приймати.
Непрошений гість гірше татарина.
Йдеш в гостину — бери хліб в торбину.
Кітка лижеться — гості прийдуть.
За вовка помовка, а вовк в хату. (Коли входить той, про якого в тій хвилі йде бесіда).

Москва:

Москва на злиднях збудована і злиднями годована.
В Москву з грошима, з Москви з вошима.
Москаль з бісом порадились, тай на лихо понадились.

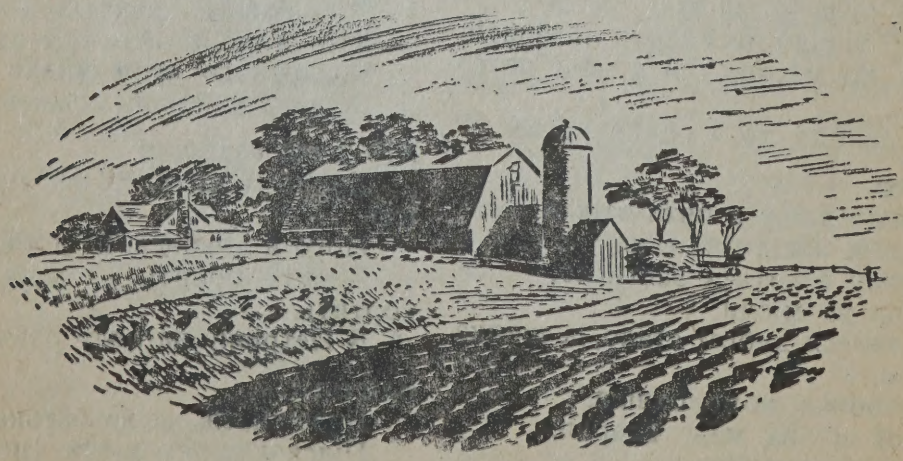

ЯК ВОНА ЩЕ ДІВКОЮ БУЛА!

(За Осипом Маковеєм).

Сказав я знакомому судді, що мабуть дуже інтересна річ послухати, як то люде справи пояснюють, отже каже мені суддя:

— Побачиш, чи інтересна. Я пришлю тобі Василину Калинчукову, ти її випитай і позаписуй, та мені переповіш. Це справа плота, що його Мафтеїв поставив, а Зелепуга розкинув. Добре розпитай а я тобі подякую...

Жду я.. Аж приходить Калинчукова...

Я привитав її: Ви Калинчукова Василина з Комарівки?

— Ая, прошу пана. А ви мене звідки знаєте?

— Якже не знати такої славної ґаздині? Ви прийшли за свідка в справі того плота, що Зелепуга поклав, а Мафтеїв розкинув.

— Не Мафтеїв! — крикнула баба перелякано — хто вам таке казав? То Зелепуга розкинув.

Я заглянув до записки і поправив: Так-так, то Зелепуга розкинув... Ну, якжеж то було?

— Але ви мене послухаєте? — питалася Василина — бо тамтой пан, що мене слухав, не мав часу і все казав: скоро! скоро!

— Говоріть ґаздине, я вас послухаю...

І ґаздиня почала:

— То прошу пана так було... Заскаржив Николай Мафтеїв, той, що його мама була сліпа на одно око, Василя покійного Штефана Зелепуги за поле. Ще Николай покійний та тримали доньку війтову, того, що тепер вже третий по нім, як він був, та дав Катерині пайку, а Штефан поклав пліт насеред загона. Тепер прийшла комісія, тай викинула пліт.

— Чекайте ґаздине!... Це ви про який пліт говорите? Аджеж його поклав Петро Мафтеїв, а ви кажете про якогось Штефана.

— Е, прошу пана, то я кажу про той пліт, що я ще дівков запамятала. Але ви лиш послухайте, як то було. То не проста справа. Ну, прийшла комісія і викинула пліт. Але Штефанів брат Тодор, той, що його вуйка сестра та покумалася з Грицишиним Николаєм, каже, що він також приналежнй до тої пайки. Вони ще притягнули Тодосія і Івана Семенового з гори, коло майдану. А Тодосія син, Николай, та ходив до дівки Грицишинової тай тепер вмішався також до тої пайки. Бо каже, що його мачуха, Василина, що була за Тимофієм Кобзаєвим, ще його первого брата похрестниця — бо вона, а Олексій Зелепуга, Штефанів син, то були якось в третім хресту, а Николай Тодосія то був зведенюк, — то як Тодосієва жінка вмерла, то він оженився з Василиною покійного Тимофія. Аджеж ви її мусіли знати?

— Знав — кажу — бо я вже не нинішний. То ви досі казали про родину Зелепуги?

— Деж там, то Мафтеєва родина.

— Ага! Ну, то говоріть дальше...

— Пишіть паноньку, най все буде поправді. Та слухайте... Семен Забурений, ще покійного Васильчука братової первої син, той, що мав тестя

— ой! ой! якжеж він звався? Так мені на язиці плиничиться.. той, що байки казав... ага! Прокопій звався він — то він оженився з Марією; а Марія з Николаєм тримали до хресту в Таньки Василевої, що коло потока; і вони собі також приходили не чужі, бо її мама, а моя тета, Настасія Калинчукова і Фрузина Дьордієва, що була за Грицем Макухом, то були собі дуже близькі, — так Семен, чоловік Марії, також вмішався до того права.

Жінка зупинилася на хвильку, ніби нагадувала, а там:

— Але ж бо і Николай, ще Грицевого брата син його першої жінки, той, що му, вибачте, свині хату завалили — тото було сміху на ціле село! — і він також пристав до того права. Але суд відкинув рекурс і ґрунт дав Василеви, другому синови Николаєвого діда...

— Заждіть ґаздине хвильку, нехай я собі запишу. Ваша родина, бачу, не маленька.

— О, є нас доста, слава Богу. А що дітей тепер по війні. Як маку. Мене цеї осени сім раз за куму кликали.

— Не пропадемо?

— Е, де там!

— Ну добре. Тепер я вас ґаздине хочу спитати: ви досі говорили про той давний пліт, чи про новий?

— Про давний. Як я ще дівкрю була. То вважаєте не проста справа. Тягнеться не від нині. Я вам зараз розповім все, як Бог приказав, і присягну.

— Це непотрібне. Ви вмієте читати?

— Ні.

— Я вам тут напишу карточку і ви з нею вернетеся до того пана судді, в котрого ви нині були. Він слухав уже інших свідків, і може поїде на комісію тай мене візьме, то ми на місці розберемо, по чиїм боці правда. Згода?

— Та що робити? Але я дуже хотіла би вам розповісти, як то було.

— То вже на місци в Комарівці...

До судді написав я карточку:

„Відсилаю тобі з подякою Василину Калинчукову. Від неї знаю дещо тільки про давний пліт, як ще баба дівкою була. До нового плота я не дійшов, бо дуже далеко, найменше тридцять літ. А в мене нема стільки часу."

З тою запискою вислав я Калинчукову до судді, котрий певно вже дійшов до нового плота...

КЛОПОТИ РЕДАКТОРА

Заходимо колисьто з кумом Павлом до Українського Голосу. Зайшли до редактора.

— А що чувати? — питає кум Павло.

Редактор скривився, як середа на пятницю.

— Біда, добродію! — каже.

— В чім біда? — питає кум Павло.

Редактор ткнув кумови Павлови якийсь папір та каже: „Прочитайте!" І почав кум Павло читати:

„По одному долярови дали: пані Степан Зарічний, пані Пилип Коваль, пані Гаврило Підгайний, пані Дмитро Чумак..."

Ледво кум Павло дочитав, а редактор дає друге письмо. Глянув вже і я — Посмертна Згадка. І кум Павло знов читає:

„Упокоїлася заслужена піонірка, Андрій Семирозум, і полишила в смутку мужа, Андрія Семирозума, та пять синів з невістками, а то: Івана, Петра Дмитра, Прокопа і Семена. Їх жінки: Іван Семирозум, Петро Семирозум, Дмитро Семирозум, Прокіп Семирозум і Семен Семирозум. Також дочки, що всі замужні, а то: найстарша Микита Горбай, друга Демян Півник, трета Кость Заяць, четверта Гнат Чубатий, пята Гриць Петрів.

„Полишила також дві рідні сестрі, старша: Корнило Чабан, а молодша Михалко Гудій. Ще була одна сестра, Максим Голод, та вона вмерла місяць перед покійницею, себто перед Андрієм Семирозумом"...

Ще дальше писалося, що вінки подавали такі жінки: пані Онуфрій Кугут, пані Василь Кріль, пані Івась Білий та пані Панас Довгообразий.

Дочитав кум Павло та:

— І це ви маєте містити?

— Авжеж! — каже редактор — і то без ніяких змін. Та це не одиноке... Ось вам ще звіт жіночого товариства...

Почав кум Павло читати:

„До заряду вибрані:

Пані Гриць Скороскок — голова.

Пані Петро Смок заступниця.

Пані Проць Зарудько — касієрка.

Пані Максим Гандзій — секретарка.

Пані Миронко Засійбіда — заступниця.

— То про кого ж це пишеться — питає кум Павло — про жінок, чи про чоловіків? Я щось не розберу. Мабуть тому, що добре не виспався, то заворот в голові...

Здвигнув редактор раменами.

— То така інфлюєнца найшла на людей. Титулують „панями", а пишуть про чоловіків. Кажуть „пані", а за тим чоловіче імя. Мені вже віддавна паморока в голові від тої плутанини. Виходить, що або це жінки з чоловічими іменами, або чоловіки титулують себе „панями".

Настала мовчанка. Подумайте, що ви були б тоді між нами, то що ви думали би. Та вже за хвилю каже кум Павло:

— Ну, а коли б їм написати, пояснити...

— Не поможе! Не поможе! — перехопив редактор — не поможе. Я вже писав, вже пояснював... Кажуть: „А чому в анґлійців жінка звесь Джаном? Хіба ми гірші?" І ще кажуть, що так зрозумілійше...

Аж на ноги піднявся кум Павло та:

— Чого око не бачило і ухо не чуло, як в Святім Письмі сказано... Аджеж кождий розумний нарід своє на перше місце перед собою ставить, а не чуже! Чужа культура інша, а наша інша. Що в чужих як хліб з медом, те для нас може бути, як полин...

— Так воно, так! — потакнув редактор — але є люде, що в них погане є гарним, а гарне поганим! От як! Поплутають, тай звуть мудрим та зрозумілим.

Похитав кум Павло головою.

— Еге, зрозумілим... Читаєш і не знаєш, чи бесіда йде про жінок, чи про чоловіків. Ну, а коли можна замість „Маланки" писати „Петро", то чому замість „пані" не писати „пан". Як вже переиначувати, то все.

— Так, так! — потакнув знов редактор — і я це так розумію! В нашій культурі жінка висше ставиться, бо вона задержує своє хрестне імя в публичнім життю. З практичної конечности вона бере родинну назву чоловіка, але були жінки, що і своє родинне імя задержували. От дочка Драгоманова підписувалася: Лідія Шишманова - Драгоманова. По чоловікови Шишманова, а по батькови Драгоманова. Тай знаю між анґлійцями випадки, де жінка і батькове імя задержує...

Подумав Кум Павло і:

— Коли б вони вміли думати, то вважали б це для себе великою зневагою. От як ми ображувалися, коли москалі звали нас хахлами, чи малоросами; або поляки русинами — коли ми вже звали себе українцями; або на Волині звали українців „тутешними". Або тут ґалішенами...

— Та може і є такі, що це розуміють — зауважив редактор. На те кум Павло:

— Еге, еге, гріх казати, що таких нема. От його жінка, ніби Гарасимова, вона справу розуміє. Вже було таке, що записали її як: „пані Гарасим Чорнохліб" — то вона такого вам крику наробила, що ледво втихомирили. Каже: Не досить, що вороги українців всіляко прозивають, а тут ще і свої будуть прозивати...

На такій балачці і час нам зійшов. Про інше і не говорили. Бо і справді як говорити про европейську руїну, чи сварку в Парижі на нарадах, коли в нашім власнім гурті нелад.

Вже перед самим відходом кум Павло так був задумався, що добру хвилю була знов повна мовчанка. Редактор сидів і безрадно дивився на купу паперів, кум Павло думав, а я на них обох дивився. Та нараз кум Павло підніс голову:

— Вже маю — каже — вже маю для вас добрий вихід. Вже маю...

Тут редактор зірвався на рівні ноги.

— Для мене — каже — для мене? Та не хочеться мені вірити... Бо я кілько думав, а нічого не видумав...

Тоді кум Павло:

— Кажете, що ваших порад не слухають, отже ви так робіть: де є написано пані Дмитро, чи пані Гриць, чи пані Ярослав, там ви всюди перемінюйте на „пан". Напишуть, що вмерла пані Кость Мірошник, ви поправте, що вмер Кость Мірошник. Напишуть, що кумою була пані Гриць Шпак, то ви ставте, що кумою був Гриць Шпак. Напишуть, що головою жіночої орґанізації стала пані Дмитро Очерет, то

напишіть, що головою жіночої орґанізації пан Дмитро Очерет. Напишуть, що сестрицею стала пані Семен Тхір то ви надрукуйте, що сестрицею став пан Семен Тхір. Напишуть, що пані Іван Смик стала свекрухою, то ви зробіть, що пан Іван Смик став свекрухою. І так в усім. За вами ж редакторське право, тай редакторський обовязок — що недобре, те справляти. Отже справляйте!...

Кум Павло говорить, а я слухаю та на редактора дивлюся. І так мені інтересно. То перше був такий пригноблений, що здається — курка б його з ніг звалила, а тепер... Випростувався, брови підняв, і наче б на десять або і дванадцять літ відмолод. Певний себе чоловік, тай годі! Яку то силу дає чоловікови вдоволення!

Як вже ми виходили, стиснув редактор руку кума Павла та:

— Велике вам Спасибіг! Ваша порада продовжить мені віку бодай на кілька літ. Тепер нехай буде їм заворот в голові, а не мені!

А як ми виходили з будинку, то і двері перед нами відчинив, тай вклонився, неначе б то перед великими людьми, тай аж за поріг вийшов. І там ще каже:

— Великий день для мене! Вибачте, що нема в мене, як в людей, а то я і чаркою б вас пошанував — по нашому старосвітському звичаю...

Дуже радий був редактор. Та радів і кув Павло, що добре діло зробив. А попри них радів і я — що побачив, яку то велику вартість має розумна голова. Кілько добра може вона зробити. Тай як розумні люде розум шанують.

Гарасим Чорнохліб.

БЕСІДА З ЕВРОПОЮ.

Правда воно, чи ні, але таке може бути, яке оповідають про випадок в Росії. А було воно так:

При якійсь нагоді Сталін пояснює селянам силу радієвого апарату і каже:

— Через отту машину можете нині говорити з цілою Европою. Ви тут говорите, а вас почують в Франції, в Італії, в Еспанії, в Анґлії.

Люде непевно дивляться, мабуть не вірять, що це можливе. Бачить це Сталін і дальше пояснює, як це діється, а вкінци питає:

— Чи ясно вам?

— Дуже ясно! — кажуть люде.

— Добре! Тепер нехай хтось з вас скаже кілька гарних слів, а ціла Европа почує.

Наближаєсь тоді кремезний селянин до апарату, та як гукне:

— Европо! Ратуй нас, ратуй!

Така може бути розмова населення Росії з Европою!

НОВИН СЛУХАВ.

— Чому ти був так довго в місті? — питає жінка чоловіка.

— Та бачиш таке — каже чоловік — що на базарі новини розказували, а я слухав.

— А щож ти там чув цікавого?

— Еге чув.. Там тілько народу кругом стало, що муром стоїть, на перед не протиснешся. Отже я мусів стояти аж далеко позаді, а там не було нічого чути.

Неістнуючі птахи.

— Були на світі колись такі птахи, яких нині вже нема — говорить учитель школярам. І тут встає невеличка школярка, та:

— Я вже виділа такі птахи.

— Де ж ти виділа? — питає учитель.

— Я виділа в нас на подвірю — каже дівчина — бо наш кіт вчера зїв два горобчики.

СУЧАСНА ПРИКАЗКА.

Ви чули ту пригоду?
В часах розливу рік
Попав у бистру воду
Нещасний чоловік.
В глибокім вирі бється
І тоне вже туй-туй,
До кума, що на мості,
Кричить: „Ратуй! Ратуй!"
А кум, що на поруча
Поважно лікті спер,
Глядить критично: „Втоне,
Чи вирне ще тепер?"
Вкінці махнув рукою
І мовив лиш одно:
„Не тратьте куме сили,
Спускайтеся на дно!"

— — — — — — —

І наш народ так бється
В матні вже много літ,
І хвилі напосілись
Його розмити слід.
А на безпечнім мості
Фальшивії брати
Стоять і ждуть... Чи може
Щоб поміч принести?
Стоять і ждуть на хвилю,
Що брата проковтне,
Числять: тепер ще вирне,
Тепер вже чей пірне...
На крик його й благання
В них слово лиш одно:
„Не тратьте куме сили,
Спускайтеся на дно!"

— — — — — — —

А що, як Немезида
Собі одного дня
Позволить жарт зробити
І ролі поміня?
Наш нарід підійметься
І стане на ногах,
А супротивна хвиля
Пійде по ворогах.
І ті, що нас із виру
Спасали мило так,
Самі скоштують трохи,
Який то в мокрім смак.
А нарід наш спокійно
Їм відповість одно:
„Не тратьте братя сили —
Спускайтеся на дно!...

Іван Франко.

Уваги:

Немезида — в давних грецьких віруваннях Судьба, що коли мірка її терпеливости перебереться, зміняє обставини так, що той, хто робив другому лихо, сам тратить силу і мусить за свої вчинки гірко відпокутувати.

В наведенім віршу кілька слів змінено, щоби надати віршови ширший і тревалійший зміст.

ІСТОРИЧНІ СПОМИНИ

МИТРОПОЛИТ ПЕТРО МОГИЛА.

Цего року маємо 300 літ від смерти київського митрополита Петра Могили, що занимає визначне місце в Історії України. Жив він в часах важких для Українського Народу. Поляки накинули православним українцям, що були під їх панованням, унію з Римом (Берестейська Унія) і силою захоплювали православні церкви і монастирі, та їх майно в свої руки. І якраз Могила був тим, що значно скріпив українську силу

(1596—1647)

Родився Могила 1596 р., коли почали заводити унію. Вчився він в Франції, мабуть і в школі Львівського Брацтва, був якийсь час в польськім війську. Опісля поїхав до Київа і 1625 р. став монахом. По трох роках вибрали його архимандритом Київо-Печерської Лаври. І він зараз вислав кількох спосібних хлопців за границю на науку, щоби мати в себе вчених людей.

Коли вони вернулися, то Могила перемінив школу, що доси була, на висшу і поставив їх учителями.

В 1632 р. вибрали Могилу митрополитом (висвятили у Львові). Тодіто київляне зібрали силу і відобрали Софійський Собор та другі київські церкви, які були захопили уніяти.

Тепер звернув Могила увагу на вибір священиків, щоби мати розумних та ревних працівників Дальше братську школу перемінив на Академію, що і звалася „Могилянською Академією".

Могила написав кілька дуже потрібних на той час книжок, як „Катехизис", де подано основи православної віри; той катехизис одобрили навіть патріярхи. Написав великий Требник. Ці книжки були відомі і Західній Европі і вони там нині згадуються в Церковній Історії.

Могилянська Академія була сильною обороною Православної Церкви і взагалі джерелом освіти. Було там більше тисячі студентів і з них виходили розумні духовні і світські люде.

Помер Петро Могили 1-го січня, 1647 року, записавши Братській школі всі свої гроші.

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. (1593—1657).

Був Хмельницький сином чигиринського сотника, Михайла. До школи ходив в Київі і в Ярославли в Галичині. Знав з чужих мов польську, латинську, французьку, турецьку і тататрську. На Січи він вчився военного ремесла.

Сталося, що шляхтич Чаплинський напав на хутір Хмельницького, забрав все добро, а сина так побив, що той умер. Поїхав Хмельницький на скаргу до короля, а той каже: „Пригадаю вам, що ви вояки, маєте шаблі, отже обороняйте себе". Це була добра порада.

Тоді почав Хмельницький готовити козаків до війни з поляками.

І так 1648 р. побив поляків, на **Жовтих Водах,** де згинув польський вожд, Степан Потоцький.

Дальше побив поляків під **Корсунем;** тут два польські гетьмани, Микола Потоцький і Калиновський дісталися до неволі. Велика радість запанувала на Україні і всюди почалися тепер повстання проти поляків.

Та поляки знов зібрали військо, з яким Хмельницький зустрівся під **Пилявцями** і розбив його цілком та забрав дуже багатий польський табор. Звідси пішов до Галичини, отже і тут нарід почав повстання проти поляків.

Другого року (1649) побив Хмельницький поляків під **Збаражем,** і при заключенню Зборівської угоди поляки зреклися Київщини, Брацлавщини і Чернигівщини. Так повстала дійсна українська держава. Столицею був Чигирин.

Та 1651 р. поляки знов почали війну і побили козаків під **Берестечком,** де татари, що мали Хмельницькому помагати, його зрадили. Після того **Біло-Церковським договором** поляки забрали Чернигівщину і Брацлавщину і лишили Хмельницькому лише Київщину.

Та зараз 1652 р. Хмельницький сильно побив поляків під **Батогом,** де згинуло понад 20,000 поляків і польський гетьман Калиновський. Україна знов вернулась до давних границь.

Але Україна була тепер дуже ослаблена, отже почав Хмельницький оглядатися за союзниками. І здавалося, що Московщина ще найблища, бо православна. В 1654 р. приїхали московські бояре до Переяслава на переговори. Тут видно стало, що і Москва непевна, але коли прийшли вісти, що на Україну йдуть поляки і татари, то іншого виходу не було. Та багато козаків на союз з Москвою ніяк не годилося. А вже рішучо не годилося православне духовенство.

При зложенню договору в Москві цар врочисто обіцяв, що в нічім не змінить українських прав і звичаїв.

Та вже невдовзі прийшли московські війська на Україну, ніби походом проти Польщі, і почався рабунок і розбій. А дальше Москва почала з поляками брататися. Бачучи це, почав Хмельницький проти Москви готовитися, але не судилося — він умер 8 серпня, 1657 р. Гетьманом став на короткий час син Хмельницького Юрась, а за ним Іван Виговський.

Хмельницького поховали в церкві в Суботові, та кілька літ пізніше польський гетьман Чарнецький здобув Суботів і викинув кости Хмельницького з могили.

До великих гетьманів належав Богдан Хмельницький — він то був збудував Українську Державу. І лише лихі сусіди винні, що вона не встоялась.

Цего року від його смерти 290 літ.

КИРИЛО-МЕТОДІЄВСЬКЕ БРАЦТВО.

Рівно 100 літ цего року, як Москва заподіяла велике лихо Українцям.

В 1846 р. київська українська молодь заснувала товариство „Кирило-Методієвське Братство", а думка заснування вийшла від проф. Миколи Костомарова. До Братства належало багато молодих людей — Куліш, Гулак, Білозерський, Шевченко і другі.

Цілею Братства було добиватися загальної освіти для народу, скасовання панщини, а ще дальше порозуміння з усіми словянами і створення словянської спілки (федерації).

Але студент Петров довідався про Братство, доніс поліції, і на весні 1847 р. братчиків арештували. Шевченка арештували 5 квітня 1947 р.

Арештованих позасуджувано, а Шевченка найбільше жорстоко, бо на ціле життя бути салдатом в Орській Кріпости.

І так почата українська праця на довгий час зупинилася, хоч не зупинилася на завсігди.

З Шевченкових приятелів Костомарів мав висидіти рік в кріпости, а потім йти на заслання в Саратов; Куліша заслано в Тулу, Гулака замкнено на три роки в Шлісельбурґу—і ніхто з них не смів вернутися на Україну.

Таке лихо заподіяло українцям перед 100 літами московське панування.

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ. (1819—1897)

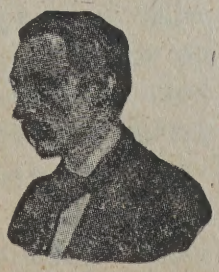

Цего року минає 50 літ, як помер приятель Шевченка, Пантелеймон (Панько) Куліш. Родився в місточку Вороніжи, Чернигівської ґубернії. Батько належав до старого козацького роду і мав значне господарство. Великий вплив на Пантелеймона мала мати, що говорила тільки по українськи, знала безліч приказок, пісень та дум; а також сусідка Мужиловська. Куліш пізнійше материні пісні позаписував.

Йдучи до московської школи Куліш не знав московської мови, однакож за час поняв її і став першим учеником в школі.

В ґімназії читав багато — попри російських та заграничних письменників читав поезії Гулака, повісти Квітки, думи і пісні Максимовича, які вивчив напамять.

Був він учителем по ріжних школах, то збирав матеріял з культурного життя українців; багато подорожував по Европі, приїздив до Галичини; якийсь час мав свою друкарню, був редактором... Писав дуже багато — вірші, повісти („Чорна Рада"), багато перекладав (Біблію і др.) — був він етноґрафом, істориком, критиком, педаґоґом... Писав і по російськи.

Куліш, Шевченко і Костомарів творили немов українську трійцю. Жінка його була сестрою Білозерського, що опісля, як писателька оповідань, підписувалася Ганна Барвінок.

Куліш усталив український правопис, який від нього названо „кулішівкою". Він взагалі належав до передових українських працівників свого часу і має видне місце в Історії Української громадської праці.

Помер 2-го лютого 1897 року, отже перед 50 літами.

МАРКО ВОВЧОК (Марія Марковичка) (1934—1907).

Року 1857 (перед 90 літами) появився в Петербурзі перший том „Народних оповідань" Марка Вовчка, і

так вони припали до серця всім, що — як каже Куліш — перед авторкою оповідань „закурили фиміямом (ладаном) з десятьох кадильниць". Так почали її величати.

Авторкою оповідань була Марія Марковичка, з роду Вилинська, що підписувалася Марко Вовчок.

Оповідання Марка Вовчка належать до найкращих в українськім писменстві — і мовою і змістом. Коли великий московський письменник, Турґенев, питав Шевченка, як би йому навчитися української мови, то Шевченко радив: „Читайте Марка Вовчка".

Марія Вилинська родилася в Московщині, в Орловській ґубернії, 10 грудня,, 1934 р. Виходить, що знала українську мову від дитини, бо сама вона каже, що дід її співав українські пісні, а й батько її походив з Чернигівщини. Опісля вчилася в Харкові, що був осередком українського життя, отже певно і тут ще більше з українством познакомилася.

В 1851 р. віддалася за Опанаса Марковича, бувшого члена Кирило-Методієвського Братства, що тепер був на урядовій службі в Орлі.

Життя її родинне було по більшій части важке. Також опісля багато осудів підносили деякі українці проти неї, як письменниці, беручи справу поверховно. Казали, що оповідання пише Маркович, а вона лише підписуєсь, отже одурює людей. То знов, що вона пише якбудь, а Маркович виправляє. Звали її нахабною кацапкою...

Аж геть пізно виявилось, що воно не так. Маркович не був письменником і не виправляв її писань. Він і до неї писав листи звичайно по московськи (коли виїхала з дому), а вона до нього по українськи. Вона звала українську мову своєю. Її предки були литовсько-українські; а що литовцями звали й українців під Литвою, то може бути, що її предки були чисті українці. І Турґенев в листі до неї говорить: „Кажуть, що Ваша мова (зн. українська) дуже близька до чеської" — отже вважав її українкою. Значиться — сама себе вона українкою вважала.

Марко Вовчок.

Багато цінного матеріялу дав про письменницю її другий чоловік, Михайло Лобач-Жученко, що прожив з нею 36 літ. І син її, Богдан між іншим каже, що авторкою оповідань була виключно його мати. Позбира-

но багато її листів. — Та шкода, що все те вияснилося, коли письменниця вже не жила.

Ще про її діточий і дівочий вік читаємо:

„Марія — вже дитиною балакала по французьки. Була вдумлива, цікава дівчинка, милосердна до прислуги...

„Висока (вже 14-літна), гарної будови тіла, з русою косою і ще красшими, незвичайної глибини очима. Була над вік розвита і над вік поважна. Не любила дорогого вбраня, ні блискучих оздоб, не шукала забав, ні шумного товариства. Визначалася достойною простотою в убранню, в рухах, в мові. Любила лад і не могла дивитися на неохайність в хатньому господарстві. Сама з дитини зазнала чимало горя і вразлива була на недолю ближнього. Словом — незвичайна дівчина."

Зазнавши в життю і пошани і горя та зневаги, вона померла на Кавказі, в Нальчику (Терська область), де її чоловік мав невеличкий маєток — померла 1907-го року, отже перед 40 літами.

Ще згадати б, що дуже поважав Марковичку Тарас Шевченко, називав її своєю донею, при стрічі ділився з нею своїми близкими справами, а вона його дуже поважала. І він присвятив їй два свої вірші.

РІК 1917-ий.

Велика подія сталася на світі перед 30 літами, а то 1917-го року. Тоді то в березні почалась в Петербурзі революція, що знищила царя з його урядом і передала Росію в руки інших людей, які створили з неї большевицьку силу, що й нині грізно заважує на світових відносинах.

Рік 1917-ий був роком надійним для Українського Народу. Зараз по упадку царату створюється в Київі основа українського державного уряду — Українська Центральна Рада, що невдовзі стає дійсним українським урядом. Кабінет міністрів названо Генеральним Секретаріятом. Була надія, була віра, що Україна знов стане вільною, самостійною державою.

І ще не минуло року від упадку царату, як вже Центральна Рада проголосила Четвертим Універсалом (22 січня, 1918 року), що Україна стає самостійною державою-республикою.

Таксамо по розпаді Австро-Угорщини галицькі, буковинські і закарпатські українці створюють Українську Національну Раду, яка 1-го листопада 1918 р. проголосила українські землі, що були під Австрією, західною Українською Державою. А вже 22 січня, 1919 р. проголошено в Київі зєднання західних українських земель (Західної Української Народної Републики) з Великою Україною.

Так знов українські землі злучилися в одну цілість під одним українським державним урядом. По 300 літах бездержавности Україна стала самостійною державою.

Однакож ворожа сила, що була кругом—росіян, большевиків, поляків та вороже відношення деяких дальших держав, знищила знов Українську Державу. Однакож від того часу і в цілім світі не було вже ладу, що довів до другої війни, яка почалася 1939 року, а закінчилася 1945. І закінчилася таким неладом, що годі навіть предвиджувати, який буде його кінець. Чути вже голоси про трету війну на світі, а який був би її кінець, тяжко вгадати...

ГУМОР.

ЖИДІВСЬКИЙ БАРОМЕТЕР.

Купив собі оден жид дорогий барометер і вже такий гордий. Всім показує, та оповідає, якто він наперед вже знає, коли буде погода, коли дощ. Слухає тої хвальби сусід жидок і каже:

— Ну, я вже віддавна маю барометер, то знаю, як то з ним добре.

— Маєш? — питає той — так чому ж я його не бачив?

— Чому не бачив? — Ти його нераз бачив.

— Де ж він висить?

— Де? А онтам на гиляці.

— Аджеж це онуча, а не барометер.

— Ну, вона в мене барометер, бо вона мені все показує.

— Як показує?

— Ну, як... Я сиджу собі в хаті і дивлюся... Коли воно махаєся, то воно показує, що на дворі вітер. Коли з нього капає, то воно показує, що на дворі дощ. А коли воно нічого собі не робить, то знак, що на дворі все добре.

— Ну, як захмаруєсь, то що воно тобі показує?

— Ну, а що воно має мені показувати, коли я і без нього бачу, що воно захмаруєсь. Тож і без барометра всім видно. А як дуже захмаруєсь, то може бути дощ... Тай ще одно...

— А що?

— Ну, ще таке, що я за свій барометер грошей не дав, то одно. Він не зіпсуєсь, то друге. Його ніхто не вкраде, то трете. Ну, і чи не добрий барометер?... Тай все мені показує...

Маєте щастя.

Купив хтось панчохи, а коли вдома побачив, що вони зашиті, то відніс назад і каже:

— Ви продали мені латані панчохи!

— Коли так, то маєте щастя...

— А то як?

— А так, що не потребуєте самі їх латати — каже купець.

ЯКА СИЛА В АПЕТИТІ.

Говорить стара циганка:

— Коли б ми мали тілько масла, як не маємо муки, тілько сира, як не маємо сметани, то роздобули б ще й сала і тоді вже спекла б такий пиріг, як дві сковороді (дві пательні, дві ринці) разом.

— А я помагаю зараз саджати в піч, щоби скоренько спікся — каже циганчук.

— А я його в сметану, та оттак, оттак!... — говорить друге циганча, тай показує, як воно лупало би той пиріг і їло би.

Слухає всего того старий циган, а там засягнув того меншого по потилици, та гукнув:

— Їдж, та міру знай! А то мені нічого не зостанеться, як почнете всі так халасувати!

ДВА ГРЕБІНЦІ.

— Чому ти Петрусю такий нечесаний? — питає учитель хлопця. — Чи ти гребінця вдома не маєш?

— О, я маю аж два — каже хлопець — оден червоний, а другий зелений.

— Чому ж не розчешешся, коли йдеш до школи?

— Бо ті гребінці зубків не мають.

Погано складається.

Лікар: З вашим чоловіком не дуже добре. Може вийти запалення легенів.

Жінка: О, Господи! Як воно погано складається! На другий тиждень буде тут цирк, то ми збиралися обоє йти до цирку.

Це не потіха.

Знакома: Жаль жалем, але і в жалю треба міру мати. Памятайте, що хоч жінка вмерла, але ви побачитеся з нею на другім світі.

Вдовець: Так воно, так, але це вже моя трета жінка вмерла, отже тим мене не потішите.

СПОМИНИ ЗО СКИТАЛЬЩИНИ

День Святого Отця Миколая (19 грудня 1945) сильно встряг мені в память. В цей день, по волі Божій, пощастилося мені стрінутися з більшим числом наших українських скитальців. При нагоді свята я взяв участь в святій Службі Божій. Православні священики, з якими я відправляв Службу Божу, а також море вірних (кажуть поверх 2,000) прийшли сюди з — медом і молоком текучої України; з землі, по якій гордо ступав Князь Володимир Великий, пишно буяло наше славне Козацтво. Вони вийшли з землі Гетьманів — Мазепи й Хмельницького. Це гідні, а рівночасно нещасні нащадки своїх славних предків. І з ними то я згаданого дня разом молився — і за кращу долю їх самих, і їх рідних, що поза ними зосталися, і за волю-долю широкої України.

На німецькій землі появилося українське село. І тут всі прикмети українського села можна зауважити. Поміж множеством чистих хат стоїть церква. Чи околицю Гайденав перенесено на Україну, чи навпаки частину України перенесено в Німеччину коло міста Гайденав?...

Празник-свято Чудотворця Миколая. Ранна пора — сонце мило світить, дзвони в церкві грають, а люде помалу до церкви сходяться. До кімнати, вдекорованої українськими вишивками, ввійшов проф. В. Іванис і говорить, що вже й мені час іти до церкви.

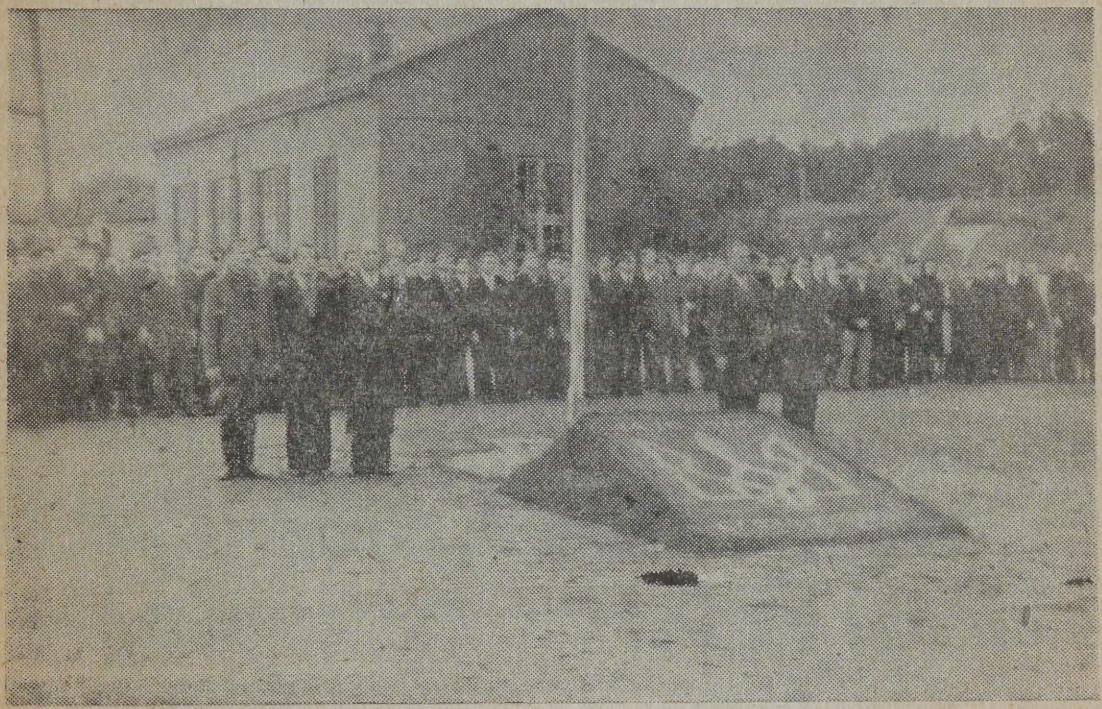

На майдані вироблений Тризуб. На стовпі, що видно, висіли прапори — український та англійський.

Поки я вийшов, ще раз поглянув на вишивки, і на образи в кімнаті. Це приватна кімната о. прот. Ігоря Губаржевського.

По дорозі до церкви я спитав проф.

Іваниса звідки тут узялися церковні дзвони, бо й по німецьких церквах не видно дзвонів. Проф. Іванис відповів:

„Проста штука. Оттой дзвін, що видає грубий басовий голос, то великий кусень доброї сталі, знайденої й причепленої на міцнім стовпі. Той тенoровий голос виходить з меншого кусня сталі. Як треба подзвонити, дзвонар бере залізний молот, бє об сталь і так виходить голос дзвона".

Значить, на всякому місці розум знайде собі раду.

Церква повна по береги. Це бувша шкільна саля німецької воздушної фльоти. Вузкою стежкою поміж людей проходжу я наперед у Вівтар. Мимоволі спинююсь і дивлюся на Іконостас. Треба довго вдивлятися, щоб побачити, що Іконостас вироблений на звичайних дошках. Артизм мистця-маляра дійсно позакривав всі фізичні недомагання (щілини в дошках). Царські Двері, чи Райські Двері артистично вироблені. По одному й по другому боці Царських Дверей великі образи: Матері Божої і Христа. Діяконські Двері також артистично вимальовані.

По правій стороні південних діяконських дверей гарний храмовий образ Козацької Покрови Богородиці. Всі образи в цій церкві руками мальовані на дошках. Мистець маляр виконав всю роботу дуже вдатно.

Почалась Служба Божа. При Св. Престолі були: оо. прот. Ігор Губаржевський, о. Андрій Мирошниченко і я. Співав місцевий хор під управою проф. Лукомського. До помочі хорові співав квартет імени Лисенка.

Український Герб вироблений руками в школі мистецтва в Гайденав.

Скитальці виходять з церкви в Гайденав.

Коли Служба Божа почалася і коли хор з квартетом почав на Великій Єктенії співати „Господи помилуй" на переміну, я стояв коло Св. Престола немов зачарований. Були хвилі, що я дійсно не знав, чи це сон, чи дійсність; не знав чи я в церкві скитальців, чи це хор Херувимів та Серафимів. Після здисциплінованого хору впадав згаданий квартет, а його голоси чарували, гіпнотизували. Слухаю і чую, що хор вже скінчив „Господи помилуй", та помимо того я

ще стою як укопаний, а звуки проспіваного звенять в ухах. І наче з просоння пробуджуюся, щоб підхопити виголос.

Виголошення проповіди мені поручили. Звиж двох тисяч вірних стояли спокійно, без жадного шемроту, так, що можна було почути, як бренить муха. Хоч як простора церква, та всеж не вміщувала всіх вірних. Вікна по обох боках церкви були відчинені, і коло кожного вікна знадвору товпився гурт людей, — слухали проповіди, слухали співу, молилися разом. На переді бачив я, що десятки людей плакали. Що тоді їх серця відчували? Та я побачив їхню віру, їхню побожність, їхнє впування на силу й волю Господа.

Служба Божа скінчилася. Люде приступали до хреста, священики вже скинули облачення, вже виходимо з церкви, а десятки людей ще на колінах молилися. Велика віра їх! Велика надія на Божу поміч.

Вже не пригадую, де я обідав. Правдоподібно в інжінера Дроздовського. Та це не важне. Важніше, що після обіду довелося мені бачити „господарку" скитальців. Це означає: кухню, робітню, шпиталь, шкільні кімнати, університет, і т. д., і т. д..... Оглядаєш і сам собі дивуєшся, скільки сили волі мають наші скитальці; творять з нічого щось; дають собі раду там, де другі народности передчасно погинули б.

Обхід довкола церкви в Гайденав. Напереді о. С. П. Симчич, побіч нього о. Мирошниченко, позаду о. прот. Губаржевський.

Обійшов я важніщі части бараку, побачив, кілько можна, їхні недостатки, їхню наготу — від найстаршого чоловіка до найменшої дитини, і прямо дивуюся, звідки береться в них бажання жити? Але тому, що з ними пробув на спільній молитві в часі Служби Божої, вся справа видається зо-

всім ясною. Їх ВІРА держить при життю.

Поза шкільну, університетську та адміністративну часть, мене цікавило їхнє релігійне питання. Хотілося ставити цілий ряд питань та пильно вислухувати відповіди. Та люде неначе вичитували мої гадки. Всі потрібні відповіди сипалися з кожної сторони. Те, що я бачив, стверджувало сказане.

коли це почув. Такої толєранції мало можна побачити.

Релігійна толєранція знаходиться не лише в Гайденаві. Таким спокійним братнім життям жиють українці в Мінстер. В Мінстері кожної неділі відправляє Православне Богослуження о. прот. Сергій Герус, а католицьке о. Ярослав Еліїв. Тут також оба священики правлять в одній й тій самій церкві, при тім же престолі, лише не

Митрополит Полікарп після посвячення церкви й Українського Прапора в Гайденав.

Релігійне життя українських скитальців по таборах подібне до нашого життя в Канаді. Є там греко-католики, є й православні. Вони мають своїх священиків. Православними священиками в той час були: о. прот. Ігор Губаржевський й о. Андрій Мирошниченко. Греко-католицьким священиком був о. Побігушка. Богослуження православне й греко-католицьке відправляють в одній й тій самій церкві, при тім самім Престолі. Я дивувався,

в один час. Наперед порозуміються, котрий буде правити ранше, а котрий пізніше.

Я бачив таке братнє життя лише в Гайденаві і Мінстері, але мені говорили, що подібне є і по других таборах. Спільне терпіння, спільна загроза показала всім українцям, що нема слушної потреби вважати себе чужими, або й ворожими. Коли ж там бачимо таке братнє співжиття, то чому воно не мало би бути на волі? Коли

серед важких відносин братнє співжиття приносить українцям благословення, то принесе воно благословення всюди. Те добре, гідне і розумне, що бачиться на скитальщині, повинно послужити і тут за примір.

о. С. П. Симчич.

ТРОЯНСЬКИЙ КІНЬ.

Нераз, коли говориться про чиюсь підступну, хитру, та облудну роботу, то згадується Троянського Коня. Хтож був той кінь, що його нині згадують?

Грецький поет Гомер, що мав жити коло 1000 літ перед Христом, написав дві великі поеми — Іліяду й Одисею, і там він оповідає, що грецький король, Менеляй, пішов війною проти короля Пріяма, що жив в місті Трої, в Малій Азії. А в королівстві Пріяма жили також греки — бо тоді в малій Азії жило багато греків.

Війна, а властиво облога Трої і нищення околиці тягнулася коло 10 літ і Менеляй не міг міста здобути.

Вкінци оден з героїв Троянської війни, Одисей, задумав хитрощами здобути Трою. Де не можна взяти явною силою, там він задумав взяти підступом — деревляним конем.

Отже казав майстрови, Епеєви, недалеко Трої збудувати величезного коня; посадив в нього 100 найвідважніших вояків — і після того греки свій табор спалили і дальше забралися.

Це здивувало троянців. Вони вийшли поза мури міста і почали коня оглядати. Тутже і захопили вони ще якогось грека, який нібито виявив їм тайну того коня. Він казав, що коли б троянці втягнули коня до міста, то греки Трої ніколи не здобудуть.

Троянці зраділи і давай коня втягати. Кінь був широкий, отже почали вони розбирати мур, яким місто було обведене. Радощам не було кінця.

Даремно опамятував їх троянський священик, Ляокоон, що служив в святини бога Аполона. Він говорив, що всі ті радощі, то дурнота, бо це може бути якийсь грецький підступ; він накликав до розуму, та його ніхто не слухав. Коня таки до міста втягнули.

Та вийшло так, як Ляокоон казав. Коли надійшла ніч, греки вернулися під Трою. Тоді вояки, що були в кони, повискакували, повідчиняли брами і почалася в місті боротьба. А в той час почали до міста вдиратися ті греки, що були поза містом, вдиралися і тим проломом, куди коня втягали, і відчиненими брамами.

І вже троянці були безсилі. Греки старших побили, жінок, дітей і молодших чоловіків забрали в неволю, забрали майно, а місто спалили.

Така історія Троянського коня.

Він нині є символом (знаком, зображенням) підступу, ошуки, облуди. Ворог так може замасковувати свої облудні способи, що короткозорі і недосвідчені люде не добачають в них нічого злого. Можуть навіть думати, що це для них велике добро. Можуть казати, що це буде на шкоду не їм, але їх ворогови. І можуть так наосліп своєю вірою перенятися, що не послухають наймудрійшої остороги далекоглядних людей.

Вони беруть, що ворог явно, або скрито їм підсуває; вони тулять до свого життя те, що ворог призначив на ослаблювання їх сили; вони тішаться, коли бачать, що ворог немовто перестає ними інтересуватися. Вони перестають думати — і коли треба стояти на сторожі, вони засипляють.

Але щоби втягати до себе ворожих Троянських коней, вони мусять робити в своїм життю виломи, вони відчиняють брами свого життя, які повинні би бути завсігди замкнені для непевних людей.

Коли ж ворог знає, що вже не зустріне великого опору, тоді несподівано зявляється і здобуває, що йому потрібне.

Що є Троєю? Нею є кожда особа; нею є кождий дім, кожда родина, кожда громада; нею може бути цілий нарід і ціла культура його життя.

Що є Троянським Конем? Ним є найріжнородніші чужі і ворожі, ріжно замасковані, закрашені і прихвалені способи.

Що є Ляокоон? Це здоровий розум думаючих людей, що на кождім місци говорить:

— Не вір непевним людям на пусте слово. Не довіряй тому, що вони тобі підсувають і захвалюють та обіцюють. Не бери від чужих нічого такого, що буде робити виломи в огорожі твого життя. Двері твоєї справи повинні бути вічно зачинені перед тими, для яких твоя справа є чужою і ключі від дверей повинні бути лише в твоїх руках. Стій вічно на сторожі своєї справи — це для тебе найпевніша запорука й охорона.

Така історія Троянського коня і така наука з тої історії.

К. П.

ОДЕН ДВОХ ПЕРЕХИТРИВ.

Два польські вояки, що по анґлійськи дуже мало вміли, відпроваджують з Лондону до Шкоції дезертира, також поляка. Але ранком довідуються, що поїзд відходить аж вечером. Вкучиться цілий день дармо сидіти.

Але арештант дав їм пораду, каже:

— Попросімо поліцію, щоби мене замкнули, а ви підете собі до міста. Я на поліції все розкажу, то вона це зробить.

Йдуть вони на поліцію. Арештований пішов до шефа і каже:

— Я привів тут двох дезертирів, отже замкніть їх і держіть до вечера, бо вони готові від мене повтікати. Я піду до міста, а вечером вернуся.

Шеф згодився і зараз покликали тих двох. За хвилю каже їм поліція заходити до арештантської келії, але ті не хочуть. Тоді поліція пхає їх силою, ті бороняться, не даються. А дезертир:

— Бачите, які це розбишаки? А що я маю з ними робити? І самого мене вислали...

Вкінці їх замкнули, а дезертир:

— Уважайте на них! Не випускайте їх, доки не вернуся.

І пішов. Тілько його й бачили.

Дає всі інформації (правдиве).

Присилає передплатник передплату до Українського Голосу і при своїм імени зазначує:

„Передплатник старий, має 54 роки, жонатий з Теклею"... такою то...

При імени другого передплатника, якого передплату пересилає, зазначує:

„Чоловік ще не старий, середних літ, коло 45 літ віку".

(Це відповіди на те, чи передплатник з старих, чи новий передплатник).

СОН

Марко Вовчок.

Було нас у батька три дочки — я найстарша. А був наш батько такий то грізний. Вряди-годи пустить на вулицю погуляти з дівчатами.

— Нікчемний той рід жіночий — каже — все б їм гуляти. Гуляють, та цокотять, як ті сороки.

— Хіба ж ти і сам не гуляв зроду, Іване? — скажуть мати.

— А я зроду дурнем не був, дякувати Господеві.

Хоч був тато грізний, а проте дуже нас жалував. Було як поїде в Київ, то й навезе гостинців: матусі очіпок (чопець) шовком гаптований, мені доброго намиста, малим сестрам тож... отже було хоч рано (скоро) приїде, а гостинці роздасть аж другого, або третого дня. Ми вже в вічі (в очи) йому заглядаємо, ходимо коло його — ні! Він собі розказує, як там з перекупкою сварився, або що.

Такий то був покійний, нехай царствує!

Минув мій рік шіснадцятий, сімнадцятий починаю. Одсвяткували ми Зелену Неділю. Одної ночі приснився мені сон: стою в зеленому житі, висше пояса; навкруги колоситься пшениця і мак червоніє, а против мене два місяці в повні. Що оден ясний, а другий ще ясніший — і пливуть на мене просто. Той же ясніший та все другого попереджає, а далі так і скотився мені на руки, а другий за хмару зайшов. Прокинулась я, тай розказую, який то мені дивний сон снився.

— Тож бо й дивний! — кажуть мати, а самі всміхнулись.

— Чого то тим дурним дівчатам не присниться! — озвався батько...

У неділю одпрохалась (відпросилась) якось у батька на погуляння. Вийшли ми за село на могилу — співаємо, пустуємо, коли хтось: Ге-ей! ге-ей! — аж луна пішла. Дивимось — чумаки з гори йдуть. Воли все сиві, полові та круторогі, ярма мережані. Чумаки ставні, молоді.

— Слухай лиш — загомоніла Мотря Чемерівна — привитаймо чумаків! — тай затягла:

Ой чумаче, чумаче, хрещатий барвінку...

Чумаки за нами, переняли нас, оступили.

— Пустіть нас пани чумаченьки! — проситься Мотря — будьте ласкаві!

— Еге ж! — гукнув високий як дуб чумак — не знаєш ти звичаїв чумацьких.

Другі почали жартувати. Я все за Мотрю ховаюсь. Коли вийшов чумак хороший-прехороший, чорнявий, очи як у орляти — вийшов проти мене, узявсь під боки, тай каже:

— Дівоньки голубоньки, яка отсе поміж вами дівчина, як зоря ясна сяє? Якби плавала вона в синьому морі рибкою, я б її шовковим неводом поняв... А тепер запитаю: якого це батька дочка?

А дівчата разом: — Івана Самуся!

Тоді взяв він мене за руку:

— Дівчино чарівниченько! Чи звелиш мені сватів до тебе слати?

А мені аж в очах стемніло.

Не спиться мені. В голові шумить, як у млині. Неначе світ мені звязаний.

Вийду між дівчат, так мене оступлять:

— А чого така смутна? А що в тебе на думці? — А я все не говорю.

Посідали ми і каже Мотря:

— Я довідалась звідки ті чумаки. — Я аж скрикнула: — А звідки? — А вона:

— Той, що до тебе горнувся, Данило Дончук, а той, що мені найбільше сподобався, Кирило Савтир.

— Да скажи Мотре — серденько, як се ти знаєш?

— Посилала я сороку білобоку...

Да так смішками та жартами й одмовилась.

Надходить осінь. Тільки й чуєш:

— А я за свого Михайлика заручена! — А мене батько поблагословив за Павлуся!

Смутно мені. Тільки й радости, як стрінусь із Мотрею, наговорюся. Я уже її просила: — Скажи мені любочко, хто тобі казав, що будуть свати? — А вона:

— Чого не треба — не питайся. Поміркуймо лиш, якто ми з тобою в чужу сторону віддамось та поміж чужі люде. Яка то наша доля вдасться...

Якось порядкую в своойму садку, біжить менша сестра:

— Домасю! Свати йдуть! Уже близенько.

Побігла я до хати, у сінях спинилась. Чую — з батьком переговорюють, що: „прийшли до вашої милости од пана Ігната". Вийшов батько двері одчиняти, я йому в ноги: — Таточку, не топіть своєї дитини!

— А який вражий син хоче тебе топити! — каже батько. — Годі ж бо, годі, не плач!

— Хіба ми будемо тебе силувати, доню? — каже мати — чого плакати?

Я радесенька, тай дякую їм: — Спасибіг, мамо, що ви мене жалуєте, що за нелюба не оддаєте.

Батько, почастувавши сватів, подякував за ласку.

— Отсе доню — кажуть мати — це твій місяць, що за хмару зайшов.

Як збулась свого лиха, неначе й веселіше трошки стало. Дожидаю Данила з Криму... А здумаю, що може яка пригода йому в дорозі сталась...

Одного ранку так мені важко було, коли чую — кличуть мати:

— Домасю, іди лиш до хати. Господь хороших гостей наслав.

— Яких мамо? — питаю, а сама так і трушуся.

— Од пана Корнія Дончука; сватає за свого сина Данила.

Боже мій милий! Я й не памятаю, як мати ввели мене в хату, як поблагословили.

А мати кажуть: — От тобі доню і той місяць, що тобі на руки скотився.

І Мотря заручилась із Кирилом Савтиром. Одного дня ми і повінчались.

По весіллю питає мій батько Кирила:

— Як це ти — такий бурлака та одружився?

— Одружився, пане Іване — каже Кирило — як бачите. Сподобав її, як пташку співучу. Нехай у мене в хаті щебече.

Свекор мій такий добрий, жалує мене, як батько; і свекруха жартовли-

ва й ласкавая; щасная моя доля вдалася, дякувати Богу! Тільки на весні згадала я, якто люде плачуть. Такий то жаль мене обняв, як проводила його за село.

Свекруха сама плаче, а мене розважає. Так-то нам уже Господь дав, доню моя мила — каже — що хто скаче, той і плаче... А ти молоденька, діждеш його. Чого тобі журитись? Змарнієш на личку — тільки його впечалиш.

І Мотря було прибіжить: — А що це ти Домасю? Аджеж і я свого Кирила в Крим випровадила... Так було мене розважає.

По Петрі, якось проти неділі снилася мені сон: Зійшов над нашою хатою місяць у повні, та червоний-червоний; а в місяци білий півень трепочеться крильми, та так співає, аж по селі лунає.

— Це добрий тобі сон приснився — каже свекруха — от побачиш, коли наш Данило хутко не вернеться. Як дівчині місяць сниться, то жених; а як молодици — чоловік приїде, або син народиться.

Він таки справді другого дня в вечорі й вернувся. От уже ми наговорились! Я й розказую, який то мені сон снився: місяць у повні.

— А мені — каже він — тільки снилась Зіронька!

ЧИМ ВЕЛИКІ ЦІЛИ ОСЯГАЄТЬСЯ.

Коли Ґарібальді (1807—1882), що добивався волі італійському народови, мусів тікати перед переважаючою силою ворога, то кликав за собою і патріотів-повстанців — а кликав їх так:

— Я з Риму забираюся. А ви, що хочете продовжати війну з наїздником, ходіть за мною. Я не обіцюю вам ані платні, ані домів для перебування, ані поживи, — я обіцюю голод, спрагу, вперті походи, битви і смерть. Нехай ті, що люблять свій край серцем, а не тілько устами, йдуть за мною."

Ґарібальді перший готов був дати для свого народу своє життя, отже міг збирати кругом себе людей з найбільшою посвятою. І їх жертвами Італія стала тоді вільною.

Приповідки про дім — Анґлійця: Дім є дім і щоби він завсігди таким був! Жида: Мій Дім є твердинею мого народу. Еспанця: Дим мого дому вартніший для мене, ніж огонь в чужім домі. Італієць: Мій дім, це груди моєї матері. Кождий собака є львом в своїм домі.

ХЛОПЕЦЬ І СУЛТАН.

Оден турецький мудрець — коли він був ще хлопцем, то мав таку пригоду:

Йде він з книжками до школи, а проти нього султан (турецький цар). Бачить він, що це розумний хлопець, отже питає:

— Де йдеш дитино?

— До школи...

— Гаразд! На, маєш дуката (більший гріш) і купи собі щось.

— Не можу взяти — каже хлопець — бо батько готов побачити і скаже, що я жебраю.

— Не бійся! Коли б батько спитав, ти скажи, що це дав тобі султан, а батько нічого не скаже.

— Е, батько не повірить...

— Чому?

— Він скаже, що коли б це був самий султан, то не давав би одного дуката, але хоч десять, або і цілу жменю. Повну кешеню грошей насипав би.

— Бачу — каже тоді султан — що з тебе буде розумний чоловік! — і дав хлопцеви всі гроші, які мав при собі.

ВЕСЕЛЬЧАК.

Була колись мода в світі, що багаті пани, ґрафи і королі та царі мали в своїх палатах весельчаків. А весельчак той мусів мати здоровий розум і бути добрим гумористом. Такий весельчак міг свого пана завести під дурного хату і нічого йому за те не було.

Мав дуже розумного весельчака оден німецький ґраф, і раз оповідає він другому ґрафови:

— Де не сподієшся, а він знайде слушну причину і так тебе впече, що ну.

— А в мене він не знайшов би такої причини — каже другий.

— Ану заложімся! — каже перший — бо він може таку причину знайти, що навіть вдарить тебе в лице.

І заложилися.

За якийсь час приїздить весельчак до того другого на кони і каже:

— Його вельможність мій пан, дарує вам отсего молоденького коня.

Втішився ґраф і почав заглядати коневи в зуби, щоби побачити вік коня. Тут весельчак як не відверне руки, і як не лусне ґрафа в лице, та:

— Отсе вам наука! Дарованому коневи ніхто в зуби не заглядає.

Вертаєсь весельчак до свого пана, а той:

— Щож там? Дав йому в лице?

— Дав!

— Як?

— А ось так!... і лус в лице свого пана.

Оповідають, що коли цар Петро Великий дістав на свій двір нового весельчака, то каже йому:

— Хочу я бачити твою жінку.

— Не розмовитесь з нею — каже весельчак — вона дуже глуха. Треба дуже кричати, щоби почула.

— Нічого — каже цар — вона мене почує.

Пішов весельчак до дому і каже жінці:

— Цар хоче тебе побачити, але він дуже глухий і мусиш дуже кричати, щоби тебе почув.

Ну, привів він жінку до Петра і починаєсь бесіда — цар кричить, що сил, а жінка таксамо. А весельчак, що стояв недалеко, каже до бояр:

— Бачите? Коли двоє дурних зійдеться, то як вони дуже кричать!... А між розумними такого ніколи нема.

ЩО ТАМ ШЛЯХТА РОБИТЬ.

Це було вже тоді, коли панщина була скінчилася і пани не мали вже над селянами такої сили.

Йде дорогою мужик (селянин), а проти нього польський ґраф. За панщини ґраф той чимало муки завдав селянам — коли вже не буком, то бодай словом так впече, що й годі.

І бачить він, що селянин йде, наче вояк, голову несе рівно — на волі, то й не гнеться перед ніким. А й розумний собі був. Ще з паном не порівнався, як пан:

— А звідки ти хлопе?

— О, я аж з тамтого світа — каже селянин.

— Ов небоже! Аж так здалека? А бачив ти на другім світі що нового?

— О, дуже багато бачив — каже чоловік — багато див видав.

— Еге! Коли так, то скажи, що там роблять наші браця-шляхта, тай вся наша „добже уродзона раса".

Похитав чоловік головою та:

— Щож... Панам всюди добре — і тут і там, а селянам всюди біда...

— Бачиш хлопку, то сам пан Буґ так створив і так воно має бути. Та оповідж, як там точно воно виглядає.

Подумав чоловік і каже:

— Таке воно, що всі ті ваші „добже уродзоні" сидять собі по шию в смолі в великих кітлах, лише „роґатуфку" (польску шапку) видно, а кому вкучиться сидіти, то пливає — тай всі там так присмажуються, як пампухи. А мужицтво в поті чола рубає ліс, та дрова на плечах двигає і під ваші кітли докладає, щоби вам тепло було...

Не втерпів пан та:

— Хлоп сьвіня...

— Дякую ясний пане! — відповів селянин — за добре слово я вам щиро послужу на другім світі.

І пішов собі дальше.

ЄВШАН-ЗІЛЛЯ.

Є довша поема Миколи Вороного, п. заг. „Євашн-Зілля", де показано, як то рідна справа, рідний спомин пробуджує і воскрешає тих, що своє вже забули.

Князь Володимир Мономах взяв був в полон малого хлопчину, сина половецького хана (князя). І тут:

Оточив його почотом
І розкошами догідно —
І жилось тому хлопяті
І безпечно і вигідно.
Час минав... І став помалу
Рідний степ він забувати,
Край чужий, чужі звичаї
Як за рідні уважати.

Та не забув любого сина батько. Журився він дуже — а там кличе старого співака і каже, щоби пішов в землю „руську", віднайшов сина, розказав про сум батька, щоби заспівав рідну половецьку пісню, а може син все пригадає і до дому вернеться. Якже все те не поможе, то нехай дасть синови понюхати євшану-зілля, себто полину з тих степів, де живуть половці.

Пішов співак. Зайшов до Київа і вдалося йому дістатися до хлопця. І тут:

Улещає, намовляє...
Та слова його хлопчину
Не вражають, бо забув вже
Він і батька і родину.

Вдарив співак по струнах і почав піснею пригадувати:

Про славетнії події,
Ті події половецькі,
Про лицарськії походи —
Ті походи молодецькі.

Ще заспівав і тую пісню, що мати синови співала —

Але спів цей ніжний, любий,
Ані перший, сильний дужий
Не вразив юнацьке серце:
Він сидить німий, байдужий.

Тут співак виняв євшан-зілля, дає хлопчині понюхати, і хлопець затремтів і зірвавсь на рівні ноги.

Рідний степ — широкий, вільний,
Пишнобарвний і квітчастий
Раптом став перед очима,
З ним і батенько нещасний.
Воля, воленька кохана!
Рідні шатра, рідні люде...
Все це разом промайнуло,
Стисло горло, сперло груди.

Все хлопцеви пригадалося — все своє рідне. І він лишає князівську ласку, лишає вигоди і вертається до степового життя свого батька і до свого народу. Він викрадається з княжої палати і з старцем:

Байраками та ярами
Неутомно прохожали —
В рідний степ, у край веселий
Простували, поспішали.

Така сила рідного євшану-зілля, коли його понюхає той, що вже забув свого батька, свою матір, свій нарід з його Культурою й Історією. Коби нам того євшану-зілля дістати...

К. П.

ЯК ВІДГАНЯТИ КОМАРІ.

Можна відганяти рукою, се найпростіше, можна галузкою з листям. Але в порадниках говориться, що комарі бояться запаху камфори. Отже де є запах камфори, там комарі не приходять. Длятого покласти десь грудку камфори (по анґ. кемфор), а вона скоро парує, отже запах буде відганяти комарів. А ще скорше можна наробити пари з камфори, коли вложити в бляшану посудину і поставити на горячім. Уважати, щоби не запалилася.

Що в Людей було Важне.

Коли українці їхали до Канади, то багато з них брало з собою дрібку рідної землі. Це на те, щоби не розривати звязків з **Предківщиною!** І коли б люде були привезли також більше свідомости, то та земля мала би тут нині велику культурну силу. З неї будувався б Український Культурний Вівтар, кругом якого збиралось би і поширювалось би все українське культурне життя.

Коли давним грекам було тісно в Греції (Геляді), то деякі з них забиралися човнами в далекі сторони і там поселялися. Тоді багато з них виїхало то на Сицилію, то до Італії — і вони то заснували итам такі міста, як Аґріґентум, Таорміну, Сиракузи, Неаполь і др.

Та от що!... Вони брали з собою дрібку землі, брали фіґури своїх богів, поживу, зброю і все, що потрібне для нового господарства. Але найважнійшим з того, що брали, був огонь. Вони везли його в горшках і дбали, щоби не загас — бо хотіли ним розпалити огонь в своїх нових домах. Вони хотіли, щоби їх домашний і родинний огонь в далеких від Греції сторонах був тим самим огнем, що піддержує життя їх братів в Греції. Тоді і вони і їх життя буде тим самим і таким самим.

Це було понад 2000 літ перед нами. Але тоді вже люде розуміли вартість і силу народної культури.

Їхати в світ лише за тим, щоби там збогатитися, не є культурною справою. Це мертвий матеріялізм. Чоловік, що лише за тим їхав би, був би чоловіком некультурним, бездушним. Як бездушним є сховок на гроші. І такий навіть доробившись майна буде з культурної сторони таким же бездушним і порожним. І дітей своїх лише на таких бездушних виховає.

Грецький нарід був числом невеликий, але він і серед страшних переживань не пропав, бо він в основу свого існовання клав силу своєї культури. Він будував дім свого життя на культурних стовпах.

А. Б.

Филипинський Архіпеляґ.

Архипеляґ, це ґрупа островів, які вважається цілостею.

Архипеляґом є і Филипини. Це нині окрема держава, але така, що складається з ґрупи островів, яких числять на 7,100. Поверхня їх всіх виносить 115,000 квадр. миль, а всего населення є коло 18 мільйонів.

На всіх тих островах є 87 мов, але коли треба всім порозумітися, то порозуміваються мовою анґлійською. Її знають всі передовіші тай зі звичайних людей потрохи її розуміють.

Населення Филипин дуже мішане і досить переняте західною культурою. Це тому, що Филипини належали від 1569 р. до 1898 р. (понад 300 літ) до Еспанців. За той час поселилося там багато еспанців, трошки анґлійців, тай поширили вони там свої звичаї і свою культуру. Нині коло 90 проц. филипинців належать до християнських церков.

Филипинський архипеляґ знаходиться на сході від полуднево-східної части Азії, а саме від Сіяму. Найбільші острови в Филипинській ґрупі Люзон і Мінданао. Столиця Филипин — Маніля.

Дійсні филипинці належать до Індонезійців. Це є ґрупа народів, що живуть на островах Індійського і Тихого океану, почавши від Мадаґаскару коло Африки, і дальше на схід, де Борнео, Суматра, Ява. Мови і культура тих народів досить собі близькі. Отже там на верхах культура Заходу, а на низах Сходу.

Самі филипинці люде чемні, добрі, гостинні, люблять прикраси, а поважними справами мало інтересуються. Дуже вразливі на образу. Вояки з них добрі.

До родини зачисляють і найдальших свояків і тісно вяжуться. Родичів дуже поважають. Жінки стоять в життю домашнім і політичнім нарівні з чоловіками.

Филипинські острови дуже багаті — є там золото, срібло, хром (найбільше на світі), залізо, тютюн, цукор. Бувають там часто сильні бурі. Клімат горячий. Филипини є нині окремою, майже незалежною державою.

ЧУЖИЙ ГОЛОС ПРО ВАЖНУ СПРАВУ

ЗМІНА РОДИННОГО ІМЕНИ.

В „В Винипеґ Трибюн" з 11-го вересня, 1946 року, був лист з запитом такого змісту:

— Я є такою, що дехто може звати мене канадійкою. Мої родичі родилися далеко в світі і прибули до цего краю перед кількось літами. Вони ще не говорять добре по анґлійськи і в нашім домі панує мова моїх родичів. Нас є шестеро — дві дівчині, два хлопці і тато та мама.

Ми діти хочемо, щоби родичі змінили наше родинне імя — властиво хоче з нас троє. Оден з братів тому противиться. Він каже, що не змінить свого родинного імени, хоч би ми всі змінили. Ми хотіли би мати простійше імя, ніж мають наші родичі, однакож хочемо, щоби ми всі були за тим.

Яка ваша думка про ту справу і як ми можемо намовити нашого брата, щоби змінив свої почування? Бо виглядає, що коли б ми всі родинну назву змінили, то він оден не змінить.

На цей запит бачимо таку відповідь:

— Не думаю, щоби твій брат руководився почуваннями, цілком ні. Я думаю, що він хоче держатись того, що є його правним наслідством. Я в своїм серцю дуже поважаю його за те. Це показує, що його не легко захитає яка будь примха, що під руки навинеться.

Може анґлійщення імени не є примха. Справу можна розбирати з двох сторін, та я не хочу по жадній стороні ставати. Нераз обставини бувають ріжні. Я розумію погляди старших і погляди молодших.

Однакож думаю, що в цім випадку треба згоди всіх — а думаю також, що треба над цею справою широко застановитися, нім прийшлоб до рішення зміняти назву. Бо хто зміняє родинну назву, той тратить самого себе на довший час.

Дехто пригадує слова Джорджа С. Соколовського, який так висловився:

„Чи я маю назвати себе Соколом, чи Дуґласом? А може б назвати О'Тул. Коли б це не для того, що це вигідно, то я змінив би. Але якраз те, що імена зміняють для вигоди, робить цю справу такою огидною.

„Ніхто не може бути іншим, як він є. Айнштайн (великий вчений) не перемінює свого імеин на Айсленда; Нимиц, не змінює на Нима; Рахманінов (славний російський композитор і музик) не перезвав себе Ричмондом. Чоловік, що старається яким будь способом закрити свою предківщину, є чоловіком з порожною душею."

Думаю, що наведені слова є найкрасшою відповідю на твоє питання. Тяжко тому, що в Канаді родився, зрозуміти, кілько то чого зі зміною імени вяжеться. Це справа, якої годі комусь дораджувати. Думаю, що нехай кожда одиниця за себе рішає. А що відчувають твої родичі, коли таке питання приходить? Сяк, чи так, а на них треба оглядатися ,бо це ж вони родинну назву вам передали...

Таку відповідь дала редакція поважного анґлійського денного часопису! Чи треба до неї додаткових ще пояснень? Ні! Коли хто хоче думати, то йому ціла справа і без пояснень зрозуміла, а хто думати не хоче, тому ніякі пояснення не поможуть.

БАЙДА.

ІСТОРИЧНА ПОЕМА.

До великої покари
На розпуті при дорозі,
Судять Байду яничари
Б Золотім Галатськім розі.

Суд скінчився. — Хлопці, гайда —
Мовив сам султан турецький:
Люту смерть най прийме Байда
Князь-Отаман Вишневецький.

Так скатуйте розбишаку,
Щоб почула і забула
Україна з переляку
І дорогу до Стамбула.

Хай почує вся отара
Гайдамаків запоріжських,
Що чекає й їх та кара
На пляцах золоторіжських.

„Смерть йому!" — кати гукнули...
Змовчав Байда перед горем,
Тільки іскри промайнули
В грізнім погляді суворім.

Тут взяли його наскоком
Яничари злісні й грізні,
Й почепили правим боком
Та на гак товстий залізний.

Гей не гнись могутна спино,
Не зломись, моє ребро!...
Ти прощай, прощай Вкраїно,
Ти прощай старий Дніпро!

Хай же турок не вчуває,
Як терплю я муки й глум...
І старий козак співає —
Розганяє біль і сум.

Віддає він Богу дяку,
Що досяг цього вінця,
Що не знав ніколи ляку
За Вкраїну до кінця.

До його тут кат нагнувся,
Щоб надати більше мук,
Байда хутко стріпонувся
І вхопив від турка лук.

І тремтячими руками
У султана на вдалу
Понад злісними катами
Він пустив свою стрілу.

Та пропав задармо замах,
Бо в очах маріла мла,
І в руках в крівавих плямах
Поковзнулася стріла...

Через три дні він скінчився,
Як дійшов до серця крюк,
Та терплячим залишився
Аж до смерти серед мук.

А як турки прибирали
В яму з крюку мертвяка,
В ту сторінку позирали,
Що вродила козака.

Г. Чупринка.

Пояснення:

Чупринка Грицько — український письменик (1879—1919) розстріляний большевиками за повстанську діяльність.

Байда — це князь Дмитро Вишневецький, волинський пан, перший відомий в історії козацький отаман, коло 1550 року. Вів боротьбу з татарами. В поході на Волощину попав в турецький полон і турки покарали його смертю в Царгороді. Про нього нарід склав пісню:

Ой пє Байда мід-горілочку,
Та не день, та не два, та не годиночку.

Ще був Ярема Вишневецький, якого козаки прогнали.

Яничари — турецьке військо з християнських бранців, що приймили турецьку віру. Дуже жорстоке.

Золотий Ріг — залив і пристань (порт) коло Царгороду.

Стамбул — також Істамбул, це Царгород. (Константинополь, Византія), що був турецькою столицею. Тепер столицею є Анкара.

ПРИМІРИ ПРОПАҐАНДИ.

Звичайно аґітатори і пропаґандисти промовляють не до здорового розуму, але до апетитуту і фантазії. Апетит легко викликається. В уяві можна збудувати світ, якого на ділі ніколи збудувати не можна.

Коли після 1917 р. большевики робили наступ на Україну, то казали, що дадуть народови все, чого нарід захоче. А український уряд казав, що дасть все, що лише буде можливо дати. Отже большевицька обіцянка декому більше подобалася, хоч для здорового розуму вона була брехнею. Бо ж неможливо дати всім, чого лише хто захоче.

Що большевики дали, вже знаємо — дали найстрашнішу неволю, дали Соловки, дали Сибір, дали голодову смерть мільйонам.

Та історія знає більше таких примірів.

При кінци першої половини 10-го століття зявився був в Китаю (в Хінах) соціяліст, чи комуніст — Ванґ Вган Шен, і почав голосити подібне, як голосили большевики, чи їм подібні.

„Суспільність засновуєсь — казав він — на законі, на приватній власности, на релігії і силі. Але закон є несправедливістю і насильством; приватна власність — рабунок багатьох; релігія — видумки; сила — нерівність"...

Це багатьом подобалося і вкінци цісар, Шен Цунґ, поставив Шена міністром.

І проголосив Шен, що держава є властителем всього. Кождій родині назначено кількось землі, а також держава мала дати їй насіння. Приказувано кілько і чого треба сіяти; на все, що продавалося, назначено сталу ціну ітп. Взагалі все виглядало дуже добре.

Однакож наділі не було такого добра, як обіцювалося. Понад 30 літ істнував такий лад, поки самого Шена не прогнали і не вернулися до старого ладу.

Був в Китаю другий подібний випадок. В 1850 р. селянин, який став християнином, завзявся орґанізувати цілком новий лад. Він зорґанізував велику озброєну силу і вздовж ріки Янґтсе здобув найбогатшу долину, а в ній 600 міст і містечок. Новий лад існував 12 літ і за той час згинуло там коло 20 мільйонів від вогню, меча і голоду.

Це показує, що люде повинні до всего ставитися обережно і розсудно. Щось для апетиту може бути солодке, для уяви блискуче і величаве, однакож на ділі може бути непрактичне і неможливе.

СТРАШНИЙ ТЯГАР ОДНОЇ ЗВІЗДИ.

Ми на землі міряємо тягар річей знаними нам мірами. От — щось тяжше від води, а щось лекше.

Та і на землі тягар річей є дуже ріжний. Золото тяжше від води коло 20 разів. Але найтяжшим на землі є метал, що звесь „осміюм". Мала ложечка води важить малу частину унції; ложечка живого срібла важить унцію і три чверти; а ложечка осміюму важила би несповна 3 унції.

Та анґлійський астроном Еддінґтон обчислив, що є така звізда, де одна ложечка матерії тої звізди важила би 391 фунтів.

Відомою віддавна звіздою є Сирій, отже коло неї є та тяжка звізда. Назагал матерія тої звізди найменше 2000 разів тяжша, ніж матерія землі, а коло 50,000 разів від води. Зроблений з тої матерії цьвях, ліз би сам в дошку, коли б на дошку поставити, а грудка тої матерії поринала би в землю так, як поринає камінь в воді.

Чому ж там матерія така тяжка? Астрономи думають, що там атоми, з яких матерія складаєсь, порозбивані на дрібно, тому ті відламки тісніше стоять. Примір: Горщик важить два фунти, але займає багато місця. Потовчи той горщик на дрібно, то вага потовченого буде дальше 2 фунти, але як мало місця воно забере.

ПЕРЕСМЕРТНІ ВИСЛОВИ ЗНАЧНИХ ЛЮДЕЙ.

Аддісон: Гляньте, як спокійно християнин вмирає!

Анаксаґор: Дайте хлопцям відпочинок!

Бюфорт (кардинал): Всіх вас прошу, моліться за мене.

Байрон: Тепер я мушу заснути.

Кароль Великий: Господи, в Твої руки віддаю духа мого.

Кароль IX (французький король): Яке убивство! Яка кров! О! Я зле робив! Боже прости мені!

Демонакс (фільософ): Можете йти до дому, історія скінчилася.

Фонтенел: Терпіння нема, але тяжко довше жити.

Джордж IV (король): Що це? Смерть! Вони мене ошукали.

Ґете: Більше світла!

Гезлит: Я пережив щасливо.

Ірвінґ: Коли я вмираю, то вмираю для Господа.

Джеферсон (президент Америки): Я віддаю мого духа Богу, а мою дочку моїй державі.

Людвик IX (король): Тепер увійду до дому Божого.

Магомет: О, Боже (Аллаху), нехай так буде! Тепер буду між величним збором в раю.

Нелсон: Дякую Богу, що я сповнив свій обовязок.

Шіллер: Тепер багато річей я добре і ясно розумію.

Сократ: Кріте, принеси Ескулапови в жертву когута.

Веспазіян: Король повинен вмирати стоячи.

Вільгельм Навський: О, Боже, май в своїй опіці мене і той бідний нарід! (Це коли його пострілено 1584 р.).

Вольф (ґенерал): Що? Чи вони (вороги) вже тікають? Коли так, то я радо вмираю.

Апостол Павло: Мене вже на жертву наготовлено і час мого відходу настав. Боротьбою доброю я боровся, дорогу скінчив, віри додержав. На останок готовиться мені вінець правди, котрий віддасть мені Господь того дня.

ЯК ЗНИЩИЛИ АЛЕКСАНДРІЙСЬКУ БІБЛІОТЕКУ.

В 641 р. магометане здобули місто Александрію. Його заснував Александер Великий 332 р. перед Христом. І тамошні царі, що походили з Греції (з Македонії), збудували велику бібліотеку, позбиравши, та поробивши копії з ріжних книжок, які на світі можна було знайти.

По заняттю Александрії писав до каліфа (магометанського князя) ґенерал Амру:

„Тяжко вичислити все богацтво і красу міста, та скажу, що тут є 4,000 палат, 4,000 купалень, 400 театрів і місць для забави, 12,000 крамниць і 40,000 жидів, що мають дати окуп.

Та коли александрійський вчений, Іван Граматик, бачив, що ґенерал і військо не звертає уваги на бібліотеку, просив каліфа Омара, щоби йому позволив бібліотеку забрати. На те Омар відповів:

— Коли в тих книжках є те, що в Корані (в біблії музулман), то тих книжок не треба; коли ж там є таке, що з Кораном не годиться. то їх треба знищити.

Отже порозвозили книжки до купалень, яких було 4,000 і палили ними шість місяців — гріли воду.

Треба ж знати, що книжок було 600,000 томів, а що тоді книжки писали на грубім матеріялі, як шкіра, то кілько всего того було! І кілько було там відомостей, кілько історичних записок, людських міркувань, переживань — а сліпий фанатизм дурних людей все те знищив. Певна ж річ, що там були твори, яких більше на світі вже нема. Бо хоч і були їх копії в окремих руках, то загубилися.

От що виходить, коли велику силу дістануть в руки люде дурні, люде з малим розумом, фанатики, або злочинці! Таке колись, таке і нині. Таке завсігди!

При іспиті.

Учитель: Виглядає, що питання для тебе за **тяжке.**

Ученик: Ні, питання легке, але відповідь тяжка.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

Коли 1917 року падала царська Росія, почали збиратися туди з широкого світа „інтернаціоналісти" і взяли Росію в свої руки. Хто саме є нинішні правителі Росії, про те майже нігде не говориться. Світ знає одного Сталіна — грузина, на якого рахунок ставлять все, що Росія робить.

Це якраз та „залізна куртина", якою правителі Росії від світа відгородилися. Вона в першій мірі закриває правителів Росії від світа. Отже лишаєсь питання — хто вони? Світ знає особисто декого з Росії, бо мусить знати, або знає з імени, однакож поза те нічого більше не знає. Не знає навіть, чи імена, які большевики проголошують, є дійсні імена осіб, про яких говориться, чи імена штучні, видумані.

„Залізна куртина" відгороджує Росію від світа загалом. Росія нікого до себе не впускає, щоби свобідно розглянувся який в неї лад, як народови живеться, що там є доброго, чи що злого. Коли ж когось мусить впустити, то держить його під наглядом і не дозволяє поза означене місце виходити і з широким загалом стрічатися.

Не дозволяє вона на свобідний виїзд кому будь з свого населення поза границі Росії.

Не впускає до себе заграничних книжок, як впускають інші краї на світі.

Не дозволяє свому населенню на свобідну переписку з дальшим світом, хочби навіть з рідними.

Не дозволяє чужим кореспондентам виїзджати свобідно поза Москву — як це нераз ті кореспонденти говорили — і контролює вісти, які вони поза Росію висилають.

А підчас минувшої війни Росія не дозволила навіть західним аліянтам, щоби їх представники могли оглянути большевицький фронт.

Коли ж світ що про Росію знає, то головно те, що самі большевики про Росію скажуть, або що кажуть ті, яким вдалося крадьком глянути поза „залізну куртину" і про щось довідатися. Або що розкривають ті, які виїхавши з Росії, не хочуть більше до неї вертатися.

Це все є та „залізна куртина", про яку говориться.

З того, що відоме, можна уявити собі образ нинішної Росії так:

На верху є правляча ґрупа, чи правляча кляса, строго в собі замкнена — і вона є дійсною правителькою Росії. Чи вона є комуністичною, чи цілком некомуністичною, про те можна всіляко думати. Найпевніше, що вона має свою власну політику, про яку світови не говорить.

Низше під правлячою ґрупою є „комуністична партія", що вдійсности є лише машиною, потрібною для провадження справ Росії. І та „комуністична партія" складаєсь з двох, чи трох мільойнів осіб, бо тілько для такої роботи треба.

На самій же долині є звичайний загла, мільйони його і мільйони. Він — як виходить з того, що відомо — є невільничим робочим матеріялом, відданим на ласку, чи неласку правителів.

Жадна держава на світі не вела заграничної політики так, як веде Ро-

сія. Вона своєю пропаґандою, своєю пресою, своїми аґітаторами орґанізує по всіх краях світа прихильну собі силу, головно між міським робітництвом. Сказати б — вона орґанізує по чужих краях для себе армію з місцевого населення.

І впадає в очи, що коли Росія нікого до себе не впустить на оглядини, то другі краї відчиняють на розтвір двері для Росії, для її в себе пропаґанди, для її в себе роботи.

Російські пропаґандисти нераз висувають в користь Росії такі справи, що коли приглянутись, то видно, що це зводження людей на манівці. Кажуть приміром: В Росії нема страйків, отже з того видно, що там добре. Цю справу треба так поставити:

Що там нема страйків, то можливе, а це тому, що в невільничих краях ніколи страйків не було. Як може страйкувати робітник, який дістає лише „прожиточний мінімум" — як писав про те большевик Ірчан. Кому вимірюють хліб, як коневи обрік, то як він може страйкувати? Чи коні страйкують? А страйки можливі лише в країнах демократичних.

Не те важне, чи в Росії є страйки, а те, чи люде там вдоволені.

Справу з Росією треба починати від питання:

Чому вона свого ладу світови не покаже, як показують інші краї? Коли там добро, то чому про нього лише говорити але його нікому не показати? А знаємо, що люде лише зло закривають.

Росія годує світ пустими словами, а пустим словам розумні люде не вірять. Вони хочуть діла бачити.

А вкінци чому до Росії не перебираються ті, які вірять, що в Росії гарний лад, справедливість і добро?

На цих питаннях засновуються всі дальші питання.

Як піде дальше політика Росії, покаже будучність. В повоєнних мирових нарадах Росія всюди висувала на перше місце свої власні справи, а не справу заведення ладу в Европі, і це якраз спиняло всяку відбудову (реконструкційну роботу). Та опір проти російської політики набирає щораз більше сили і може мати добрі наслідки для широкого позаросійського світа.

Б. А.

Свиня Свинею.

Несе мужик у ночовках
До дому свячене:
Яйця, паску і ковбаси,
Й порося печене.

І порося — як підсвинок,
Тай ще з хроном в роті...
Несе бідний, тай спіткнувся
У самім болоті.

І схибнулись нові ночви,
Затряслось свячене,
І в болото покотилось
Порося печене.

Глянув мужик на болото,
Посвистав до лиха,
Відвернувся, на бік плюнув,
Тай промовив зтиха:

Та свиня таки свинею!
Правду кажуть люде:
Святи її, хрести її —
Все свинею буде!

Степан Руданський.

ДЕЩО ПРО КОРОТКОЗОРІСТЬ

Кожна людина обдарована пятьма змислами, з котрих зір являється найціннішим. Нажаль, людський зір не є завсігди досконалий, бо він так, як й інші змисли, підпадає всяким недугам і недостачам. В загальному поняттю очі є орґанами зору і тому ця розвідка подасть деякі інформації про одну недостачу в очах, а це: короткозорість.

Зір залежить від переходу світла через всі прозорі части ока до нервової оболонки. Розуміється, світло мусить бути звернене точно в одно місце на нервовій оболонці, бо інакше

Словами можна це зсумувати так: Короткозорість, це такий стан, що коли око дивиться на предмети далекі від себе, світлові лучі від тих далеких предметів є сконцентровані дальше напереді від нервової оболонки в оці. Отже не доходять до неї.

Тому короткозоре око не може бачити виразно здалека, а лише зблизька. Найголовніший обяв короткозорости для людини, що має цю недостачу, є власне те, що дальших річей невидно так, як належиться. Короткозоре око не може на віддалі кількох кроків бачити цифри на стін-

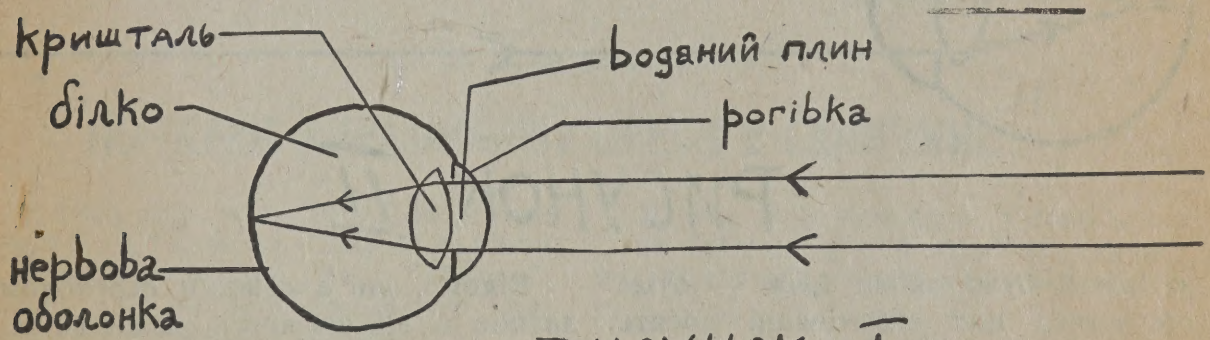

РИСУНОК I

око не могло б бачити предметів ясно і виразно. Частини ока, які причинняються до справлення світла на нервову оболоннку є: рогівка, водяний плин, кришталь і білко.

В нормальнім випадку, коли світлові лучі приходять здалека до ока, вони є справлені до одного місця на нервовій оболонці, так, як показується на рисунку ч. 1.

Коли світлові лучі приходять до короткозорого ока під такими зовнішними обставинами, як показано в рисунку 1, то ті лучі сходяться в короткозорім оці так, як представляє рисунок ч. II.

нім календарі; не може пізнати, яку годину вказують вказівки годинника, в кіно-театрі не бачить менших буквів на екрані.

Вдійсности короткозорість не є недугою очей, а лише фізичним недомаганням, що не позволяє світлові переходити до нервівки так, як потрібно. Лише тоді можна уважати короткозорість недугою, коли буває випадок, що зір значно і безнастанно підупадає, коли цего зору не можна жадними способами відзискати, і коли в додатку, є прояви фізильоґічного нищення в деяких оболонках.

Довгі роки провадяться наукові

досліди над справою короткозорости. Спеціяльну увагу звернено на вишукування її причин. Дотепер всі досліди вказують, що короткозорість є недостача набута, а не унасліджена від родичів. Як є що одідиченого, то хіба нахил (тенденція)) до тої недостачі, подібно, як діти родичів високого росту доганяють ростом своїх батьків, або навіть перевисшають їх.

Цікаві були висліди дошукувань, які переводили торонтонські окулісти в школах передмістя Лісайд. Через три роки зарядом вони переекзаміновували очи і зір кожної дитини, всіх Діти, що не були короткозорими, коли прийшли до школи, пізніше ставали короткозорими.

Дальше бачимо, що серед дітей шкільного віку короткозорість поширюється з року на рік.

Цей другий висновок важний, а головно для родичів. Бачимо, що кожного року оскілько висша кляса, остілько більше дітей стає короткозорими. З того виходить, що найважнішою причиною зросту короткозорости є надуживання очей для близкої коло очей праці, як читання, писання, рисовання.

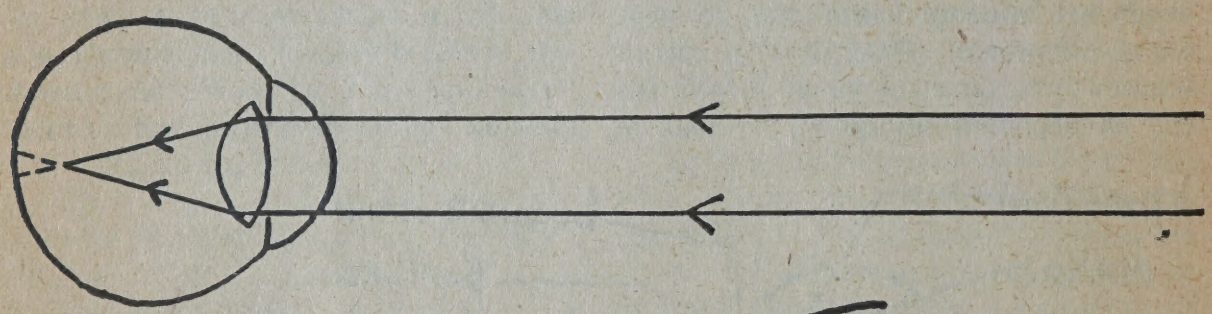

РИСУНОК II

же дітей було около 1,600 — отже статистика цих екзамінацій досить широка й авторітетна. Статистика показала процентово число короткозорих дітей так, як подано низше:

КЛЯСИ	ВІДСОТКИ КОРОТКОЗОРИХ 1943	1944	1945
Діточий Садок	0%	2.9%	3.3%
1	0	3.9	1.4
2	3	4.2	4.2
3	5.3	6.1	6.3
4	5.9	13.6	15.0
5	12.1	16.4	14.8
6	15.5	14.1	17.5
7	10.9	21.2	21.5
8	22.3	15.8	23.3
9	19.3	39.5	29.7
10	29.2	33.3	34.6

З наведеного показується, що короткозорість є хиба **пізніше набута.**

Відомо, що з кождим переходом дитини до висшої кляси спадає на неї більше обовязків, які вимагають більше зору для близкої очам прац.і А що шкільна дітвора є в віку фізичного розвитку, тому надуживання очей (чи інших частей тіла) приносить злі наслідки.

Щоби не допускати до короткозорости, треба очи шанувати й улекшувати їх працю кілько можна. Подані тут вказівки відносяться найперше до дітей шкільного віку (6—16 літ), а дальше і до старших.

Отже треба наглядати над їх читанням і писанням. Молодшим не дозволяти читати задовго без перерви. Їм вистарчить читати без перерви пів

години. Старшим можна довше, але і їм треба павзи на кілька мінут. Й оскілько пізніша пора вечером, остілько більше праця повинна бути обмежена.

Дуже добре, коли підчас читання глипнути деколи очима далеко від себе, замісць безперестанку вдивлятися в письмо. Треба частину часу, який можна защадити, провадити на дворі при забаві.

При читанню ітп. очи вимагають доброго ясного світла і воно повинно бути досить високо за плечима читаючого. При писанню світло повинно приходити з лівого боку, щоби тінь з руки не падала там, де треба найкраще бачити.

При читанню і писанню повинна бути відповідна постава тіла. Треба сидіти рівно, голову тримати високо, так, щоби папір був коло 16 цалів від очей. Коли в дитини є звичка схиляти низько голову до книжки, то треба її від того відучувати. Невідповідна постава веде до пересилювання очей і може довести до короткозорости. І тому діти не повинні читати на підлозі, або в ліжку.

При всім тім, треба ще памятати, що очи є частинами тіла, і що цілому тілови шкодить, те шкодитть також очам. Отже пожива має також вплив на очи, тому і цю справу треба мати на увазі.

Левко Г. Фарина, оптометрист,
Едмонтон, Алта.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ В ГАЛИЧИНІ.

В 1848 році, отже перед 99 літами появився в Галичині у Львові перший український часопис „Зоря Галицка", письмо для „галицкоу-горського і буковинского руского народа".

„Зоря Галицка" почала виходити в травни і до кінця року мала вже 1000 передплатників. Як на ті часи, то це було багато.

Але при кінци 1849 року лишилося всього 282 передплатники.

В 1849 р. почали у Львові виходити „Пчола" і „Галичорускій Вістник". І „Пчола" здобула лише 125 передплатників та на 19-ім числі перестала виходити, а „Гал. Вістник" мав 90 передплатників, отже міг виходити якийсь час лише при допомозі уряду.

Під кінець 50-их років виходив вже лише урядовий віденський „Вістник".

На короткий час була появилася 1853 р. „Лада" — часопис для дівчат і молодиць.

В 1861 році виходить „Слово".

В 1860-их роках повстає також москвофільська преса, що має підмогу з Росії.

Аж на початку 1880-их років справа настільки поправилась, що народовецький (дійсно український) табор має вже три часописи — „Діло", „Батьківщину" і „Зорю". З тих „Діло" стало денником (почало виходити 1880 р.) і виходило до 1939 року.

Це показує, якто тяжко було заінтересувати людей читанням, яке підносило би їх свідомість. Люде хотіли грошей, хотіли майна, хотіли полекші в життю, але не хотіли розуму. І тому не піддержували преси. Правда, письменних було тоді небагато — та все ж були священики, були дяки, були деякі урядовці, було в кождім селі кількось дяківських письменних вихованків.

Це показує, як то тяжко несвідомий загал піднести до висшої свідомости. Таке колись, таке і нині.

КІЛЬКІСТЬ МУСКУЛІВ.

Мускули, це жмутки мясистих ниток, чи волокон, а ті жмутки то стягаються, то розтягаються і так порушують ріжні части, та члени тіла. А щоби часть тіла могла порушуватися в ріжні сторони, то мусить вона мати більше мускулів. Отже:

Голова має 77 мускулів взагалі.

Око 8. Ніс 1. Поясниця (тіло в поясі) 13. Щоки 8. Язик 11. Гортанка 11. Ухо 11.

Голова з шиєю 17. Шкіра на голові 1. Брови 1.

Рамя 15. Руки (з долонями) і пальцями 23.

Нога з стопою 24.

Та і це ще не всі, бо тіло має їх ще більше.

А треба знати, що мускули переплітаються і перехрещуються, щоби могли повертати бажану часть тіла в ріжні сторони. Їх кількість і положення мусять дуже точно знати лікарі, які виконують операції, щоби не перетяти мускула поперек; бо тоді б і нерви поперетиналися, а це спричинило би параліж мускула. Мускули лише поздовж розтинають.

ДЕЩО ПРО ВОДУ.

Кубічна (шестистінна) стопа (фут) води важить 1000 унцій.

Одна кубічна стопа води тисне на кожний квадратовий цаль поверхні під собою несповна пів фунтом тягару.

В глибині коло 36 стіп вода тисне на кождий квадратовий цаль вагою 2,240 фунтів.

Коли на акер землі впаде оден цаль дощу, то його буде разом 3,600 кубічних стіп (фітів), або 22,622,523 ґалоьни, або коло 100 тонів.

Одна кубічна стопа звичайної води важить 52 і пів фунта ,а морської 64 фунти і чверть.

Коли б спуститись 34,887 стіп в воду, то там на кожду квадратову стопу вода тиснула би вагою 2 240 фунтів, або вагою одної тони на квадратову стопу поверхні. Отже якої сильної субмарини треба, щоби її там вода не помняла.

ПЛЕМЯ ТОДДІВ.

В північній Індії є величезні гори, що звуться Гімаляйськими горами, та вони діляться ще на окремі ґрупи гір. І в усіх тих горах, чи долинах поміж ними живуть ріжні люде, про яких світ ще мало знає.

І так живе там в Нільґірийських горах племя, яке звуть тоддами. Племя невелике, та ростом люде величезні і дуже гарні. Тай культура їх гарна. Не знають вони що то брехати, красти, ошукувати.

Однакож їх внутрішне життя щільно замкнене перед чужими. Сходяться з анґлійцями, однакож одну свою мову мають для анґлійців, чи інших чужих, а другу для себе. І як та їх „власна" мова виглядає, не вдалося дотепер довідатись.

Таксамо нікому з чужих не покажуть своєї релігії. Доступ чужим до їх святинь є неможливий.

Побіч тоддів живе племя курумбів. Це люде невеликі, з вигляду погані, злочинної вдачі, однакож поважають тоддів наче богів. І про курумбів говорять, що вони мають силу вроків, чи чарівничі способи. Відомо, що коли прим. хочуть когось позбавити життя, то довго і пильно в нього вдивляються. І той невдовзі починає марніти і вмирає від причин лікарям невідомих.

ГОСПОДАР І ВІЛ.

Оден господар був свободі друг
великий,
І зняти він хотів з вола ярмо на віки.
Але на той замір так віл йому сказав:
„Від коли я живу, я те ярмо тягав;
І батько мій носив і всі діди
носили;
Спасибіг Богови, мій рід не збувся
сили.
За ласку дякую! Не був би я
волом,
Якби я не схотів зостатись під
ярмом."
І люде є такі дурні, тай ще уперті:
Родилися в ярмі, в ярмі хотять і
вмерти.

В. Самійленко.

СПОСОБИ ПЛЕКАННЯ ІНДИКІВ

Послідних пару років плекання індиків на пересічній фармі було остілько неуспішне, що багато господинь це зовсім залишили. А коли поспитати чому так, то дають ріжні причини.

Декотрі будуть винувати непогоду на дворі, інші скажуть, що не мають щастя. Однакож найбільше число плекателів, котрі мали втрати, згодяться, що найбільшою перепоною плекання індиків є ріжні слабости. Помимо цего є таки якесь число плекателів, котрим дуже успішно вдалося збільшити свої стада індиків. В таких случаях бачимо, що ці плекателі могли обминути небажані перепони.

Колиж придивимося, яких способів вживають щасливі плекателі індиків, то завважимо одну річ — що вони не вигрівають індичат квочками. А ще важніше, що вони виплікують індиків окремо від курей. Причина на це є та, що кури заносять ріжні слабости, котрі хоч не дуже шкідливі курам, то дуже смертельні для індиків.

Слабости, котрі можемо зачислити до цеї ґрупи, є: „Полором Руп", „Блек Гид", „Колира" і др. Проти них нема ніякого успішного ліку, і одинокий спосіб, щоби їх обминути, то треба, щоби індики не стикалися з цими заразами, себто з дробом, котрий є заражений.

Другий спосіб, яким індики можуть заразитися, є подвіря, на якім їх плекаєтсья. Це значить, що коли індики будуть ходили по тім самім подвірю, чи будуть заперті в тім самім курнику, де є, чи недавно був заражений дріб, то певна річ, що і вони заразяться і будуть здихати.

Індики плекані на відповіднім пасовиску, окремім від звичайного подвіря.

Щоби цьому запобічи, то треба насамперед тримати кури, чи індики в загороді, щоби оба роди дробу не бігали по однім полі. А щоби заразу вичистити з землі, то треба землю орати, тоді сонце та вітер знищать зародки слабости. Коли є багато ліса на подвірю, то неможливо цего

зробити, отже таке місце не є відповідне для плекання дробу.

Ще краще мати вироблене і засіяне пасовиско для дробу, і вживати таке місце тільки раз на три роки. Люцерна, чи озиме жито, сіяне на весні, є відповідні на таке пасовиско. Купи гною, чи інша нечистота на подвірю, є першорядним місцем для плекання мух, чи інших комах, котрі переносять заразу хробів — „тийп вормс", яка є дуже шкідлива для індиків.

На щастя, на цю хоробу є добрий лік, але його треба вживати не менше, як два рази на літо.

Манітобський департамент рільництва має дуже гарну брошурку під назвою „Слабости Дробу", котру можна дістати даром. В ній є поміщений повище згаданий лік на хроби, як також багато інших порад.

Третим джерелом зараження можуть бути самі індики, вживані на розплід. Хоч індичка сама може виглядати здорова, то вона може переносити слабість „полором" і нести заражені яйця, котрі не будуть добре викльовуватися, а також ідничата з таких яєць будуть заражені цею слабістю. Такі індичата будуть здихати, тай можуть інших заразити. Щоби цему запобічи, є гуртки індиків, так званих ,апрувд флокс", котрих кров розглядали, чи нема в ній цеї слабости. Яйця від таких індиків є зовсім без цеї слабости, коли вона не занесеться з зараженими квочками чи нечистим інкубатором. „Полором" є одинока слабість, котра напевно переноситься до молодої ґенерації через яйця.

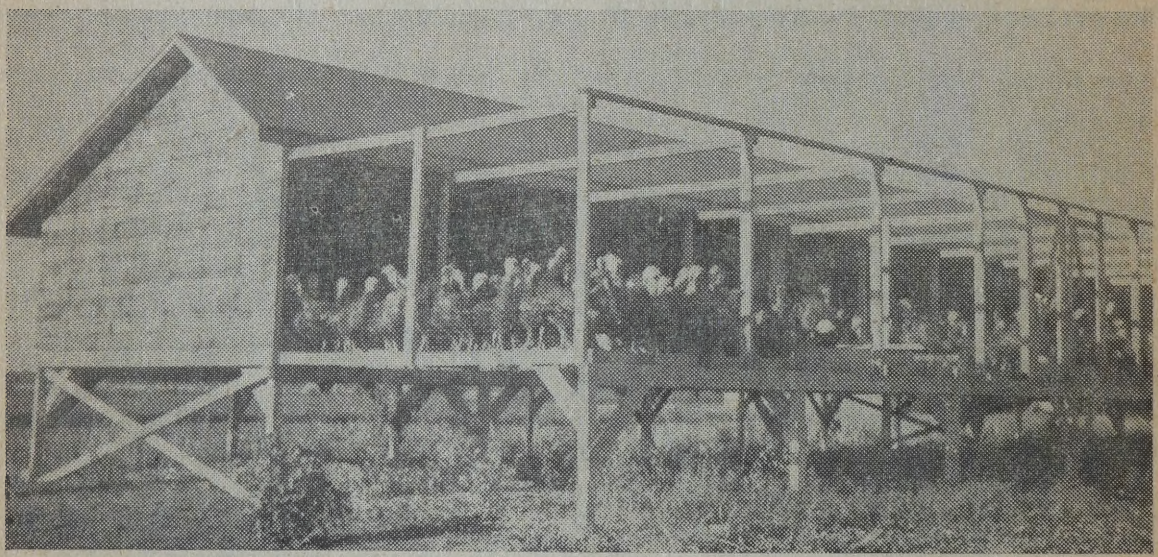

Індики плекані в койцях.

Недавно вийшов новий спосіб плекання індичат, щоб запобігчи ріжним ризикам, а то плекання індичат в койцях. Індичата огрівається без квочок в койцях, які мають дротяну підлогу. Коли індичата старші і не треба їх огрівати, то переноситься їх в більші койці на дворі, де вони мають нагоду користати з сонця. Всеж таки вони остаються на рідкій дротяній, чи деревляній сітці і зовсім не ходять по земли.

Тут остаються до шість місяців, коли вже готові на заріз. Оден коєць

десять через двадцять стіп помістить пятьдесять індиків.

В такий спосіб індики не стикаються з курми, а ще важніше — не ходять по своїх відпадках та по зараженій землі. Також вони не мають причини заразитися; під ними все сухо.

Рівнож не буде втрати через шкідливі звірята, чи птиці. Однак, коли індики заперті в койцях, то їм конечно треба відповідної поживи, готової мішанки; та ще до цего треба давати свіжої люцерни.

Коротко повторивши, то щоби успішно плекати індиків, треба вживати яйця від добрих, вибраних, здорових, на кров випробуваних індичок. Треба ці яйця вигрівати в чистім інкубаторі, а потім вигрівати індичата „брудером", а не квочкою. Також їх треба плекати в чистім будинку, а пізніше на чистім полі, чи в койцях, щоби не мали нагоди застудитися і заразитися. Решта успіху залежить від доброї поживи та доброго догляду.

П. А. Кондра.

ГУМОР

РОЗУМІЄСЬ НА ГРАМАТИЦІ.

Учитель: До якого роду іменників належить Іван — до животних, чи неживотних?

Ученик: До животних.

Учитель: Чому до животних?

Ученик: Бо має живіт.

Учитель: Коли так, то скажи мені ще, чи Іван належить до осіб, чи до звірят?

Ученик: Може бути такий Іван, що належить до осіб, але може бути і такий, що до звірят належить.

Стратеґія.

Військовий лєктор:

— Стратеґія, добра стратеґія, це такий спосіб войовання, що переважає способи ворога. Ось вам примір: Ви стріляєте і вже вийшла вам вся амуніція... Що тепер було би, коли б ворог про те довідався? Отже ви дальше стріляєте, мовби нічого не було. Це вам стратеґія! Розумієте?!

Може і так.

— Що зробити би, щоби кождий українець читав українські книжки і ґазети?

— Що? Треба оголосити, що забороняється їм читати.

Хоче висшого готелю.

Мав чоловік вільний час і їде до більшого міста, щоби там побути і на всячину надивитися. Та найперше треба знайти таний готель, щоби перебути. Отже заходить до одного і питає про ціну кімнат.

Найнизші кімнати в нас по 3 доляри на добу — кажуть чоловікови — висші по 2.50, ще висші по 2, ще дальші по 1.50, над ними по долярови, а на найвисшім поверсі по 75 центів.

Подумав чоловік та:

— О, ваш готель для мене занадто низький. Я хочу висшого.

Нема злодіїв.

— Чи є в вас злодії?

— Нема паночку. Колись були, та їх поліція повиловлювала, а тепер самі добрі люде мусять красти. На таке вже ми зійшли.

Добре знає.

— Що робите на приказ: Позір!

— Нічого не роблю...

— Як це так?

— А так, що коли крикнуть „Позір!", то не вільно нічого робити. Треба лише спокійно стояти.

ІСТОРІЯ ПРО ІСТОРІЮ

НЕ КАЗКА, А ПРАВДА.

Ви чули про Історію? Це мудра річ, коли ви її знаєте. І нераз люде покликаються на Історію, як на великий авторітет, кажуть: Історія запише його вчинок... Історія осудить... Історія буде свідком... Історія вчить, щоби нинішні люде не робили того, злого, що робили їх батьки... Історія покаже, як люде помилялися... Історія... Історія...

Що Історія важна річ, з тим ми сперечатися не будемо. Чому не бути її важною? Але що Історія така всемогуча, в те годі повірити. Вчить вона вас, коли ви хочете вчитися, тай тілько. А не хочете, то вона з буком за вами не піде.

Воно буває на світі таке: Добрі люде то ще й від Історії вчаться, а злих ніяка Історі не чіпляється. Вони самі собі Історія. А що воно так, це побачите ви на такім історичнім факті:

Жив десь колись в якомусь царстві дуже великий богач-господар, що дуже кохався в городах і в свинях. Городи були в нього, як поля; на них гарбузи вдвоє більші від звичайних, а огірки вчетверо більші, по думайте собі!

Тай свиней же були в нього не сотні, а тисячі, всяких рас, всяких характерів. І довгорилі, і короткорилі, і підгончисті, і клапоухі, і ті, що дуже квичать, і спокійні. Кілько є на світі свинячих рас, то в нього всі були.

Але мав він лихо з тими свинями. Деколи спокійні, аж любо. Але деколи щось їм станетья і тоді порозривають загороди, підуть на городи, а ви вже знаєте, що буває, коли свині на город дістануться. Все перевернуть догори корінням.

І чого вже той чоловік не робив. То просить, то напоминає (а він був великим демократом!), а деколи таки то й собак на них пустить і буком засягне. Вкінци подумав він:

— Кажуть, що Історія є найбільшою учителькою, отже поставлю перед ними Історію, а вона їх навчить. Тоді буде їм добре і мені добре.

І зараз взявся до прилагодження Історії. Наскликав малярів і каже:

— Змалюйте мені свинячу Історію. І то на багатьох образах. На одних, як свині на городи лізуть; на других, як риють; на третих, як на них пускають собак та пастухів з буками... А ще дальше змалюйте, як свинячих провідників за кару печуть на вогни, а потім четвертують, а тих решта буками облатують. Змалюйте всякі муки і всякі тортури, та страховища, які лише видумаєте...

Довгенько вони ті образи малювали, бо не день і не два. А як вже все було готове, повбирав він ті образи в великі рамці і порозставляв кругом низенько по подвірю. А тоді й каже:

— От Історія! Тепер певно не буде того лиха, що доси було. Історія навчить їх, якими повинні вони бути. Мені самому страшно, від тої Історії, а як їм буде!...

І так він повірив в силу тої Історії, що вже й загороди свинячі повідчиняв на розтвір. Нехай думають, придивляються та просвічуються. Нехай стають культурнійшими... І спати пі-

шов він з думкою, що вже не буде того лиха, яке доси було. Аджеж Історія дає велику науку!...

Ще тілько на день благословилося, як господар вже прокинувся і йде дивитися, як свині Історії вчаться. Та щож отсе він бачить... На городах таке спустошення, якого ще не було від потопу світа дотепер — все перерите, все з землею перемішане. І ті образи свині позвертали, понівечили, подерли і хто знає куди порозтягали.

Здихнув тоді важко той господар і каже:

— От тобі Історія! Виходить, що доки свині є свинями, доти й Історія їм не поможе. Свиням не Історії треба, але доброго бука — він оден є для них Історією.

Так діялося в тому царстві в того багатого господаря, таке і всюди по світі діється. Історія гарна річ, та лихо, що свині є всюди свинями і на Історію не оглядаються.

Смакула.

ОСТРОВ СВ. ГЕЛЄНИ.

До малих і самотних островів належить остров св. Гелєни, на якім доживав віку французький цісар Наполеон. Знаходиться цей остров в полудневій части Атлянтійського океану, віддалений 760 миль від такої землі, де живуть люде. Простір острова 47 квадр. миль (несповна 7 миль довгий і 7 миль широкий).

Остров нині був би майже невідомим, коли б не те, що туда були заслали Наполеона. Він прожив там около 6 літ і вмер 5 травня, 1821 року, отже перед 126 літами.

Нині, коли є швидкі кораблі, а ще швидші літаки, віддаль 760 миль не є далекою, але в давніших часах це була страшна віддаль; а ще більше, коли не було важної потреби кораблям туди плисти.

АНУ ПРИГАДАЙТЕ, ЧИ НЕ ТАК!

Уявімо собі, що я тай ви — що ми зійшлися з нашими добрими приятелями, тай може і при невеличкій чарці (бо ми не з тих, що за великою заглядають) почали, давне нагадувати. І чого ми не згадували! І як дітьми були, і як до школи ходили, і як парубочили, і як при війську служили, і як женилися... Гай, гай! Спишіть все те, а яка книга буде... Тай які в ній історії! І цей і той, і ця і та, і це і те...

І при тих споминах приходить нам думка: коли б ті давні літа завернути хоч на тиждень, тай ми знов зійшлися з тими близькими та любими нашими... Як ми тоді говорили би? Тай про що, тай як? Було би дуже інтересно!

Кажуть, що був хтось, що вже ті давні літа завертав, а потім і пісню про те склав:

Ой здігнав я літа свої
На кленовім мості:
Вернітеся літа мої
Хоч до мене вгості.

Точно таке, як і ми деколи думаємо. Але нічого з того не вийшло, бо ось що відповіли йому літа:

Не вернемся, не вернемся!
Не маєм до кого,
Бо не вмів ти шанувати
Віку молодого.

Може воно й так. Хто не вміє віку молодого шанувати, то його молоді літа наче ті молоді коні: не держиш добре, так вони вирвуться з рук і тільки порох за ними закурився. А то буває, що й тебе потягнуть, небоже, і пропадеш передчасно на сміх людям. Коли б же не те, то жив би, що і грабареви вкучилось би на тебе чекати.

Але це не про нас. Ми, слава Богу, і за молодого віку жили смирно, часу на пусте не марнували, здоровля шанували, батька-матір поважали та слухали, до церкви приходили ще перед Утренею, всюди поважно поводилися... Гай, Гай! Точно, як той молодкозак, що про нього добрі люде і пісню склали. В якім селі він був, не знаємо, але що був, то певне, коли пісня про нього говорить:

А як сідав на коника,
То низенький поклін дав:
Прощай мені громадонько,
Може я ти що сказав...

Бачите, яка люба дитина! До війська він відїзджає, і не хоче лихого спомину між громадою зоставити. Бо ж громада — великий чоловік. Отже знимає він чемненько шапку, кланяється громаді: Коли чим не вгодив — простіть!

Аж тепер він полагоджує свою особисту справу. Звертаєсь він тепер до своєї дівчини — будучої своєї подруги з запитом:

А чи будеш дівчинонько
Та за мною тужити,
Як я сяду, тай поїду
Цісареви служити.

Щож дівчина? І вона, як бачиться, була поважна батькова дочка — розсудна, здержлива, коли відповідає:

Ой не буду, мій миленький,
Ой не буду, не буду —
Ти за гору, я за другу,
Тай за тебе забуду.

Думає вона: пощо показувати, що в душі діється, коли воно нікому не поможе? Пощо більшого жалю завдавати козакови?

Розумна була дівчина! Такі дівчата були ще за тих давних часів, коли ми з вами парубочили. Тепер таких мало, коли ще взагалі вони є. Відїзджає нині хлопець, а вона: „Ти поїдеш, а я зараз вмру без тебе"..., та дивись: він ще не роздивився на новому місци, а вона не тілько що не вмирає, але за іншого замуж виходить. Гай, гай! Такої неслави за наших часів ніколи не було. Тоді як слово, то слово! Ану пригадайте, чи не правду кажу!

Отже так і тая дівчина... Менше вона сказала, ніж можна було сказати. Щож... Треба брати, що доля дає — думає вона, а там: „Забуду, каже, за тебе козаче"!

Але слово ще не все, і козак знав, що за тим словом криється таке, що його ніякими словами не вискажеш. І так же воно й було, бо послухайте:

Ой виїхав козаченько
За нові ворота —
Не береться дівчиноньки
Ані сон, ні робота.
Ой виїхав козаченько
За високую гору —
Носять-носять дівчиноньку
На рученьках неживу.

Може вона, нехай Бог милує, і не вмерла, бо великий жаль було би такої поважної дівчини, але отта невидима туга велика з ніг її звалила...

Такі хлопці і дівчата були за наших тай ваших часів. Лише нагадайте: Петро Семків з за гостинця, Іван Ганчин бабин, Гриць Семеник, Федько Ільків з долини, Іван Козовик... Або дівчата: Зоська Вонсова, Гринькова Явдоха, що віддалася до Довжанки, Гануська Цьвілевої Насті, Маринка Пінева, Гапка Грицька Присяглого, Настя Зощина, Настя Ваврикова, Марися Віцентишина, Євка Івстинина... Гай! гай! Кілько їх всіх було! А нині багато з них вже з цего світа забралося. Хто ж жиє, то дай їм Господи ще довго прожити!

А тепер вернімося до того, що були почали...

Ну, кажу, що я тай ви не з тих, що не вміли молодого віку шанувати, а все ж ті літа так летять, так біжать, що і наздогонити годі...

Ну справді... Жив чоловік, радів світом; а деколи і пожурився... А кругом тебе і старші добрі люде, і молоді щирі добрі товариші. Зійдешся, наговоришся, все лихо забудеш.

А нині... Нагадаєш: і того нема, і тої нема, і тих нема... Були і нема. Тілько спомин в душі по них зостався та жаль, що вже тут з ними не зострінешся.

Та згадувати їх треба. Вже казав хтось розумний, що наші предки не померли — вони сплять. Коли ж ми їх нагадуємо, то вони пробуджуються і живуть з нами.

Еге! Добре обдумав той, що так казав. Бо беріть на розум: забули б ми тих, що нам були близькі тай любі — так вони дійсно померли. А почнемо їх нагадувати, то вони оживають, входять між нас, діляться з нами своїм добром. Тай може Господь, що на небесах, щоби показати їм, що вони на забуті на земли, веде їх до нашого гурта, нехай вони бачать, як ми їх споминаємо. Хто знає!...

Томуто і ми, уявіть ви собі, зійшлися не тілько, щоби зійтися, але щоби наше велике минуле нагадати. Завернути на хвилину ті славні літа, що давно нас полишили. Щоби нагадати і любих нам людей, і ті інтересні події — чи солодкі, чи гіркі. Бо — як каже Шевченко (Мир душі його!):

Було таке, що й женихались,
Любилися та не побрались.

Ну, таке!... Всяке бувало... І все нагадується...

Але і спомини не вічні. Згадаєш, наговоришся, а там вже шепче тобі думка, що пора пізна і час до дому вибиратися. Отже встаємо, вдягаємось, прощаємося і розходимося кождий своєю стежкою, кождий своєю дорогою.

Ну, уявляю я собі, що я пішов „в конець", попри дядька Івана, коло дядька Івася Зварича, попри дядька Андруха Гаврилового, попри Семка Левового, а ви пішли туди, як до церкви, попри Петруньку. Зорі миготять, кругом тихо — і серед такої Божої тиші ще більше давних споминів стає перед вами. Прямо дорогу вам заступили. Отже нема ради — і ви спиняєтесь і починаєте з собою говорити словами покійного Грицька Щипавки:

Ми випили і розійшлись...
Ба так, якби і не зійшлись.
І то, мовляв... Щось так, немов
Колись ми теє... ніби знов...
Еге! Якраз, як той казав,
Непричком кажучи... Мовляв —
Без того вже, чи без тамтого,
То все таки прийде до мого!
А може й те!... Ба, де? Яким?
Коли? Куди? І з чим? І з ким?
Бо якби теє... гм... то знак,
Що можна було б сяк і так!
А з тим то от... Мовляв якийсь:
Не рихт, ну, ліпше й не божись!
А все воно... Вже що як що —
Ми ще колись, мовляв, го! го!...
Не тут і певно не таким,
Бо якже ж знов би... те... з ним?
Коби, як кажуть, не воно,
То можна б й те, ще й як!... Га! но!
Нехай ся каже — діє... Сам....
Щож? Всеодно — чи тут, чи там...
Не дурно кажуть: Ти сюда,
Думаєш: От!... Та все біда.
Оттакто нині світ іде!
Дивись бувало... де! де! де...
І звідси, й звідтам; і сяке,
Отой сесе, тамтой таке...
А кілько й так було... Чи раз!
А нині що? От троха... й трас!
Тай чоловік, так якби той,
Мовляв, піде, що аж мой-мой!
От все те, кажуть, як згадай
На це й на те, то... гай-гай-гай!...
Оттак бись їх, ті дорогі...
Та ба!... А врешті тьфу!... Агі!...

Й уявляю я собі, що це ви так балакаєте з собою проти подвіря Семка Цюпки. А він на той час по подвірю ходив, не спав ще, тай слухає, як ви з собою балакаєте. А як ви вже пішли дальше, заходить він до хати тай оповідає жінці.

— От коли б була послухала, як той і той з собою говорив. Плів таке, що ні в кут, ні в двері. Не знати про що і не знати до чого. Такої балачки я ще зроду не чув. Видно, що добре собі десь підчемеричив! А як тверезий, то розумний чоловік!...

Не знав сердешний Цюпка, що ви цілу історію свого життя переказували. І поважні люде в тій історії були, і всякі події, і плянування, і сподівання, і невдачі, і радощі, і сум, і жаль, і щирі товариші, а може й вороги. Кождий ваш натяк, то ціла велика історія.

Такіто дорогі і величаві ті наші спомини! Та мабуть і ті наші близькі, що ще живуть, та далеко від нас, подібно і нас згадують. Посходяться, спімнуть. А бодай самі з собою тихенько давне згадають. Коли ж нагадують, то велике діло творять. І за те їх, Боже, благослови!

Старий Охрим.

ПЕРЕГЛЯД МИНУЛОГО — ЩО ДАЛЬШЕ РОБИТИ

На початках.

Українці приїзджали до Канади поважними і статочними. Без шкільних наук, однакож люде переняті своєю гарною культурою і цінними культурними прикметами. Працьовиті, ощадні, невибагливі, гостинні, релігійні. Слова додержували. Не спускалися на дароване, не жебрали. Працювали і вірили, що власною працею здобудуть, що їм потрібне.

Вони зараз будували церкви — як основу здорового культурного і взагалі морального життя.

Окремо ж дбали про дітей; вони хотіли, щоби їхні діти були письменними. Тоді ще не було анґлійських шкіл. Та в людей своє було конечним і вони щиро дбали ,щоби їх діти навчилися свого письма. Бувало таке по фармах, що до письменнійшого чоловіка зводили здалека дітей, і він вчив їх читати і писати. Деякі діти тутже і ночували. Яка велика, яка примірна і гідна найбільшої пошани ідейність була в тих людей.

Самі не багаті, але засновували Рідні Школи, платили письменнійшому чоловікови і він вчив дітей в суботи, а в часі вакацій кожного дня.

Окремо дбали тоді і в багатьох домах, щоби дітей вчити по українськи читати і писати, звичайно коли дитині почався пятий рік.

Тоді не можна було почути, що: „Мої діти не хочуть вчитися". Тоді родичі були авторітетом і діти знали що старших треба слухати і сперечатися з ними не можна.

Тоді пошана до свого була така що багато було випадків, де старші неписьменні, які скорше не мали де українського письма навчитися, вчилися від кого могли. І звичайно ті „самоуки" були всюди дуже гідними громадянами і громадянками.

Як життя почало псуватися.

Коли люде почали дороблятися, то їх увага почала звертатися більше на майно, а менше на українське культурне виховання дітей. Увага спинялася на конях, фармах, збіжжу, худобі, машинах, автомобілях, а справа дітей лишалася позаді. Дім переставав бути школою, а родичі учителями. Вироблялося поняття, що досить післати дітей до анґлійської школи, а більше не треба. Школа всего навчить. А родичі позбулися окремого обовязку.

Разом з тим почалося обезцінювання і легковаження свого, що виявлялося висказами, як:

„Своє не конечне... Без свого тут можна обійтися.... Діти пізніше по свому навчаться... Діти свого не хочуть вчитися... Мої діти по свому розуміють... Дві мові помішаються... Тут Канада"...

Такі і подібні вислови є вже легкоаженням свого. Це потакуванням за тим, щоби „спускатися на дно".

Родичі перестали бути авторітетом.

Легковаження свого — це був культурний занепад. А кождий занепад в однім напрямі розтягаєсь на другі напрями. Так і тут. Почала зникати рішучість родичів, появлялася мягкість, податливість, нерішучість, безрадність в відношенню до дітей, а з тим попуск. Почали занадто числитися з тим, що діти люблять, а чого ні, чого хочуть, чого забагають.

Так діти виходять з під проводу і нагляду старших і йдуть за вулицею. А та вулиця в Канаді стає щораз ширша. І не диво. Аджеж ідеалом тутешної молоді є „ґуд тайм", забави, витріщки. Багато пишеться нині і в анґлійській пресі про занепад Домів в Канаді, про розпуск дітей, про те, що злочинність між молодими дуже зростає.

Старші на себе були задивилися.

Старші українці нераз щиро клопоталися громадською працею. Будували церкви, народні доми, грали представлення, приготовляли концерти, пікніки. І здавалося їм, що вони будуть вічно такими, як є, отже будуть продовжувати самі ту працю, в безконечність, а молоді нехай брикають. Старші йшли до церкви, а молоді не конче; старші на представлення, а молоді скорше вже на танець; старші на відчит, а молоді де хочуть. Таке нераз бувало.

Отже молодших не приучували, не втягали до праці, отже пускали самопас. І в деяких місцях вже видні наслідки того. Коли справу треба би молодшим передавати, то їх нема.

Це таке, як коли б дириґент ограничався до тих співаків, що має і нових співаків не підготовляв. І нового дириґента на своє місце не підучував. Такий хор був би короткотревалим. А досвідчені люде безнастанно пляново підготовляють молодших, які мають заняти їх місце.

Під чужим впливом.

Треба від чужих вчитися, але своє треба знати і розуміти найперше.

Українці, що були в висших школах і між чужими гуртами мішалися, переняли вчасти погляди тих же гуртів, і тому не могли посеред свого життя стати твердо в проводі праці при вихованню молодших. Вони нераз дозволяли молодшим йти, куди ті хотіли, аж поки було запізно спиняти. Такі випадки відомі.

В неукраїнськім світі ідеалом молодих є „ґуд тайм" і хід самопас. Там і старші так це розуміють, вважаючи це незмінним законом життя для всіх на світі людей і всіх віків. Старшим „бридж" в вільнім часі, а молодшим забави. Хоч це і там не приносить великого добра, а коли це переносити на наш ґрунт, то виходить ще більше лиха. Бо наше життя інше; бо ми інші; бо наші природні потреби інші; бо досвід життя нашого говорить нам що іншого.

Однакож той чужий погляд переносить дехто і на наш ґрунт в відношенню до молоді, що, певна річ, не є в нас добром.

Де молодь опинюється.

Коли наше молоде покоління не буде розумно виховане в своїм, не привяжеться до свого, не буде жити своїм, то доля його незавидна. Воно „асимілюється" на той лад, що опинюється на вулиці. В анґлійський культурний світ воно не може ввійти, бо той світ йому чужий; бо там нема для нього місця; бо вирісши безкультурно побіч своїх, воно і не хоче і не може приняти культури чужої. Бо культура, це душа народу, і її не можна міняти за іншу, або вбиратися в ню, як в нову одежу.

Отже ті молоді опинюються на вулиці, яка по анґлійськи говорить і це все, що їм лишається. Коли ж тут є яка культура, то лише вулична.

Вони звуть себе „канадійцями". Народно-культурного імени вони не

мають. Не мають за собою історії, не мають родинної традиції. Батька-матір трошки знають, але деколи не хочуть до них признаватися. Своє походження затирають. Самі себе соромляться. Одиноким місцем, де вони чуються свобідними, є та вулиця, де ніхто поважно їх не запитає: Хто ти, звідки, який твій родовід? Чи велика користь з таких бодай Канаді?

Поставмо побіч них тих, що мають добре українське виховання, а ріжниця буде дуже велика. Якими свобідними чують себе ці другі на кождім кроці. Вони українського світа не обминають, з своїм родом не ховаються. Вони кождому глянуть сміло в очи і скажуть хто вони. Бо вони діти Народу! Вони мають свою історію, мають свою Культуру. Вони не бідаки — вони господарі. Вони рівні другим. І до них всюди є більше довіря і пошани, ніж до тих, що не мають нічого свого.

Що дальше робити.

З дотеперішного перегляду бачимо, що в нас є багато місця на поправу того, що робиться, на поширення праці, або і нову працю відносно виховання молодого покоління.

Починаймо від Дому, бо він є першим місцем виховання. Отже треба дбати, щоби Дім був дійсним українським культурним Домом, а не лише домом з імени.

Дітей в тім Домі треба вчити по українськи читати і писати, та постійно заставляти до читання. І починати науку читання, коли дитині пять літ, або скорше. (В жидів три роки, це час на науку). Тай пізніше не боятися, що українське з анґлійським помішається. І дбати, щоби діти читали українські книжки і ґазети, щоби по українськи говорили.

Треба позбутися тої мягкости і податливости, що заводиться і ввести рішучість і карність. Не дозволяти дітям, щоби не слухали старших, щоби торгувалися, сперечалися і забагали, що лише на гадку приде.

Треба добрий примір давати собою.

Треба пригадувати дітям на кождім кроці, що добре, що зле, що повинно бути, що не повинно, що вони повинні любити і поважати.

Посилати їх до церкви, пояснювати, чого не знають. Посилати на інші поважні зібрання і наглядати над їх поведенням.

Не жалувати кошту на заснування Рідної Школи. Купувати дітям книжки до читання.

Щож до молоді, то треба перестати думати, що молодь спосібна в вільнім часі лише до танців, забав і спорту. Бо молодь, це молоді люде, і вони можуть інтересуватися поважними справами, коли відповідним способом давати їм такі справи в руки.

На поважних зібраннях повинні бути і молодші, і будуть вони, коли побачать, що вони там потрібні.

Доси всі бесіди, відчити, реферати, де би вони не були, виголошувалося лише для старших. Молодь хочби і була, то до неї бесідою ніхто не звертався. Для неї бесіди не було. А коли молодих не було, то ніхто не питав: Чому молодих нема? Отже не диво, що молодь відчужувалась. Її відчужували.

Тепер треба поставити молодь на видне місце, як молодих людей. Треба всі бесіди, всі проповіди так приготовляти, щоби в них окремо можна сказати: „Це до вас молодих! Це ваша справа!" І так це виводити, щоби молоді бачили, що це дійсно їх справа. Треба в бесіді і до дітей за-

говорити, а це покаже їм, що і вони тут беруться в рахунок, що і їх тут треба.

Так молоді побачать, що вони вже не діти, але люде і що вони стоять зі старшими на спільнім ґрунті. Що старші їм не чужі, ані вони старшим.

Та не лише на окремих зібраннях, але всюди треба, щоби передовійші люде мали молодих на увазі, як близьких, як своїх. Щоби питали за ними, щоби звертали їм увагу, щоби їх заінтересовували.

Треба памятати, що коли молодь дармує, то лише тому, що не знає, що доброго вона має робити.

Треба поставити справу молодих на такий лад, а це дуже поширить і скріпить ту працю, яку робить Сумківська орґанізація. Бо тоді почнеться праця в кождім домі, в кождій околиці, при всяких нагодах; тоді кождий старший буде мати до чого прикласти свою щиру руку.

Справи порушені в цім огляді взяті загально. Не до кождої околиці в однаковій мірі сказане відноситься, однакож в нашім широкім життю все те є, або було. І до сказаного може читач додати багато свого, яке тут і не згадане. Беручи ж загально, то всі подані тут уваги і міркування повинні заставити щирих українців й українок до дальшої думки, а вслід за тим до нової і конче потрібної нам праці.

Громадянин.

МОЛИТВА В ПОЛІ.

Кругом-кругом широке поле,
Низенько клоняться жита,
Нігде нікого доокола,
Спокій круг мене — самота.

Над полем на голубім зводі
Відвічне світло сяє все;
Велична тишина в природі,
Лиш дзвонів гук вітрець несе.

В тім храмі, Творче, я з поклоном
З колоссям голову схилю,
І піснею з співом пташини
Імя Твоє я прославлю.

Осип Маковей.

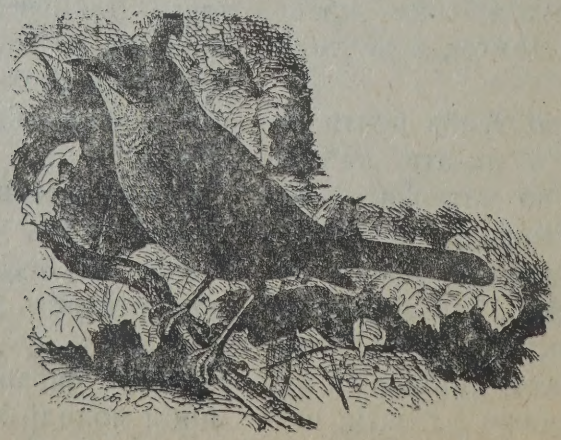

ПЕРШИЙ КУРС УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В САСКАТУНІ

Не досить того, що громади будуть матеріяльно богатіти. Ще треба, щоби життя громад культурно збогачувалося. Щоби молодь ставала розумніша і поважніша; щоби в громаді провадилася гарна, культурна праця, яка підносила би і свідомість і повагу українців.

Але щоби це було, то треба, щоби в громаді були люди, які вміли би громадську культурну працю зорґанізувати і провадити. Громада повинна мати Рідну Школу — а для неї треба мати відповідного учителя. Громадській праці треба диріґента. Треба орґанізатора молоді Треба дяка. Треба когось, що вмів би приготовити концерт, представлення ітп.

Уявімо собі, що кожда наша громада мала би бодай по одному спосібному чоловікови, який міг би таку працю провадити, яке тоді сильне було би ціле наше життя. А ще більше, коли б кожда громада мала таких кілька. Її праця вчила би і підносилаби всіх і ціле життя громади ставало би назверх красшим.

Та щоби таких людей мати, їх треба виховати. І ось така робота почалася...

В 1946-ім році Управа Української Школи при Інституті Могили в Саскатуні, була подбала про курс для тих, що хотіли б віддатися учительській праці і взагалі культурній громадській праці.

На курс було зголосилося поверх 30 кандидатів, однакож деякі не прибули. Всеж таки гурток курсантів був поважний.

Наука тревала 6 тижнів, від 3-го липня до 14 серпня, і відбувалася від 9-ої год. рано до полудня і від 1.30 до 5-ої по обіді. А вечерами був спів, танки і теорія музики.

Викладано такі предмети: Українська література, Історія України, Українська Граматика і взагалі мовознавство, Історія Українців в Канаді, Провідництво, Мистецтво, Музика, Танки, Спів і Диріґентура, Історія Церкви, Дяківство.

Панна ІРИНА БОЙКО,
з Дітройт, Міш., Зєд. Держави, курсантка
Першого Курсу Української Школи
в Саскатуні 1946 р.

Учителями були: І. Г. Сирник — ректор Інституту й управитель курсу; Вік. Мошук, Я. Бубнюк, І. Шклянка, пані А. Сирникова, пані С. Стечишинова, І. Іванишин, о. Є. Грицина, Ю. Стечишин і Н. Лабюк.

Курс провадився в будинку Інституту.

Курсанти були і зпоза Саскачевану, бо з Детройт (зі Стейтів), з Онтеріо, з Алберти. Це показує, що є свідомі люде, які прагнуть науки і не

Учителі і студенти ПЕРШОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ, що відбувся в Інституті ім. Петра Могили в Саскатуні, від 3-ог липня до 14-го серпня, 1946 р.

жалують часу, ні кошту, щоби її здобути. Цим треба дуже радіти.

І це вказує, що такі курси треба дальше владжувати. Загал повинен щедро піддержати таку працю грішми; повинен спосібних й охочих молодих людей на такі курси посилати. А коли вони в свої околиці вернуться, піддержувати їх працю, помагати їм щиро, щедро і вирозуміло.

Окреме признання належиться тим, що таку справу почали і її вели. Вони повинні її і дальше продовжати — вже з більшим досвідом і більшим успіхом.

Нині для Українського Народу така горяча пора, як для господаря в часі жнив, або багато більша. Може і така, як в часі повени, коли треба себе і своє добро ратувати.

Так! Першою справою є подбати, щоби старші мали в чиї гідні і свідомі руки передати ту громадську українську працю, коло якої вони доси трудилися; те народне добро, яке вони придбали.

Отже треба прикласти праці в тім напрямі, щоби молодих підготовити на таких, що вони громадського добра не занапастять. А щоби підготовити, то треба поставити на добрий ґрунт кожду родину, кожду хату, кожду околицю. А щоби таку працю виконати, то треба підготованих до такої праці робітників.

А друге — це загальне положення української справи на світі. Коли вся лиха сила збирається, щоби українське життя знищити, то українці зі своєї сторони повинні сказати, що української душі не вбє жадна сила. І сказавши таке, вони повинні будувати свою силу. А що найбільша сила в розумі, в характерности, в свідомости, то якраз треба той розум будувати.

Дати для скитальців грошей, дати одежу — добра річ. Але треба дати щось більше — треба дати добрих і свідомих синів і дочок українській справі. Де ворог знищив одного доброго українця, одну добру українку, там повинен стати молодий добрий українець й українка, щоби місце не лишалося порожним.

Ось чому треба нині багато уваги, щирости і праці присвятити вихованню молоді і дітей. І то починаючи від кождої хати і від кождої громади.

Культурне піднесення молоді, це вдодатку поважне питання цілої Канади — від моря до моря. Молодь занедбана, молодь ходить манівцями — таке чуємо кождого дня. Отже починаймо в себе таку працю, щоби наша молодь була приміром для других.

К-т.

УКРАЇНЦІ, А МОСКАЛІ

Українці споконвіку жили на тій земли, що зветься Україною. Коли другі народи переселювалися і про це знає Історія, то про переселення українців Історія не знає. Історики думають, що українці жили на своїй земли вже довго-довго перед Христом. Деякі кажуть, що ті славні скити, що старинна Історія про них говорить, це були українці.

А тому, що українці жили довгі віки на однім місци, що вони з другими народами не мішалися, вони могли витворювати свою культуру, і господарську, і побутово-громадську, і мистецьку, і духово-моральну.

Московщина, москалі, це мішанина славян з азіятами—з мордвинами, фінами, зирянами, башкірцями і другими, що й досі жиють понад Волгу, в околицях Москви і вздовж на півночі. Отже і вдача їх відмінна від української. От що писав про них вчений, Пуфендорф (1632-1694):

„Москалі безсоромні і нездержливі, жорстокі і кровожадні люде. Коли їм добре, то бездільні і надмірно горді, а коли в тяжших обставинах, то низького і покірного розуму. І жаден нарід не такий спосібний до хитровань для здобутку і лихви, як вони. Це рабський нарід і по рабському кориться; послушний, коли над ним стоїть жорстока власть; а що всі їх забави складаютсья з бійок і ран, тому буки і плетінки (плетені канчуки) в них часто вживаються."

Бужинський переводив книжку Пуфендорфа на московську мову для царя Петра Великого і наведене вгорі місце пропустив; коли ж цар про те довідався, то казав нічого не пропускати.

Москалі були завсігди темними і не любили просвіти. Науку звали „єресю". Вчених людей переслідували і ненавиділи, або і замучували. Ненавиділи вони й свідомих українців-патріотів, що боронили своїх прав перед московською руїнницькою рукою. От що про українців писав Румянцев 1760 року:

„Та невелика часть людей інакше не говорить, як лише — що вони на цілому світі визначні люде, і що нема від них сильніших, ані відважніших, ані розумніших, та що нема нігде нічого гарного, ані користного, ані свобідного, що їм могло би придатися, і все, що вони мають, то красше всего"...

Дратувало москалів, що українці були від них культурніші і розуміли свою висшість.

На Україні давно були школи і то визначні. Так Константин Острожський (1526—1608) заснував Академію в Острозі; митр. Петро Могила (1596—1647) заснував Академію в Київі (1632 р.); Львівське Братство мало вже 1575 р.друкарню, а 1586 р. заснувало вже середну школу — і з тих шкіл виходило багато вчених, а Московщина в той час була ще дуже темною. Ось примір:

Великим ворогом українців був московський патріярх Йоаким (1673—1690), чоловік темний і жорстокий. З роду москаль, а з фаху салдат (вояк, жовнір). В Межигорськім монастирі на Україні став монахохм і звідси

взяли його до монастира Іверського в Московщину.

Сучасник пише, що аж там Йоаким: „почав вчитися читати, та крім азбуки не знав він нічого більше, ані церкви, ані церковного уставу, бо був чоловіком на службі, жив в глухім селі, заяці ловив, а в церкві рідко коли бував". Але що був чоловік впертий, то вибився на верх.

Коли був в Чудовім монастирі, його оскаржили, що він не так вірує, як треба. І на допиті казав Йоаким:

„Я не знаю ні старої, ні нової віри, але що скаже начальство, те я готов робити і в усім слухати."

Так стояла справа освіти в Московщині тоді, коли на Україні були вже високі школи і вчені люде.

І тому то в Московщині малосвідомого чоловіка поставили патріярхом. І він довів до того, що на Соборі 1690 р. викляли багато українських книжок, бо Йоаким боявся, щоби від тих книжок не вийшла яка єресь. Він виклинав навіть ті книжки, які сам в церкві читав і які цар по церквах розсилав. От яка тьма була тоді в Московщині! А то часи недавні.

Згадаймо, що і цар Петро Великий писав 1697 р. патріярхови:

„Наші священики мало читати вміють... Коли б їх післати на науку до Київа до школи"....

В 1645 р. радив грецький патріярх цареви московському, завести школу і він пришле вченого чоловіка для її ведення. І він прислав вченого грека, Теофана. Коли ж Теофан сказав, що він учитель і богослов, то москалі його нагнали, кажучи:

„Ніхто не повинен звати себе учителем і богословом. Господь осудив книжників і фарисеїв, що звали себе вчителями. Тай нечемно при патріярсі звати себе учителем"...

Цих кілька примірів показує, яка ріжниця, що до культури і культурности була між українцями і москалями. Хоч москалі збудували велику Росію — некультурністю і жорстокістю збудували, то та сама їхня некультурність збудоване розвалила. Росія була великим і сильним звіром, але без голови. От що значить — мати велику силу, але не мати великого розуму!

Савка.

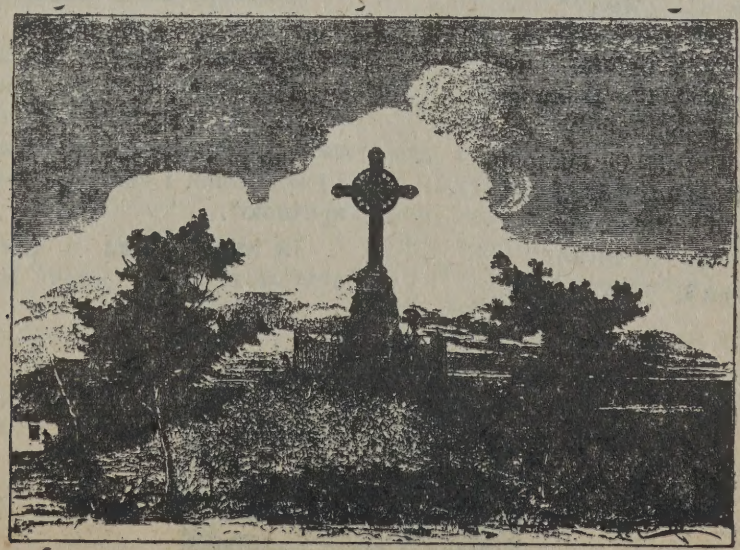

Хрест на Могилі Шевченка над Дніпром.

ШЕВЧЕНКО В РІДНОМУ СЕЛІ

Мене по волі і неволі
Носило всюди... Принесло
На старість ледви і до дому...

Веселеє колись село
Чомусь тепер мені старому
Здавалось темним і німим,
Таким, як я тепер старим.
І бачиться, в селі убогім
(Мені так бачиться) — нічого
Не виросло і не згнило,
Таке собі, як і було:
І яр, і поле, і тополі,
І над криницею верба
Нагнулася, як та журба
В далекій самотній неволі;
Ставок, гребелька, і вітрак
Зза гаю крилами махає;
І дуб зелений, мов козак
Із гаю вийшов, тай гуляє
Попід горою...

По горі
Садочок темний, а в садочку
Лежать собі у холодочку,
Мов у раю, мої Старі;
Хрести дубові посхилялись,
Слова дощем позаливались...
І не дощем, і не слова
Гладесенько Сатурн стирає...
Нехай з святими спочивають
Мої Старії!

„Чи жива
Отта Оксаночка? — питаю
У брата тихо я. — „Яка?"
„Отта маленька, кучерява,
Що з нами гралася колись"...
„Чого ж ти брате зажуривсь?"
„Я не журюсь"...

„Помандрувала
Отта Оксаночка в поход
За москалями тай пропала.
Вернулась, правда, через год,
Та що з того? З байстрям вернулась,
Острижена. Було в ночі
Сидить під тином, мов зозуля,
Та кукає, або кричить,
Або тихесенько співає,
Та ніби коси розплітає,
А потім знов кудись пішла,
Ніхто не знає, де поділась,
Занапастилась, одуріла...
А що за дівчина була! —
Так-так, що краля! І не вбога...
Та талану Господь не дав"...

„А може й дав, та хтось украв
І одурив святого Бога"...

Кось-Арал, 1949. **Т. Шевченко.**

Пояснення:

Садочок темний — тут треба розуміти кладовище (цвинтар) заросле деревами, де поховані Шевченкові батько-мати.

Сатурн — бог часу в давних римлян. Згадавши, що дощ нищить на хрестах написані слова, Шевченко немов пригадав собі, що це не дощ слова нищить, але все на світі нищить і граденько затирає час.

Оксана — Шевченко приїхав був до Кирилівки 1845 року, і тут пригадав собі приятельку з діточих літ, Оксану. Про неї він згадує ще в віршу „Не молилася за мене" (Хатина).

Помандрувала в поход — пішла за військом, попленталася, потьопала.

Москалі — вояки, салдати.

Острижена — Коли дівчина стала матірю, то за кару обстригали її волосся. Також „завивали" її голову, як завивають голови замужні жінки і звали її „завиткою", або „покриткою".

Та хтось украв — Шевченко думає, що лихі люде звели Оксану на нінащо.

ХТО МОЖЕ ДЕКЛЯМУВАТИ.

Нинішний загальний погляд на поезії і деклямації такий, що вірші можуть читати собі потихо і старші, але деклямувати вірші можуть лише діти, або молодь. Старшим деклямовання не до лиця. Деклямовання, це діточа справа.

Такий погляд дуже невірний.

Є вірші, що їх лише дітям давати деклямувати; є такі, що до деклямовання цілком не відповідні; **але поважні вірші, чи поезії повинні деклямувати старші люде.**

Поезія, це бесіда зложена в поетичну гладку форму; це бесіда зложена в форму пісні. Але це таки бесіда! І в тій поетичній бесіді можуть бути великі думки, може бути Історія, може бути Політика, може бути Велика Наука. Візьміть ви Шевченкові „До живих і мертвих", „Гамалія", „Кавказ", „Чернець", „До Основяненка", „Мені однаково", тай багато, багато других — хіба ті поезії мали б деклямувати діти, або сама доростаюча молодь? Це поезії для старших, — для тих, що і віком, і поставою, і знанням змісту тій поезії відповідають.

Візьміть ви Шевченкову „Катерину", — а там змальовуєсь сумна історія дочки, що нерозважно себе занапастила і великої журби завдала батькови матері. А такі історії повторяються. Отже таку поему повинен деклямувати хтось, що або належить до старшої молоді, або хтось з середного віку. І „Тополі" дитина добре не віддеклямує, хочби як її вивчилася.

В деклямації зміст поезії вимагає відповідного віку і розуміння того, що деклямується. Як в представленнях добирають аматорів, так треба добирати осіб до деклямацій. Або ще інакше: давати деклямацію відповідній особі — одно дітям, друге старшим, трете ще старшим, і дешо і старим, коли відповідні знайшлися.

Деклямовання, це така поважна справа, що з деклямацією може виступати учитель, священик, адвокат, лікар, урядовець, а не тілько звичайні люде. Цілком так, як вони виступають з бесідами. Або як можуть вони виступати з сольовими співами, коли в них є співацький талан.

Деклямовання, це поважна праця, поважна роля, а не діточа забавка. Добрий декляматор завсігди робить великий вплив на слухачів.

Дальша справа — як деклямувати?

Тому, що вірші зложені на лад пісень, в декляматорів є нахил занадто зважати на такт в тім роді: тра-ра-ра!, тра-ра-ра!... Отже виходить монотонна балачка.

Треба памятати, що вірш — це бесіда, отже треба виголошувати його точно як бесіду. Треба говорити поважно, спинюючись, де зміст того вимагає, виголошувати таким тоном, як гарна бесіда виголошуєсь.

Зважати треба на зміст поезії, на думку. Є місця, де треба говорити поволи, є, де скорше; є, де голосніше, є, де потихійше. А всюди треба говорити щиро, уважно, гарним голосом, і треба цілком свобідно, хоч здержливо, поводитися.

Не повинно бути в деклямаціях занадто різких вигуків та викриків, та вимахувань руками. Коли треба голос піднести, то трошки, обережно, легко.

Є в „Гамалії" таке місце: „Ріж і бий! Мордуй невіру бісурмана", — отже може здаватися, що тут декляматор повинен дуже сильно і скоро тими словами викрикнути, та воно не так. Ті слова можна виголосити дуже поволи і вважно з маленьким притиском. Хто приказує, або накликає до чогось, той не мусить дуже верещати і дуже квапитись. Він може робити це дуже поволи, вважно, щоби його добре зрозуміли.

Підчас деклямовання треба спинятися на хвилю, де того зміст вимагає, точно так, як добрий бесідник спиняється підчас промови.

Уявіть собі, що ви написали собі промову про історичні переживання Українського Народу. Та хтось вбрав вам ту промову в віршовану форму, зробив з того поему — отже як ви її

тепер виголошували би? Ви повинні би виголошувати точно так, як виголошували б в первісній формі; так, щоби слухачам здавалося, що ви звичайною, але гарною прозою говорите.

Коли деклямують молоді, то звичайно дуже скоро перемелюють, щоби скорше скінчити. Без віддиху, без перестанків. І на це треба звертати молодим увагу.

Можна зробити правило: „Нема страху, що хтось буде деклямувати за поволи, але є страх, що буде за скоро". Те саме відноситься і до промов. Треба все робити поволи і вважно, не кваплячись.

Ще одно: вірш до деклямовання треба добре вивчитись, а вивчитись можна гарно і скоро, коли хтось вчиться розумно і поволи.

Це було би загально те, що треба знати про деклямовання. Хто ж це зрозуміє, то побачить, якою поважною частиною може бути гарна деклямація на всякім поважнім зібранню. Тай гарний декляматор буде гарним бесідником, а гарний бесідник гарним декляматором.

К. П.

КРАЯТИ, АБО ПРОВЕРЧУВАТИ СКЛО.

Коли сталеву остру річ замочити в терпентині, в якій є розпущена камфора, то нею можна легко різати скло. Подібно можна також скло проверчувати. Річ, якою орудується, повинна безнастанно бути мокра, а тоді вона добре крає.

ПОРІВНАННЯ МІР.

Австрійська давна миля — 4.714 анґлійських миль.

Російська верства — 0.663 анґлійської милі.

Австрійська миля — 7.586 кільометрів.

Австрійська миля — 7.112 верстов.

Анґлійська миля — 1.508 російських верстов.

Сумківки роблять вправи до пісні „Дай нам Боже добрий час", на Окружнім Зїзді в Ґронлид, Саск., що відбувся 20 і 21 липня, 1946 р.

З ЖИТТЯ ДЕЯКИХ СОТВОРІНЬ.

Багато інтересних оповідань з життя звірів маємо в книжках, багато оповідань є між людьми. Про те, який розум в звірів, які звичаї, які способи життя, яке відношення їх до людей, або і людей до них.

Собаки — належать до тих звірів, що найбільше привязуються до людей. Були випадки, що коли вмре той, кого собака найбільше любив, то перестає їсти і гине.

Відомий такий дісний випадок:

Собака щось зїв і за те його дуже побили. Після того ходив він кілька днів, як не свій — журився дуже. Якже його господар їхав в поле і собака за ним йшов, то коли наблизились до води — собака скочив у воду і втопився. Не міг перенести заподіяної йому кривди.

Відомі випадки, де собаки дуже плакали, коли хтось з родини, де вони були, вмер.

Подибуються оповідання про те, як стався комусь нещасний випадок і собака зараз побіг до дому, почав скавуліти, чи гавкати, що звернуло увагу домашних. Зараз пішли за ним і він завів їх на місце, де був випадок.

Та щоби собака був розумним, то треба, щоби розумним був його господар. Собака любить тих, що його люблять, рад їм прислужитися, а навіть думку їх відгадати. Тому собаку легко вчити. Вчити не криком, не бійкою, але розумним словом при помочи рухів руками, чи що, щоби собака міг зрозуміти, про що ходить.

Є люде, що навіть старого, немічного собаку держать, нехай при них доживає віку. А коли згине, то вкладають в скринку і так закопують, як свого щирого приятеля.

Курка — і про неї читав я недавно історію. Курятко впало в гноївку, та хтось його забрав, обмив, воно очуняло і жило при нім, як його курятко.

І так воно з ним зжилося, що кождого разу, коли він їв (це був учитель), — воно — а то вже курка була, ставала побіч нього, або вискакувала на стіл, щоби і собі щось дістати. Вона і на дворі, до нього прибігала і давалася брати в руки.

— Та коли я вже від тих людей забирався — каже учитель — нерозумна і безсердечна господиня зарізала ту курку, спекла і давала мені на дорогу. Та я її не взяв — мені жаль її було. І я прямо зненавидів господиню за її нерозум і безсердечність.

Худоба — привязується до людей, коли хтось добре з нею обходиться. Чув я про випадки від людей, де воли плакали, коли везли на цвинтар свого господаря, чи господиню.

Коні — про них є історії, що коні на війні ратували ранених своїх господарів — хапали їх зубами за одежу і відносили в безпечне місце. Це були коні, що змалку день за днем жили близько своїх господарів, зжилися з ними, привикли до них, розуміли їх і тому про них дбали.

Бувають випадки, що корова і кінь так зжиються, що на пасовиску цілий час одно без другого не пасеться.

Відомий випадок, де наш український господар тут в Канаді держав коня „на пенсії". Кінь був старий, ледво ходив, та господар дбав про нього кажучи:

— За всі літа в мене він заробив тілько, щоби міг спокійно віку дожити.

Свині — про них мабуть нема багато чого сказати... Недармо ж їх свинями назвали.

Кіт — мало до людей привязується. І коли пес скоро забуває заподіяну йому кривду, то кіт дуже довго памятає. В пса переважає приятельство, в кота самолюбство.

Муравлі — мають дуже розвинену свою культуру. Вони будують свої мешкання, комори, шпихлірі, мають військо, яке безнастанно є на поготові на випадок нападу других муравлів. Оден вчений оповідає:

— Взяв я гніздо муравлів до хати на вікно і слідив за їх життям. Коли

я посипав пшениці, то муравлі виносили на двір землю, сушили на сонци, заносили знов в спід і на ту суху землю складали пшеницю. Тай ще кожде кільце в зерні надгризали, щоби не кільчилося. Якже не стало поживи і я не давав, то розлазилися і шукали. Оден муравель лазив дві годині, нім знайшов купку пшениці — тоді вернувся впорожні до своїх, розказав і ті вже гуртом вибралися з ним за поживою.

Муравлі чужого муравля до себе не впустять, очевидно думають, що це може бути шпіон. Коли ж муравель відблукається і зголодніє, а чужий муравель його нагодує, то вже того чужого муравля приймуть, як гостя, коли погодований приведе.

Є оден рід муравлів, що тримає корови. А ті корови, то малі комашки. Коли їх полоскотати, то вони видають з себе рід соку, мабуть солодкого, і це є для муравлів молоком. Вони тих комашок годують, доглядають, а комашки їх своїм молоком обдаровують. — Тому то і Соломон за примір ставив муравлів.

Крокодиль — жиє найбільше в воді, а там є комахи, чи рід пявок, що заходять до його рота і ссуть кров. І сам він не може собі помогти.

Однакож має він помічника. Є пташок, що любить їсти ті пявки, отже крокодиль отвирає рот, пташок заходить туди і пявки визбирує. Коли ж скінчив, то забирається. І крокодиль того пташка шанує, як свого добродія.

Відноситися до нешкідливих сотворінь по людяному, це ознака людської культурности.

ПРАЦЮЙ ЯК МОЖЕШ.

Працюй! Коли не можеш нещасним помогти, то хоч щиро з ними заплач, а їм стане лекше. Дай, що можеш, коли не можеш дати золота. Коли не можеш вчити старших, вчи дітей. Заведи гарний лад в своїм домі, коли не можеш завести ладу в державі. Будь ясною лямпою в кімнаті, коли не можеш бути зорею на небі. Говори щиро до кількох, коли не маєш талану до бесіди перед громадою.

КУРЕННЯ І РАК В ЖІНОК.

Минувшого року проф. Рінгоф пояснював в університеті в Бофало, що давніше хорих на грудного рака чоловіків було шість разів більше, ніж жінок. А тепер щораз більше жінок на грудного рака слабує — і то якраз від того часу, відколи жінки почали щораз більше курити. Виходить, що курення є якраз тою причиною.

Взагалі вчені думають, що також це курення спричинює повстання рака на губах, або язиці в курців.

ДЕЩО ПРО БАКТЕРІЇ.

Бактерії і бакцилі, це те саме. Подібне значіння має слово мікроби.

Бактерії, це дрібненькі живі сотворіння, але такі малі, що в капли води може їх бути сотні тисяч, або мільйони. Є вони ріжних виглядів — як прутки, як зернята, як спружинки. І хто знає, кілько їх є родів.

Одні з них є чоловікови нешкідливі, другі помічні, інші трохи шкідливі, а ще інші страшні.

Сила бактерій головно в тім, що вони дуже скоро розмножуються. А розмножуються так: прутик бактерії стає по середині тонший і тонший, а вкінци розривається — і вже є дві бактерії. Ті дві знов діляться. За годину може повстати з одної бактерії 4. За шість годин буде їх вже 4,096, а за 24 годині 280 тріліонів. А деякі множаться ще скорше, отже коли вони шкідні, як прим. холери, або чуми, то яка це загроза.

Та одно добре, що нині люде вже знають, що бактерії існують, отже знають, як від них охоронятися, або їх нищити.

ДЕРЖАВИ І КРАЇ ЦІЛОГО СВІТУ

Коли згадується яка будь держава, чи країна, то звичайно приходить питання: Як вона за велика? Кілько має населення? Бо сама назва не говорить ще багато. Отже в цій статті будуть подані такі відомости про краї, про які найперше ходить.

Кольоніяльні держави.

Нині на світі є 7 держав, що мають ще і дальші кольонії, а тими є:

1. Британська Імперія.
2. Франція.
3. Зєдинені Держави Америки.
4. Портуґалія.
5. Бельґія.
6. Голяндія.
7. Еспанія.

До недавна до кольоніяльних держав належала також Японія й Італія.

Поодинокі краї.

(Прос. — простір; кв. миль — квадратових миль; насел. — населення; стол. — столиця).

Абісинія (Етіопія) — в Африці. Прос. 350,000 кв. миль, насел. коло 8,000,000. Титул пісаря „неґус". Стол. Аддіс Абаба.

Австрія — 32,000 кв. миль, насел. коло 7,000,000. Стол. Відень.

Альбанія — 10,600 кв. миль, нас. 1,000,000. Стол. Дураццо.

Арґентина — в полуд. Америці. Прос. 1,079,000 кв. миль. Нас. 13,000,000. Република. Стол. Буенос Айрес.

Афґаністан — в Азії, королівство. 250,000 кв. миль; насел. 10,000,000. Стол. Кабуль.

Арабія — в Азії. Це великий півостров, під впливами Британії. Прост. 1,000,000 кв. миль, насел. 12,000,000.

Австралія — континент, частина Брит. Імперії. Простір 2,975,000 квад. миль; нас. 7,000,000. Стол. Канберра.

Балкан — До Балкану зачисляють Югославію, Болгарію, Грецію, Альбанію, европейську Туреччину, а то і Румунію. Балкан вважали простором вічного неспокою.

Балтійські держави — Литва, Латвія, Естонія і Фінляндія.

Бельґія — 11,775 кв. миль, нас. понад 8,000,000, в меншости французи, в більшости флямандці (німці). Стол. Брукселя.

Болгарія — 39,000 кв. миль, нас. 6,000,000. Стол. Софія.

Болівія — република в полуд. Америці, 420,000 кв. миль; нас. понад 3 мільйони. Столиця Сукре.

Бразилія — република в полудневій Америці, 3,285,000 кв. миль. Нас. понад 45,000,000. Урядова мова портуґальська. Стол. Ріо де Жанейро.

Британія — 13,290,000 квад. миль, отже пята часть поверхні землі. Населення коло 500,000,000. Складаєсь з таких частей:

1. Злучене Королівство — Велика Британія й Ірляндія.
2. Самоуправні краю (домінії): Канада, Австралія, Нова Зеляндія, полуднева Африка та Ірляндія.
3. Індія і Бурма.
4. Кольонії і протекторати.

Британська Імперія це ані держава в точнім розумінню, ані федерація; вона не має спільної конституції, ні парляменту, ані одної армії. Її цілість засновуєсь в великій мірі на взаїмнім порозумінню.

Венецуеля — република в полуд. Америці, 352,051 кв. миль; насел. 3 мильйони. Стол. Каракас.

Голяндія (Нідерляндія) — 12,000 кв. миль, коло 9 мільйонів населення. Столиця Амстердам.

Гондурас в полуд. Америці, република, 44,275 кв. миль; нас. коло 1,000,000. Столиця Теґуціґальпа.

Греція — 130,000 кв. миль; насел. коло 7,000,000. Стол. Атени.

Ґватемаля — република в полуд. Америці, 45,452 кв. миль; нас. коло 2,500,000. Стол. Ґватемаля.

Данія — королівство, 16,500 квад. миль; нас. коло 4,000,000. Стол. Копенгаґа.

Еквадор — република в полуд. Америці, 118,500 кв. миль, 1,500,000 населення. Стол. Квіто

Еспанія — 195,000 кв. миль, понад 28,000,000 населення. Стол. Мадрит.

Естонія — 18,000 кв. миль, 1,200,000 нас. Стол. Талін (Ревель).

Зєдинені Держави Півн. Америки (Америка, Стейти) — република. Простір 3,026,789 кв. миль; населення коло 140 мільйонів. Столиця Вашинґтон, в федеральнім окрузі Коломбії. В державу входить 48 стейтів і 2 території.

Індія — в Азії, належить до Британської Імперії. Простір 1,808,680 кв. миль; насел. коло 400 мільйонів. Стол. Дельґі.

Італія — 119,700 кв. миль, 44,000,000 населення. Столиця Рим.

Канада — часть Британсокьї Імперії. Простір 3,695,000 кв. миль; насел. коло 12 мільйонів. Стол. Оттава. Канада, це федерація (злука) 9-ох провінцій, а то: Алберта, Брит. Коломбія, Манітоба, Саскачеван, Онтеріо, Квебек, Ню Бронсвик, Нова Скошія і Принс Едвард Айленд (остров князя Едварда). Крім того є ще Північно-Західні Території і Юкон Територія.

Китай (Хіни) — в Азії. Властивий Китай 1,533,000 кв .миль; нас. 400,000,000; дальші території: Монголія, Сінкінґ, Тибет, Манджурія 4,278,000 кв. миль, 458,000,000 населення .Столиця Пекінґ.

Колюмбія (Коломбія) — република в полуд. Америці, 443,985 кв. миль; нас. коло 9,000,000. Стол. Боґота.

Коста Ріка — република в полуд. Америці. Прост. 23,000 кв. миль, 600,000 населення. Стол. Сан Хозе.

Куба — република, остров Західних Індій, коло Америки. Простір 44,161 кв. миль; понад 4,000,000 населення. Стол. Гавана.

Латвія — 25,402 кв. миль; населення коло 2,000,000. Столиця Риґа.

Литва — 21,488 кв. миль, 2,500,000 населеня. Столиця Вільно.

Люксембурґ — князівство, 999 кв. миль, 303,000 насел. Стол. Люксембурґ.

Мексико — република, 780,000 кв. миль, 17,000,000 насел. Мова головно еспанська. Стол. Мексико.

Нікараґва — република в серед. Америці, 49,000 квад. миль, 750,000 населення. Стол. Манагва.

Німеччина — якою була колись: Простір 208,789 кв. мил.; 68,000,000 населення. Стол. Берлін.

Норвеґія — 124,964 кв. миль, коло 3,000,000 населення. Стол. Осло (Христіянія).

Панама — в серед. Америці; република, 22,667 кв. миль; коло 500,000 населення. Стол. Панама.

Параґвай — република в полуд. Америці, 97,700 кв. миль, 860,000 населення. Столиця Асунсіон.

Персія (Іран) — в Азії, република, 628,000 кв. миль, 9,000,000 населення. Стол. Тегеран.

Перу — република в полудневій Америці, 532,184 кв. миль, понад 6,000,000 населення. Стол. Ліма.

Польща — (бувша), 150,013 квад. миль, 33,000,000 населення. З того урядово було поляків 69 процент, але на ділі около 50 проц., українців коло 22 проц., білорусів 8—10 проц., жидів 12 проц., німців 6 процент. Столиця Варшава.

Портуґалія — република, 35,490 кв. миль, коло 8,000,000 населення. Столиця Лісбона.

Румунія — 113,886 кв. миль, нас. 19,000,000. Румунів 70 проц., мадярів 10, українців 5, жидів 5 проц. Столиця Букарешт.

Сальвадор — република в середній Америці, 13,173 кв. миль, 1,500,000 населення. Столиця Сан Сальвадор.

Сіям — в Азії, королівство, 198,189 кв. миль, 13,000,000 населення. Столиця Банґкок.

С.Р.С.Р. (Союз Радянських Соціялістичних Республік) — Простір, перед війною) 8,144,228 кв. миль, 169,000,000 населення. Тепер простір і населення збільшилося дуже. Столиця Москва.

Туреччина — в Европі й Азії, 710,224 квад. миль, 22,000,000 населення. Столиця Анкара.

Угорщина (Мадярщина) — (перед війною), 35,911 кв. миль, 9,000,000 населення. Столиця Будапешт.

Україна — 164,865 кв. миль, насел. коло 30,000,000, як подає большевицька статистика. Столиця Київ.

Фінляндія — 149,852 кв. миль, нас. 3,700,000. Стол. Гельсінґфорс (Гельсінкі).

Франція — в Европі, република, 212,659 кв. миль, 42,000,000 населення. Столиця Париж.

Чехословаччина — (перед війною), 54,207 кв. миль, коло 15,000,000 нас. Стол. Прага.

Чілі — република в полуд. Америці, 286,322 кв. миль, 4,300,000 нас. Стол. Сантіяґо.

Швайцарія — република, 15,490 кв. миль, понад 4,000,000 населення. Столиця Берно.

Югославія — 96,296 кв. миль, понад 14,000,000 населення. Стол. Білгород (Белґрад). Сербів 50 проц., хорватів 22 проц., словінців 9 проц.

Японія — (перед війною) ціла держава 148,756 кв. миль, 70,000,000 населення. Столиця Токіо.

Крім висше вичислених є ще деякі краї малого значіння, отже їх тут не згадано.

Що до квадратових миль простору, то треба брати під увагу лише тисячі квадратових миль, тоді буде легко орієнтуватися. Сотки квадратових миль не мають великого значіння, бо прим. 400 квадратових миль, це лише квадрат 20 миль довгий і тілько широкий (20x20).

Треба також памятати, що тут показано держави такими, якими були перед війною, та все ж можна вже мати поняття про величину і силу держави.

ПЕРША ПОМІЧ В НАГЛИХ ВИПАДКАХ.

Найперша з усіх помочей є — уважати, щоби лихо не сталося. Обережність. Але що випадки бувають, то добре знати хоч щобудь, як давати першу поміч.

Утоплення.

Покласти втопленого поперек колін і вдаряти в плечі, щоби вода з легких вилилася. Коли ж після того не дихає, то покласти на земли лицем вверх, підложити щось під плечі і примінити штучне дихання: стати поза його головою, взяти за передрамена і тягнути до себе. Так груди розширюються. Опісля притиснути руки до боків грудей, щоби груди стиснулися. Добре, коли б хтось тоді натискав живіт втопленого, як руки береться вгору. — Натирати скіру. — Коли хорий верне до памяти, тепло накрити, дати чаю, кави, руму.

Замерзнення.

Не вносити до теплої хати, але в холодне місце. Осторожно брати за мерзлі кінчини рук і ніг. Натирати снігом, або зимними платками. Як перестає дихати, вжити штучного віддиху. Покласти в холодне місце і давати зимну чорну каву, рум. Аж по часі перенести до теплого місця.

Затроєння.

1. **Арсеником** — (отруя на мухи бараболь). Маґнезія, вапняне молоко, вода з милом, попіл з водою, сода до печення, солодке молоко. — Штучно викликати рвоти (воніти). — Не давати нічого квасного.

2. **Грибами** — вивар з полину, сильна чорна кава, чай, вивар з дубової, або вербової кори.

3. **Карболевий квас, лізоль** — Вапняна вода, маґнезія, солодке молоко, олива, білок, масло. — Не вільно викликати рвотів.

4. **Морфіна** — Міцна чорна кава, чай, вивар з дубової, або вербової кори. — Викликати рвоти. — Зливати зимною водою. — Штучне диханя.

5. **Нікотиною** (тютюном) — Як при затроєнню морфіною.

6. **Фосфором (сірниками)** — Ложка терпентини. — Давати лід. — Штучні рвоти. — Не вільно давати молока, товщу, або оливи.

7. **Затроєння крови** — коли зачинає часть тіла скоро пухнути, причім може дуже свербіти. Вживати окладів з горячої води. Вмочити ручник в горячу воду, скоро воду витиснути і прикладати.

Потовчення — синець.

На стовчене місце давати зимні оклади.

Зімління.

Зімлілого покласти на рівне місце, головою низше, щоби більше крови прийшло до голови. Розщіпити одіж; винести на свіжий воздух; зливати лице зимною водою; натирати литки. Коли прийде до памяти, давати каву, чай, вино. — В часі безпамяти не давати нічого пити.

Кольки в жолудку і кишках.

Сухі обклади з розігрітого піску, або вмочити рушник в горячу воду, викрутити і прикладати.

Колька з перестуди.

В плечах, або грудях. — Положити в ліжко і добре вкрити. Дати звичайного чаю, або вивар з липового цьвіту, коли б був. Або дати аспіріни. — На місце, де коле, положити плястер з гірчиці, або хрону.

Кровотоки.

Загально при кровотоках давати зимні обклади.

Коли кров виходить з розтятих, або розірваних жил, то треба притиснути тіло близько рани з тої сторони, звідки кров виходить. Можна привязати щось, щоби притискало. Коли ж це не вдається, то перевязати руку, чи ногу, поки прийде лікар, щоби спинити кров.

Мозковий удар.

Ознаки: безпритомність, червоне лице, храпливий віддих, сильний пульс. Часто рвоти. Пораження (параліж) половини лиця і тіла. — Причина — прорвана жилка в мозку.

Покласти хорого головою висше. Скроплювати, або зливати лице зимною водою. Зимні обклади на голову і серце. — Не вільно давати ані кави, ані алькоголю.

Перепій.

Обходитися з хорим, як при мозковім ударі, або зімлінню.

Повішення.

Відтяти повішеного так, щоби не впав на землю. Усунути предмет, який його душить. Примінити штучне віддихання. — Дальше, як при зімлінню.

Пораження електрикою.

Усунути електричний дріт від пораженого, коли він при нім є, однакож треба забезпечитися (ізолюватися, вбравши ґумові рукавиці, або бодай стати на суху дошку, чи що й обвинути руки одежею. Не доторкатись голою рукою ані дротів, ані пораженого, доки дріт є при нім.

Звичайні рани.

Спинити кров, на якийсь час притиснувши рану. Вимити водою з карболем, лізолем, або вкинути до води трошки „епсом салтс". Покрити чистим платком і дбати, щоби рана не занечищувалась.

Попечення.

Коли запалиться одежа — качайся, а це найскорше гасить вогонь. Коли на кім другім, то кинути його на землю і качати, та накрити чим можна, щоби вогонь придушити. Відтак облити водою. Одежі не здіймати з попеченого, але порозтинати.

Біль очей.

Коли очи болять, то добре прикладати до очей горячу воду. Намочити ручник в горячу воду, викрутити і прикладати. Квасне молоко має також бути добрим лікарством на очи, отже можна його прикладати.

Нариви.

Звичайно на руках бувають нариви від того, що хтось вколеться чимнебудь. Отже коли виглядає, що може бути нарив, то треба, не відклаючи, те місце, де нарив починається випарювати довший час в горячій воді. Горячо знищить шкідливі зародки і нариву не буде. Це знали звичайні люде дуже давно.

Натирання.

Добрим ліком буває натирання. Коли від застудження болить якась часть тіла — шия, голова, чи що інше, то добрим ліком може бути натирання. Але натирати треба сильно. І не конче голою рукою, бо рука горячиться і стає вогка, отже можна натирати шматою, ручником. Таке натирання повторяти. Кажуть, що навіть ревматизм можна деколи довгим натиранням вилічити.

ЗАГАЛЬНІ ПРИГАДКИ.

Не розпалювати в печі нафтою, або ґазоліною. Багато нещасних випадків від того буває. Красше наготовити і наколоти тонких трісок більший запас і ними розпалювати.

Ґазоліна повинна бути завсігди далеко від вогню. Треба памятати, що коли наробиться багато пари з ґазоліни (а вона скоро парує), то сама пара може запалитися.

Всякі отруї, які можуть бути вдома, ховати від дітей. І на отруях повинен бути напис, що це таке. Були випадки, що хтось через неувагу взяв отрую, думаючи, що це що інше.

Наповідати дітям, щоби не брали сірників, щоби не бавились вогнем. Щоби завсігди запитували старших, чи їм можна що брати, або що робити. Не дозволити брати їм револьверів, або рушниць.

Хто купається, чи їздить човном по воді, повинен памятати, що він не на земли і там може випадок статися. Нехай буде обережним.

Хто розігріється, не повинен пити нагло зимної води, ані виходити на зимно. Розігрітий не повинен їсти „айскріму". Всяка нагла зміна — від зимного до горячого і від горячого до зимного, дуже шкідлива. В горячу пору добре напиитися горячої води, а тоді менше хочеться пити.

Хто вибирається з дому за тепла, повинен памятати, що поза хатою може бути холодніше, ніж в хаті. Тай на дворі може несподівано позимніти. Отже нехай вбирається не до тепла, але до холоду. Кажуть, що від горяча лише оден вмер, а від зимна двох. Особливо ж дівчата і жінки нехай не оглядаються на моду і на других, але на себе. А то буває багато випадків, що позастуджуються, поперемерзають лише через те, що добре не вбралися. Отже не казати: „Я не змерзну!" Всі ті, що позастуджувалися, так говорили, але це не помогло.

Хто іде автомобілем, чи троком, не повинен бути підпитий; не повинен без потреба надто скоро їхати; повинен уважати і на себе і на других; повинен мати з собою всі прилади, які йому вдорозі можуть придатися.

При забавах, де є горівка, чи що друге, памятати дві правилі: 1) Не силувати нікого до пиття, і 2) Не наливати другим. Хто не хоче пити, нехай не пє; а хто пє, нехай собі сам наливає, кілько хоче. Це дуже культурні правила.

В усім памятати, що: Стереженого Бог стереже!

ОБОВЯЗОК САМОПОШАНИ.

Нема для життя Народу більшої небезпеки, як думка, що — всі лучші, а ми гірші. Де в Народу є дійсний гріх, то можна його позбутися, але коли хтось уявляє себе взагалі гіршим, то ратунку нема.

Отже дуже важною справою є позбутися легковаження самих себе; позбутися думки, що ми гірші, ніж решта світа.

Коли ж такої думки не позбудемося, то дійсно станемо такими, якими себе уявляємо. **Ахам Гаам.**

Треба б вмерти — так надія, брате, не вмирає. Т. Шевченко.

ВІЙСЬКОВІ ФОРМАЦІЇ.

Нераз чуємо і читаємо про ріжні військові ґрупи, чи формації, але не знаємо, яке число вояків в тих формаціях може бути. Отже низше подана табличка покаже приблизне число в кождій формації.

Компанія: 80 до 160 людей.
Баталіон: 1,000 до 1,500 людей.
Бриґада: 3,500 — до 5,000 людей.
Дивізія: 12,000 — до 15,000 людей.
Корпус: Дві або три дивізії.
Армія: Три корпуси.

Над компанією є капітан; над баталіоном підполковник; над бриґадою бриґадир; над дивізією ґенерал-майор; корпусу ґенерал-лейтант; армії ґенерал.

Такий загальний поділ військової сили.

ЖІНОЧИЙ СВІТ

Матеріяли Савелі Стечишиної.

Хиби в жінок.

В Америці зроблено огляд найважніших хиб і недомагань жінок в супружім життю. Ось які хиби, найбільше замітні в жінок:

1. Безнастанне відання, випоминання і терпкі слова.
2. Марнотравство понад зарібковий стан чоловіка з ціллю дорівнати багатшим.
3. Капарне господарство дома. Хата занедбана. Домашна робота затягнена. Навіть снідання жінка не встане зготовити.
4. За багато „ґуд таймів" і пиятики; занедбання дому і дітей.
5. Обмова других. Перекручування подій, надавання їм гидкої закраски.
6. Самолюбство. Все жінці дай та дай. Все для її вигоди. Про вигоду та конечний відпочинок чоловіка нема думки.
7. Забагато інтересів поза домом. Бриджі, як по містах, чайні гостини, засідання клюбів ітп. Для чоловіка і дому не стає часу.
8. Брак особистої охайности та чепурности. Дома жінка розхрістана та розпатлана. Ще й набирає ваги в тілі.
9. Не читає нічого поважного та не інтересується заняттям свого чоловіка.
10. Забагато інтересується чужими чоловіками і жінками.

Для матерей.

Наука винайшла, що алькоголь впливає шкідливо на розвій дитини в лоні матері, і тому треба здержатися від алькоголю. Курення також шкідливо впливає.

Для тих, що кормлять дітей грудьми, треба знати, що алькоголь дістається і до молока. Повздержливість від тютюну і алькоголю є конечною для здоровля дитини.

Їджте в міру.

Раз людина дійде до 30-го віку життя, то потреба на їжу поволі зменшується, бо рух тіла звільнюєтсья. Та апетит остається таким, як був. Через те буває небезпека переїдання і перетовщення.

Орґанізм переладований працює над міру. Мязи обладовуються товщем і тратять елястичність і тон. Серце обростає товщем і працює з великим напруженням. Така надмірна праця ослаблює орґанізм.

Коли дитина не хоче їсти.

Буває, що малі діти відмовляються їсти. Це журить маму і неодна мама силою пхає їжу в рот дитини, грозить, або карає.

Діти голодніють, як і всі живі істоти. Та бувають часи, коли дитина не хоче їсти. Це не повинно клопотати матерей, бо й старша людина часом не має бажання їсти. Треба лишити дитину в спокою. Діти, що самі вчаться їсти ложкою, зїдять тілько, кілько їм потрібно. Якщо дитина перетомлена, хора або зіритована, то це треба взяти під увагу. Пхати поживу силою в дитну, це цілком непотрібне.

Час від часу треба страву змінити. Коли вівсяний поридж не смакує, змінити на пшеничний і т. п.

Діти також помічають настрій матері при їжі і то на них впливає. Похвалити дитину, коли треба. Як лишається незїджена страва, забрати її без слова догани. На другий раз дати меншу пайку. Здорова голодна дитина попросить ще, як щось її посмакує.

Добрий лік на ноги.

Коли ноги дуже пітніють, то найліпшим ліком на таку слабість це формаліна. Вимочити ноги в теплій воді, додаючи до неї трохи формаліни. В черевики вляти формаліни, обкрутити черевиком, щоби формаліна всюди добре зайшла. Вилляти формаліну з черевиків і виставити їх на сонце і свіжий воздух, що найменше на добу. Черевики і панчохи міняти

що дня. Миття ніг в формаліні повторити кілька разів.

Чи застуджуєтеся?

На далекій півночі в лютих морозах живуть ескімоси, але вони не застуджуються так часто, як білі в теплішім підсонню.

Застуда це інфекція (зараза), яка знаходить собі пригоже місце в людях з малою відпорністю. Бувають одиниці з доброю відпорністю і таких застуда рідко коли чіпляється. Знов бувають особи, що не викашлялися з одної застуди, а вже друга заходить.

Відпорність можна скріпити поживою. Звичайно зимою денна їжа ограничується до хліба, бараболь і мяса. Така їжа не скріпить відпорности тіла.

Городина зеленого, жовтого і червоного коліру містить в собі важний вітамін А, який скріпляє слизну болону носа, рота, горла та ух і тим самим не допускає заразнів застуди.

Крім кольористої городини та овочів треба бодай два рази на тиждень їсти печінку, бо й печінка визначається вітаміном А. Молоко, сир, яйця і масло також є добрим джерелом вітаміну А. Навіть часник, до якого відносяться з погордою, є добрим средством проти застуди.

Треба брати вітаміни А і Д в піґулках для додаткового підкріплення.

Як обходитися з рейоном.

Деяке рейонове убрання надається до праня, а деяке треба на сухо чистити ґазоліною. Для того найкраще випробувати перед пранням в той спосіб — витяти малесенький кавальчик з ширшої шви і намочити в шклянці теплої води. Коли колір злазить, не прати, але чистити на сухо.

Рейонові суконки, які даються прати, треба найперше оглянути і повідчипати всякі прикраси другого коліру. Ті додатки попрати окремо. До прання уживати тільки літеплу воду, до якої додати розпущені миляні платки не дуже їдкого мила. Ніколи не намочувати рейону навіть на коротку хвилю, але зараз прати. Не натирати милом, ані не шурувати в руках, тільки мняти його і здушувати. Не викручувати рейону, тільки здушити і полоскати в двох теплих водах. Завинути в ручник або старе простирало, щоби вибрати всю вогкість. Натягнути до первісної величини і сушити в тіні. Ніколи не сушити рейону на сонці, або при горячій печі, чи на „радіяторови" від форнесу.

Не радится прати рейонових річей в машині. Рейонова нитка найслабша, коли мокра. Тому потребує уваги в пранню.

Прасування рейону на вохко з лівого боку в напрямі поздовжних ниток рейону, а не впоперек. Деякі рейонові вироби матового викінчення потребують сухого прасування, бо в іншім разі будуть блищати.

Рейонове одіння найкраще прасувати вохким. Не висушувати його до суха, але звинути недосушеним, щоби все перейшло вогкістю. Прасувати завсіди на лівій стороні. Коли є кишені, або грубо загнені части, то прасувати на правім боці через шматку.

Звичайно готове куплене рейонове убрання має картку з написом, до якого степеня тепла загрівати залізко. Певні роди рейону потребують тільки добре теплого залізка. Інші можуть видержати вищу температуру. Для того добре такі картки затримати.

Найлонова матерія.

Найлон це новий винахід штучного волокна, зробленого з вугля, води і воздуху. Вчені в Зединених Державах попали на той винахід цілком припадково в році 1928, коли в цілях науки розтопили певні складові части вугля, воздуху і води і з тої маси почали несподівано тягнутись нитки. Вчених довго не взяло розглянути можливости примінення тих ниток до виробу матерій. Ті нитки в первіснім стані не надавалися на ткання. Треба було робити багато дослідів, щоби видати таку нитку, яка мала б всі потрібні прикмети ткальної нитки. Аж в 1938 році це осягнено. Появилися тоді тонесенькі найлонові жіночі панчохи і деяка матерія.

Силою найлонова нитка перевисшає шовк, бавовну, вовну, рейон і

льняну нитку. Через те підчас війни найлон уживано для воєнних виробів, як легкопади, линви і т. п.

Найлонова матерія мягка, податлива, не мнеться і знаменито видержує дощ та воду. Вода прямо спливає по найлоні і скоро висихає, не лишаючи зморення, ані плям. Найлонова нитка взагалі не пересякає водою, тому вогкість зовсім не шкодить найлонові і не приводить до гниття.

Найцікавіше те, що найлонові вироби даються уформувати на стало. Приміром жіночі панчохи можуть бути без шви і уформлюється їх у фабриці відповідно до форми ноги через тиснення пари і підвищеної температури. Та форма вже лишається і прання її не знищить. Те саме відноситься до ріжних збірок і фалдів в убранню чи фіранках. Ці збірки і фалди ніколи не розпрасуються і вода їх не ушкодить.

І стару спідничку можна відновити.

Замісць купувати нову спідничку, можна ще й стару вовняну, збляковану привернути до життя. Попороти, розпрасувати шви і вивернути ліву сторону на верх. Буде цілком нова! Таку спідничку лекше вшити ніж нову.

Кваснсе молоко витягає плями з атраменту.

Свіжі плями з атраменту даються усунути, коли їх намочиться в кваснім молоці. Після того перепрати як звичайно. Старі, що вже були в пранню треба намочити в цитриновім соку і посипати сіллю. Коли нема цитрини, уживати розпущену квасну сіль.

У випадку вовняних крашених річей, квасне молоко може також й фарбу витягнути.

Зимові вечорі на читання.

Зима це час на науку. Нехай довгі зимові вечорі не йдуть на безділля. Життя надто дороге, щоби ось так марнувати час. Зиму треба використати на те, щоби поглибити свої господарські відомости, підхопити новіщі думки про ведення дому, про дітей і подібне, щоби приноровитися до теперішних потреб життя. Кожна прочитана книжка чи часопис, лишить немало добрих думок. Тай українські часописи треба більше старанно перечитувати, щоби не ограничуватися тільки до новинок та оголошень.

Зима, це ідеальна пора року на те, щоби поширити свій світогляд. Треба багато читати. На книжки і часописи ніколи не повиннося жалувати грошей.

Коли в нашім домі знайдеться хоч мала бібліотечка з добрими книжками і часописами, то це буде найкраще свідоцтво поступовости.

Найбільшою окрасою хати це бібліотечна шафа. Нехай в хаті будуть дорогі меблі і дивани, та коли там нема шафи з добрими книжками, то хата так, як би була без душі. Там відразу відчувається порожнечу.

Вистарчить тільки глянути, які книжки і ґазети є в хаті, щоби зробити осуд, які люди мешкають в тій хаті, що думають і чим цікавляться.

ВІДДІЛ ПОЖИВИ.

Мясо можна змягчити.

З відживного боку тверде мясо має ту саму вартість, що й вибагливе і мягке, та в готованню воно вимагає більше уваги.

Тверде мясо дається змягчити. Можна його потовчи з обох боків деревляною кухонною довбенькою або подібним предметом. Дальше вибирати мясо, яке має в собі трохи товщу. Мясо переложене декуди дрібками природного товщу завжди дасть кращий вислід.

Кислота також змягчує мясо. Можна поляти мясо оцтом змішаним з оливою на кілька годин перед готованням. Оцет не змінює смаку мяса. Олива також помагає змякшити мясо. Кислота таких пожив, як помідори, цитрина, калина, квасне молоко або маслянка також змягчує мясо.

Твердше мясо треба душити в парі під покришкою на вільнім вогні. Таке мясо потребує довгого і вільного варення, щоби дати добрий вислід. Для доброго смаку мясо треба перше зарумянити в товщі на скорім вогні, а опісля душити в парі в низькій температурі.

Смачна печінка.

Покраяти пів фунта печінки на малі кавальчики. Розтопити ложку смальцю на пательні. Розтовчи один зубець часнику і вкинути в гарячий смалець. Вкинути печінку і присмажити. Додати дрібно січену цибулю. Посипати ложку муки по печінці, перемішати, залляти водою і розправити. Додати краяну моркву і салеру, чверть горняти помідорового соку, посолити до смаку і вставити в піч, щоби городина дійшла.

Як зберігати яйця свіжими на довго.

Для довшого переховування вибрати тільки свіжі яйця. Їх не треба мити.

Для певности кожне яйце пересвітлити в такий спосіб: Витяти круглявий отвір в твердім папері і припняти його до боку стола. Поставити свічку на стіл, щоби її світло було видне через отвір в папері. Кімнату притемнити. Приставити яйце до отвору в папері вузщим кінцем в долину. Так можна бачити, чи жовток чистий. Коли є плями на жовтку, таке яйце відложити на бік. При помочі світла можна також бачити, чи під шкаралупою є багато порожного місця. Таке яйце також ліпше відложити.

Тоді добрі яйця натерти шматкою намоченою в мінеральній оливі.

Складати насмаровані яйця в скринку від яєць з чистими перекладками, вузшим кінцем яйця в долину.

Скринку з яйцями перетримувати в холоднім сухім місци. Не ставити на підлогу, але на підвищення, бо долом буває більше вогкости, що може витворити цвіль і псуття.

Натирання яєць мінерльною оливою уважається найліпшим способом.

Яєць не мити.

Шкаралупа яйця на вигляд одностайна, однак вона дуже дірчаста. Через те яйця не треба ніколи мити, хіба аж перед самим уживанням тому, що поверхня шкаралупи має тонесеньку поволоку, яка закриває дірочки і охороняє яйце перед псуттям.

Яйце, як і молоко та масло, втягає в себе всякі запахи і смаки.. Для того треба яйця перетримувати далеко від цибулі, фарби, терпентини.

Начинка до мяса.

Змолоти на машинці сихий хліб, або розвалкувати на стільниці. Покропити молоком, добре перемішати, щоби всі крищки були звогчені, але не мокрі. Присмажити дрібно січену цибулю на маслі аж зарумяниться. Додати до хліба і вимішати. Масла або іншого товщу має бути досить довільно, щоби начинка не була пісною і надто сухою. Додати до начинки пів ложечки „полтрі дресінґ" і дрібку розтертого сухого кропу, або сушених листків салери, соли і перцю до смаку. Тою начинкою можна начиняти дріб, витираючи наперед се

редину тулову сухою шматкою. Начинку також можна печи в окремій мищині і подавати з воловою або вепровою печенею.

Бараболя печена начинювана.

Вимити бараболю добре. Помастити смальцем, посолити і спечи. Як готова, вийняти, зрізати верх, вибрати середину, лишаючи тільки стінки. Помняти вийняту середину, посолити, можна додати трохи сметани, або праженого молока, і присмаженої цибулі на маслі, вимішати добре і тим начиняти бараболю. Перед поданням на стіл поставити назад в піч, щоби була гаряча.

Шкідливий вплив сонця на молоко.

В молоці є такий вітамін „робофлавін". Він розкладається під впливом прямого сонця і денного світла.. Навіть молоко варене в ясній кімнаті тратить його більше, ніж в темній. Радиться не перетримувати шкляної кварти з молоком на вікні, або в іншім місци, де сонце світить. Це головно відноситься до міста, де молочар лишає молоко на соняшнім ґанку, або на сходах.

На протязі одної години кварта молока тратить від 30 до 50 відсотків рібофлавіну на сонці. Для того треба мати скричку, щоби молочар відразу ставив туди молоко. В теплім місци нема втрати. В сировім молоці втрата через вплив сонця є більша ніж в пастеризованім.

Рібофлавін має багато до діла зо здоровлям очей і також потрібний на зріст дітей.

Як робити плинне дріжджа.

1 горнятко муки,
2 кварти кипячої води,
2 горнятка помятих варених бараболь,
2 ложки соли,
¼ горнятка цукру,

1 кавальчик сухого дріжджа,
Пів горнятка літеплої води.

Розвести муку в малій кількости зимної води. Вливати потрохи кипячу воду, мішаючи весь час, додати помяті бараболі, цукор і сіль. Відставити, щоби трохи маса остигла. Розпустити дріжджа в літеплій воді додати до решти розчину. Вимішати і покласти в тепле місце аж почне шумувати. Відставити в зимне місце.

Плинне дріжджа повинно вистояти яких дванадцять годин перед уживанням перший раз. Перетримувати в зимнім місци цілий час. Може постояти тиждень, два.

Уживати частину дріжджа на розчину, а решту затримати на другий раз.

Добра холодільня.

Молоко, сметана, масло, мясо і друге потребує зимного місця в часі гарячих днів. Можна зробити вдоволяючу холодільню самому. Взяти балійку, або невисоку камінну посудину, налляти зимної води на 5—6 цалів. Вставити в ту воду охолоджене молоко, сметану, масло (треба в слоїку) і друге. Намочити тонку шмату в зимну воду і накрити все в той спосіб, щоби частина шматини була занурена в зимну воду, а друга частина щоби закривала слоїки і простяглася в кілька цалів аж поза береги балійки. Шматина витягає воду і через випаровування затримує холод від 10 до 12 степенів на протязі дня. Воду треба міняти що дня.

Таку холодільню найкраще передержувати в пивниці на продуві, або в іншім холоднім місці, де є продув.

Забагато соли.

Сіль потрібна для життя. Однак надмірна кількість соли шкодить здоровлю. При хоробах печінки, нирок, легенів, жовчі і серця лікарі навіть забороняють уживати солі. Недавно запримічено в одній американській клініці, що пацієнти на нервові слабости терпіли на безсонні ночі. Коли подано їм страви без соли, то сонність назад вернулася. Виходить, що надмірна кількість соли шкодить нервовим людям.

Надмірне солення страв спричиняє неприродну спрагу і доводить до переїдання. Краще страв недосолювати ніж пересолювати.

Недармо то нарід створив припо-

відку: „Недосіл на столі, а пересіл на чолі.

Заморожування пожив.

Найновіший спосіб збереження пожив в свіжім стані це скоре заморожування. Цього способу уживається в Зєдинених Державах по містах і по фармах. В Канаді покищо тільки деякі міста започаткували заморожування. Заморожування показалося успішним та легким способом збереження пожив.

Для скорого заморожування пожив треба мати велику громадську електричну холодільню з осібними компартментами. Ті компартменти винаймається. Поживу до заморожування приготовляється дома і передається до холодільні.

Всю поживу можна заморожувати, мясо, сир, квашену капусту, ріжну городину та овочі.

Мясо вистарчить покраяти на кавалки відповідної величини, опакувати в папір і занести до холодільні. Городина мусить бути приварена, бо без того перемерзне і стратить всю вартість. Городину збирається свіжою з города, приготовляється так як до стола і приварюється. Після того охолоджується, опаковується в непромокальні торбинки в такій кількости, що вистарчало б на один обід чи вечерю. На кожну торбинку наліплюється наліпку з написом.

Овочі не потребують приварювання. Їх посипається цукром, або наливається рідким сирупом. Тільки яблока, або бросквині краще задержуються приварені.

Кожна родина має в холодільні свій компартмент і бере собі потрібну поживу на день, чи два. Заморожену городину відразу приварюється перед поданням на стіл. Мясо та овочі лишається на короткий час, щоби самі розстали. Раз пожива розморозиться, то її не можна знова заморожувати.

Цей спосіб не є всім знаний в Канаді, але під цю пору йде рух познакомити канадійців з користями скорого заморожування.

ДРІБНІ ПОРАДИ.

Біла лушпина з помаранчі легко злізе при оббиранню, коли вложиться помаранчу в кипячу воду на пять мінут перед оббиранням.

Уживані засохлі щітки від фарби можна змякшити вивариш їх в оцті через 15 мінут.

Коли виллється йодина на убрання, яке дається прати, намочіть пляму в зимній воді, а відтак натирайте пляму водною амонією.

Плями зо ржі на матерії, що дається прати, можна усунути оксаліковою кислотою (оксалік есид). Розпростерти пляму над мищиною і капнути кілька капель кислоти. Лишити на кілька хвилин. Добре виполоскати.

Щоби в праню такі кольори, як зелене, синє і рожеве не линяли, намочити таке шмаття в галуновій воді, даючи дві унції галуну (алум) до баліі води. Чорний колір, темносиній і сивий затревалюються в сильній ропі зо соли.

Не перетримуйте домашних консерв з року на рік. Консерви тратять на відживній вартости в довшім ході часу.

Щоби жовтий цукор не засихав, перетримуйте його в скринці разом з хлібом. Хліб додасть потрібної вохкости і цукор ніколи не засохне.

Мальовані стіни легко змиваються таким розчином: пів горняти соли до прання, пів горняти водної амонії, одно горнятко оцту, пів путні теплої води. Після змивання стін поданим розчином, закінчити чистою теплою водою.

Коли машинка до мелення мяса не тримається добре прикручена до стола, підложіть кавальчик шорсткого „сенд пейпер" шорстким боком до стола і прикрутіть шрубку на те місце.

Старі бараболі весною чорніють в часі варення. Щоби затримати їх сніжнобілими, додайте до них кілька крапель оцту як варяться.

Коли мясо тверде, скропити його оцтом. Нехай постоїть хвилю, відтак смажити. Буде мякше.

Коли перешиваєте машинкою грубий матеріял, натріть матеріял, де має бути шва, жовтим милом. Голка скорше перейде.

Коли ноги болять і дуже втомлені, вимочіть їх в теплій воді, додаючи до води трохи „епсом салтс", або соди до печива.

Коли станеться припадок і в добрім убранню випалиться дірка, яку тяжко голкою і ниткою направити, витніть латочку з тої самої матерії, посмаруйте краї латки білком з яйця, приложіть на припалене місце і припрасуйте гарячим залізком.

Щоби усунути „чювінґ ґам" з матерії, натирати наліплену „ґаму" кавальчиком леду. „Ґама" злізе і не лишить по собі знаку. Коли нема леду, намочити місце з наліпленою ґамою в терпентині.

Щоби усунути плями з ржі на біллю, змішати по рівній части квасної соли або „крім оф тартар" і звичайної столової соли. Пляму намочити і на верх насипати густо змішаної соли. Виставити на сонце. Коли висохне, знова звохчити. Після того прати в миляній воді.

Щоби хусточки були сніжно-білі, намочити їх після прання в воді, до якої додати зо дві ложечки „крім оф тартар".

Щоби залізні річи не ржавіли, коли їх не уживається, треба натерти їх плинним несоленим товщем.

Образи мальовані олійними фарбами можна почистити й обновити так: розпустити на пів водою амоняк і легенько потирати ватою намоченою в тому розчині.

Коли вішаєте шмаття на дворі, добре мати невеличкий фартушок з глибокою кишенею на шпилки до шмаття. Замісць того, щоби згинатися і за кожним разом брати шпильку з кошика, лекше посягнути рукою в кишеню за шпилькою.

Коли поливані ванни до купелі і басени пожовтіли від води, обмийте плями терпентиною і сіллю.

Нафтова лямпа буде світити ясніше, коли до нафти додасться трошки соли.

Коли хочете, щоби через сітку від мух не було видно з надвору, що в хаті діється, помалюйте сітку алюміновою фарбою.

Не виливайте останків чаю. Підливайте ним разом з листками хатні вазонки або квітки на грядці коло хати.

Щоби нові шовкові панчохи носилися довше, виполоскати їх ще новими в слабім розпущенім оцті.

Шмаття до прасування найкраще кропити теплою водою. Скорше перейде вогкістю і краще випрасується.

Щоби не плакати при чищенню цибулі, візьміть в зуби зужитий сірник спаленим кінцем на двір.

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА КОЛЄҐІЯ СВЯТОГО АНДРЕЯ В ВИНИПЕҐУ

Канадійські українці за час свого недовгого життя в Канаді створили кілька важних самостійних українських інституцій, незвязаних з ніким чужим і вдержуваних лише українськими силами.

До тих належить Видавництво Українського Голосу, що заснувалося 1909 р., а почало видавати „Український Голос" на весні 1910 року і видає доси.

Дальше Інститут Петра Могили в Саскатуні, Саск., заснований 1916, а Інститут Грушевського в Едмонтоні 1918 року.

В 1918 р. засновано на автокефальній основі Українську Православну Церкву, що має нині понад 30 священиків і понад 200 громад.

Року 1924 почав виходити орґан Української Православної Церкви „Православний Вістник", що опісля змінено на „Вістник", який виходить досі.

Всі ті інституції належать до тої части українського загалу в Канаді, яка вяжеться з Союзом Українців Самостійників (СУС) і другими союзними орґанізаціями Самостійницької ґрупи. Загально вважають цю ґрупу українською православною ґрупою тому, що більша часть загалу, яка піддержує згадані інституції, загально стоїть з Українською Православною Церквою.

І треба підчеркнути, що якраз самостійницька частина загалу виявила найбільше ініціятиви і піднесла українське життя висше, ніж ті, що стоять поза самостійницькою ґрупою. Загал, що стоїть поза Самостійниками, вчасти звязаний з чужими, а звязки з чужими завсїгди звязують руки.

Через те, тай може ще через деякі інші причини найсвідоміший елємент зібраний в ґрупі Самостійників, як це стверджували навіть ті европейські українці, що перед війною Канаду відвідували.

Найновішим визначним ділом серед українського життя в Канаді є Українська Колєґія св. Андрея в Винипеґу — Колєґія Української Православної Церкви.

Інститути в Сасктуні й Едмонтоні, як виховавчі українські інституції, виконали і виконують велику українську громадську культурну працю. Вони виховали і дальше виховують молодих людей, що стоять в перших рядах не тільки самого українського життя, але і життя загального.

Однакож є задачі, яких Інститути не виконають, і тому вже давніше підношено також думку, щоби Інститути перемінити на Колєґії.

В першій мірі треба виховувати священиків для Української Православної Церкви — однакож Інститути не мають на те місця. Тай для релігійного виховання студентів взагалі Колєґія, як інституція Церкви, має більше можности, ніж Інститути. За Колєґією є ще й інші поважні причини. Досить пригадати, що свої колєґії мають Церкви — Анґліканська, Презбитеріянська, Католицька, Баптиська, Злучена Церква Канади і др.

Кандидати на священиків побирають науку теольоґії в релігійних семинарах, однакож такий кандидат по-

винен мати загальне світське образовання — точно таке, яке дають загальні висші школи. Отже своя Колеґія дасть їм таке образовання побіч образовання теольоґічного.

Але не про самих священиків ходить. Ходить про те, щоби і ті студенти які не будуть священиками, побіч загальної освіти набували також релігійне виховання в дусі їх Церкви. Це задача всіх таких колеґій. І бачимо ми, що між вихованками тих колеґій є багато високо-вчених, а заразом релігійних людей. Вони є добрими членами своєї Цекви, бо розуміють її, а разом є визначними членами того народу, що дану Церкву має. Словом — вони виховуються на добрих християн, а не на релігійних індиферентів (байдужих), виховуються на добрих громадян.

При виконанню Чину Посвячення Колеґії.
З ліва: оо. Дмитрів і Мельничук, архіеп. Іоанн, о. Желішкевич.

Додати треба, що церковні Колеґії стоять перед державним урядом нарівні з колеґіями державними і вважаються частинами університетів.

Це загально ті прчини і ті цілі,

Промова проф. Тимошенка другого дня Отворення Колеґії.

що довели до заснування Української Православної Колеґії.

Коротко історія Колеґії представляєтья так:

Справу заснування Колеґії обговорено широко на конференції священиків в Винипеґу, 1943 р., а вже дальше почалися переводити пляни в діло.

Першу суму на заснування Колеґії зібрано на окружнім церковнім зїзді в Ст. Джулієн, Саск., 17—19 липня, 1943. Тоді зібрано $472.95.

Однакож постійне і плянове збирання жертв на Колеґію почалося аж з початком 1944 р., коли вироблено для того подрібніші пляни. І перша дальша збірка була оголошена в Вістнику з 1-го лютого, 1944, а то сума $1,107.20, що з попередною збіркою було $1,580.15. Від того часу збірки провадилися постійно.

Найбільше праці вложили при збиранню фондів на Колеґію священики Української Православної Церкви. Їм треба дати велике признання. Окремо їздив збирати фонди на Колеґію о. І. Кусий, що посвятив для цеї справи багато праці. По багатьох місцях були окремі комітети, що занимались збірками. А були люде, що не ждучи на нікого, самі присилали жертви.

Величину колеґіяльного фонду назначено на 100,000 долярів.

В середині 1945 р. вдалося купити будинок бувшої анґліканської Колеґії св. Івана в Винипеґу, де є місце на мешкання для студентів і кімнати для науки. Будинок в середині відновлено і вже осінню 1946-го розпочалася в Колеґії наука. Принципалом Колеґії став бувший довголітний інспектор шкіл, Теодор Гаврилюк.

Окремого будинка треба було для дівчат-студенток, що вчаться в Колеґії, отже для такого будинку набуто вже площу, а покищо студентки живуть в консисторіяльнім будинку. Щож до будинку для дівчат, то жіноча орґанізація — Союз Українок Канади — взяла на себе обовязок зібрати фонди на його будову.

Листопада 26—27, 1946 року, було врочисте Отворення Колеґії, отже на це Свято зібралося було до Винипеґу багато Українців й українок з широкої Канади. Прибув на це Свято також професор Сергій Тимощенко, га будучий проф. теольоґічного відділу Колеґії, Дмитро Мартиновський. Був також архиеп. Іоанн Теодорович, були священики — і будинок Колеґії освячено, що було першою врочистою частею величавого Свята-Зїзду.

Така вкоротці історія Колеґії св. Андрея дотепер. Але значіння її виходить поза цю історію.

Вона є найновішим великим ділом української громадської праці в Канаді. Її поява йде на загальний рахунок всіх тутешних українців до якоїсь міри. Крім того, це перша дотепер Колеґія українців на континенті цілої північної і полудневої Америки.

А ще дальше, це одинока того роду інституція, що провадиться виключно засобами українців взагалі.

Колеґія св. Андрея може стати не тілько сильним осередком українського культурного життя — вона може стати цінною інституцією для широкого життя канадійського.

Промова посла Н. В. Бачинського на Спільній Вечері Колеґії св. Андрея.

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

У ДВАДЦЯТЬ-ЛІТТЯ КУЛЬТУРНОЇ ПРАЦІ.

Наталка Л. Когуська.

В той час, коли майже ціла Европа спалахнула пожежою війни і коли на українських землях зводили кроваву боротьбу два вороги українського народу — москалі і німці, то в Канаді українське життя доходило до вершка розквіту. По цілій Канаді, чи то по містах чи по фармах, де жили більшим числом українці, стояли вже докінчені народні інстиуції, як народні доми, церкви. Два Інститути, в Саскатуні ім. Петра Могили, в Едмонтоні ім. Мих. Грушевського були заповнені українськими студентами. А Союз Українок Канади, найсильніша українська жіноча орґанізація в Канаді, закінчила була пятнадцять-ліття своєї живої і творчої праці.

Війна в Европі, а з окрема на українських землях, принесла певні зміни для нашого культурно-творчого життя. Війна перетяла всі звязки з українським народом в західних землях України. Про східну Україну і не згадуємо. Вона знаходилася під насильною окупацією червоної Москви поверх двадцяць літ та була заслонена від нас залізною куртиною. Західні ж землі України, як Галичина, Волинь, а навіть Буковина та Підкарпатська Україна, до часу війни, були сяк так відчинені для нас канадійських українців. Головно, ціла Галичина, де провадився найживіший український рух. Доходили до нас часописі, журнали, в яких віддзеркалювалось українське політичне та культурне життя народу. А так контакт з ріжними культурними установами, орґанізаціями та поодинокими людьми. Найсильнішим джерелом, яке напливало до нас це була література. Доходили відомости про нові таланти на полі літератури, штуки малярства та інше. І все це без сумніву було культурними соками, якими ми тут підсилювали своє молоде життя, свої щойно створені орґанізації.

І Союз Українок Канади черпав для себе це багацтво. Був тісний звязок з Союзом Українок, якого центр знаходився у Львові. Йшла жива переписка з впливовими провідними жінками. Жіночі журнали приносили силу ріжного цінного матеріялу для нашої праці, як от приміром „Нова Хата" з ділянки ручного мистецтва і домашного промислу. "Жіноча Доля", якої сторони були заповнені покликами до народної праці, загрівали нас в далекій Канаді. А також „Жінка", орґан Союзу Українок, та „Українка". Одна по одній зявлялись перлини української новітної літератури з під пера українок. Творились одна по другій важніші події в міжнароднім жіночім русі, де через звязок з українськими жіночими орґанізаціями на українських землях ми мали спромогу брати участь.

Війна в Европі з політичними подіями світа зачинила перед нами двері та перетяла всякі звязки. Та журба наша була не про нашу власну долю тут, а про тих, що ту працю там провадили. Хотяй звязки наші припинились, то наше життя тут в Канаді так було вже скріплене, наші орґанізаційні підвалини були такі вже сильні, що ми нашу дальшу працю вели і

провадили, а дотого ще її програма дальше поширювалась. Життя видвигало перед нами нові проблєми, клало нам в руки нові обовязки.

Найвищою ціллю Союзу Українок Канади було поставлено виховання української молоді на ідейних українських громадян і на добрих громадян взагалі. Це нелегке завдання можуть вповні зрозуміти лише ті, що опинились в іншім краю, що були відірвані від культурного ґрунту. Як малий човен на хвилях океану. І лише вправний керманич зуміє зберігти життя, щоб його не поглинули хвилі.

І таким керманичем та хоронителем українського культу в новій землі стала мати. В орґанізації Союзу Українок Канади вона вчилася міцно держати керму свого весла, тут вона набирала розуміння свойого великого завдання. Тут вона виростала духово, тут вона плекала велику віру в ідеали свого народу, в ідеали свого життя та в ідеали української суспільности. Українська мати в Канаді, членка Союзу Українок Канади, це сторож культурної скарбниці українського дому, це учителька матірної української мови, це зберігателька релігійних традицій, це громадянка, що творить собою частину своєї суспільности. В її руках лежить вся будучність українського життя в Канаді.

Це один з перших і великих завдань Союзу Українок Канади. Весь напрям такої виховної праці провадить провід — Централя. Опріч цеї роботи Союз Укрїнок Канади присвятив велику частину праці народному мистецтву, про що згадаємо в дальшому розділі. А це також один із засобів у вихованню нашої молоді — передати красу і мистецтво народної творчости української жінки.

Звязки Союзу Українок Канади з жіночими орґанізаціями в Канаді стали для нас ще більше важними, коли війна в Европі сконцентрувалася на українських землях. Радія, часописи, новинки з воєнних теренів все заговорило про Україну, про менше знаний на політичній арені нарід. Чого він хоче? До чого змагає? Яке його положення? А вісти хоть і скупі, але приносять нам хід подій. Орґанізації на українських землях поліквідовано, розбите всяке культурне життя і праця. Союз Українок Канади йде вперед та сповняє місію інформатора в міжнародніх жіночих орґанізаціях, стає в обороні української справи, де може стати, опрокидує неправдиву опінію.

Ще перед війною Союз Українок Канади, як жіноча орґанізація домініяльного характеру, увійшла в члени канадійської жіночої орґанізації Національної Ради Жінок Канади, в якій сфедеровані ріжні національні й ідеольоґічної жіночі орґанізації. Через Національну Жіночу Раду ми працювали в інтересі Канади для добробуту держави, як горожанки. Туди несли ми частину нашої праці, як українки, там було місце висвітлювати нашу культуру.

В перших роках війни створився на міжнароднім жіночім терені так званий „Комітет Міжнародніх Взаємин". В нього входили представниці ріжних жіночих орґанізацій, входили туди і представниці від Союзу Українок Канаді.

В Комітеті Міжнародніх Взаємин стали жінки, які бистрим зором слідили за ходом політичних подій, змін, ситуацій. Скликувались міжнародні конференції, в яких Союз Українок Канади брав активну участь. А в засіданнях та річних зборах Національної Ради Жінок Канади, Союз

Українок Канади завсігди брав участь. В річній книзі, яку видає Національна Рада Жінок Канади, з кожного року є звіт нашої діяльности, а ця книжка розходиться в тисячах примірників, на якої сторінці видніє наша українська жіноча орґанізація. Послідна і велика конференція міжнародна відбулась весною 1946 в Ню Йорку, в якій від Союзу Українок Канади брала участь панна Ганка Романчич. На цій конференції обговорювалась доля українських скитальців, туди було доручено меморіял від Обєднання Українських Жінок на Еміґрації.

В такій праці годі було б зробити підсумок скілько там осягнено, але факт є, що осягнено багато. Оце ж і була одна з тих нових проблєм, з тих нових обовязків, що нам вложило життя і час, де сьогодні ми можемо сміливо сказати, що під тим зглядом ми сповнили те, що могли сповнити, зробили все те, що могли зробити.

Друга велика праця, що припала для Союзу Українок Канади, це воєнна праця. Канада від перших днів була у війні. Держава, де знайшли ми свободу жити вільним життям, в якій ми мали спромогу розбудовувати себе культурно й економічно. На перші поклики жіночої праці „на домашнім фронті" Союз Українок Канади поспішив до роботи. В кожній найменшій місцевости, де був відділ Союзу Українок Канади, його члени повели працю. Зразу в Червонім Хресті, як збірка жертв, як шиття для вояків, для потерпівших у війні, плетення вовняних річей. А в 1940 році Союз Українок Канади власними жертвами купив для воєнних потреб амбулянс. Всюди по відділах кипіла жива праця для воєнних потреб краю.

А в протягу одного року наспіла знов праця посилок з поживою для вояків. Тисячі українських вояків опинились в Анґлії, на Далекому Сході, в Африці та по інших краях. І відділи Союзу Українок Канади висилали посилки для вояків українців своєї місцевости. Створився в Анґлії Союз Українських Вояків — Кантина. Десятки соток посилок йшли річно від Союзу Українок Канади до кантини. Поплили грошеві жертви на молоко для дітей Британії. І так через цілих шість років. А створений в Канаді Фонд Допомоги Українців одержав від Союзу Українок Канади і нині одержує жертви в грошах, поміч в праці.

Повоєнну роботу можна почислити і до воєнної. Зза моря, напів зруйнованої Европи зявився перед нами повний глибокого траґзіму, повний безмежної драми образ вигнанців з української землі — Скитальців. Хто глибше міг відчути всю безодню горя і терпінь тих, з якими вязала нас доля, як не жінка. І тут ми кинулись до праці. Посилки з поживою, з одежою, листи, висилка часописів, літератури, поміч студіюючій молоді. Комітет Українок Канади, створений з українських жіночих орґанізацій, в якого склад входить Союз Українок Канади, занявся збіркою одежі для скитальців, отце в протягу місяця вислано поверх тридцять тисяч фунтів. Крім того Союз Українок Канади прилучується до старань української суспільности в Канаді, щоб допущено до Канади українських скитальців для поселення. Праця ця ще не скінчена і обовязок наш на цій ділянці ще нераз покличе нас до праці і посвяти.

В ділянці українського ручного мистецтва за послідних десять літ Союз Українок Канади осягнув дуже багато, а особливо за останні роки поши-

рено і удосконалено українську вишивку та примінено її до модерної обстановки канадійського дому. Та спинимось коротко на музеєві Союзу Українок Канади.

Знаходиться він в місті Саскатуні, в будинку Інституту ім. Петра Могили. Це простора кімната-саля, в якій зібрано тисячі річей з українського ручного мистецтва, домашного господарства, релігійного мистецтва-малярства та частина архіву. Цей музей, всі його експонати зібрано старанням Союзу Українок Канади. Зібрано в нім лише такі річи, які привезли з собою українські поселенці до Канади. Отже в першій мірі це була одежа жіноча і чоловіча. Є господарські прибори, як серп, юрок, прясниця (пряслиця), веретено, мотовило,, гребінь згребла, молоток та інше. Є ткацький варстат, змайстрований вже в Канаді. Найбільше є ріжних вишивок з ріжних частин української землі. Жіночі сорочки, рушники, настільники, чоловічі сорочки, запаски, коралі, ґерда ни, спідниці, намітки, корсетки, кожушки, сіряки. Є глиняна посуда, як вази, миски, є прекрасні деревляні гуцульські вироби. Є килими давної роботи. В альбомах зібрані маленькі куснички преріжних взорів до вишиття. А так знов писанки в скринках найбільш артистичного смаку. А так бачимо вишивки вишиті вже в Канаді. Всю ніжність рідного мистецтва, всю барву чорнобривих кольорів переселено на новий ґрунт. Таких вишивок є вже також поважна колекція.

Цього року музей Союзу Українок Канади збогатився новим твором — українською хатою в мініятурі. В середині хати, в мініятюрі, виконані по мистецькі річи хатньої обстановки, та господарські знаряддя коло хати. Цю хату змайстрував п. Петро Зварич з Веґревил, Алта., та подарував її до музею Союзу Українок Канади. Вона була виставлена на оглядання на чотирох зїздах — в Едмонтоні, Саскатуні, Винипеґу і Торонті. Була виставлена в найбільшім канадійськім Національнім Музею в Торонті, Онт. через два тижні. Тепер уміщена в Сас-

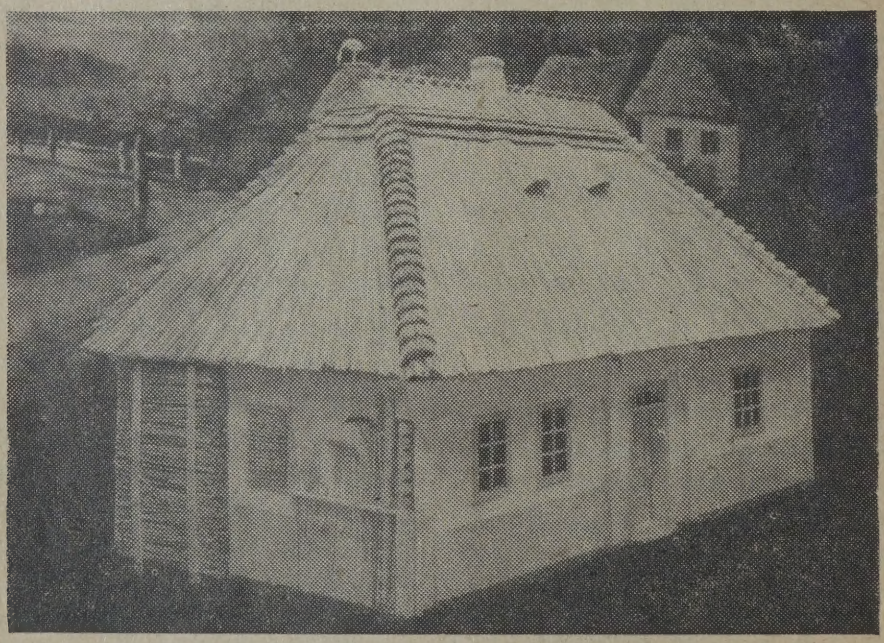

Українська хата — змайстрував Петро Зварич.

катуні в музею.

Музейна кімната уряджена також з найбільшим мистецьким смаком, прибрана килимами, образами. Річі виставлені в шкляних шафах і в стінних шафах. Цей музей також має дві філії, одну в Едмонтоні, Алберта, другу в Торонті, Онтеріо. І там є частина подібних річей. Музей Союзу Українок Канади служить не тільки для збереження старовинних річей з народного мистецтва, але й для поширення народного мистецтва, для познакомлення з ним наших співгорожан. Як от в році 1942-ім відбулась спеціяльна випродаж вишитих річей на воєнну ціль в трох більших місцях Канади. Дістались такі вишивки до багатьох анґлійських домів в Канаді. Це опріч фінансової користи на Червоний Хрест, яку передано з цеї продажі около $700.00.

Музеєм Союзу Українок Канади управляє комітет, так званий Комітет Мистецтва-Музею, який є в Саскатуні. Комітет постійно веде працю в розширенню музею, в побільшенню музейної колекції і в поширенню української вишивки.

Сторінка Союзу Українок Канади в Українськім Голосі, це наш орґан. Вона появляєсь кожного тижня. На таку працю, як журналістика, у нас складались сили з тих жінок, що приїхали до Канади, і тих, що тут виростали. Та коли сьогодні в двадцятьліття наших осягів можемо з вдоволенням оглядати нашу працю і радіти її успіхами, то в великій мірі ті успіхи треба завдячувати Сторінці в Українськім Голосі, яка освітлювала завдання Союзу Українок Канади по найдальших закутках в Канаді між українками, і в інших краях, куди лише доходив Український Голос. Сторінка охоплювала наше тутешнє життя. Статті, які там містилися зясовували ідеали народної праці, зясовували наші обовязки, будили почуття патріотизму і любови до свого народу, були покликами до діл, до чину, до посвяти. Сторінка Союзу Українок Канади виховала ряди членства для нас. Вона виховала для нас також робітниць пера.

Способи, якими Союз Українок Канади виконує свою працю, це широке поле. Кожного року централя висилає до своїх відділів около десять циркулярів-обіжників, кілька рефератів на ріжні народні свята. На День Матері приготовляє реферат кожного року, де все сильніще зясовується завдання української матері. Народні свята святкуються по всіх відділах, як не концертами то бодай товариськими сходинами членок з читанням реферату.

Кожного року відбувається зїзд Союзу Українок Канади в чотирох ріжних провінціях, бо в одно місце нема спромоги зїхатися через далеку віддаль. А так в кожній провінції устроюються літні окружні зїзди, по два або три в одній провінції.

Союз Українок Канади має свою канцелярію, в якій міститься централя, яка через послідних чотири роки знаходиться у Винипеґу. В кожній провінції є провінціялні екзекутиви, яких є чотири. А також є пять ріжних центральних комітетів, що виконують ділянки своєї праці. А так від діли товариства по ріжних осередках, де тільки знаходяться українські громади.

Послідний 1946-ий рік був вповнений працею і знов новими обовязками. Союз Українок Канади збирав жертви на будинок для Дівочого Інституту при Колеґії св. Андрея у Винипеґу. Та праця саме тепер ще про-

вадиться і про неї скаже наша дальша історія.

В дні нашого двадцятьліття ми бачимо Союз Українок Канади на дорозі до світлої мети. Бачимо себе на почесній службі нашого зневоленого народу, бачимо себе в праці над розквітом нашого духового життя, бачимо себе при будівлі нашої будучности в Канаді.

Союз Українок Канади зорґанізовано в році 1926 на Народнім Зїзді в Саскатуні. Там було створено Централю, яка знаходилася в місті Винипеґу, Ман. На слідуючім зїзді в році 1927 централю Союзу Українок Канади перенесено до Саскатуну де вона знаходилася до року 1935, то є через сім років. А так централю було перенесено до Едмонтону, де вона знаходилася неповних два роки і знов перенесено до Саскатуну, де централя пробула до року 1941. На початку 1942 року централю Союзу Українок Канади перенесено до Винипеґу, де знаходиться до цих пор, то є через послідних чотири роки.

ЧЛЕНКИ ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ.
Зліва сидять: Ольга Войценко, Наталка Когуська і Марія Симчич. Стоять: Марія Залозецька, Анна Гавриш і Анастазія Сарчук.

Теперішня екзекутива Союзу Українок Канади в Винипеґу.

Наталка Когуська — голова, Марія Симчич — 1-ша заступниця голови, Ганка Романчич — 2-га заступниця, Евгенія Козяр — 3-тя заступниця, Ольга Войценко — кореспонденційна секретарка, Анастазія Сарчук — рекордова секретарка, Анна Гавриш — касі-

єрка за минувший рік, Ангелина Павлик — бувша касієрка, тепер лєкторка народного ручного мистецтва.

Контрольна комісія: Марія Залозецька, Анна Стечишин, Вікторія Кристанович.

Анастазія Рурик — голова Комітету Мистецтва і Музею.

ЯК Я ЗАБЛУДИВ З ПАСКОЮ

СПОМИН З ЖИТТЯ В АЛБЕРТІ.

Було це під весну 1909 року, коли я мав лише 13 років. В ті часи не було ще добрих доріг, ані автомобілів; найскорша їзда на фармах була хіба кіньми, а то по більшій части волами. Воли мали більшу вартість в тодішні часи, як тепер трактори, бо ними можна було все зробити, а трактором то вже тої штуки не втнеться.

Була це Великодня Субота. Моя мама пекли паски, перепічки, докінчували писати писанки, крашанки, та приготовляли все, що можна було до свячення пасок, що мало відбутися в Рускій Православній церкві на Восток на горбі, який є найвищий в цій околиці.

Перед вечером прийшов до нас Сіміон Чепига, наш сусід, запитатися тата, де будуть святити паски, чи на Востоці, чи може на Шандрах (українські околиці в Алберті). Мої тато небіщик стиснули плечима тай кажуть:

— Та то куме таке: на Восток десять миль, а до Шандрів аж дванайцять, а ми мусимо паску нести на плечах тай іти пішки, бо свого тягла не маємо. А тут ще хлопець дуже наперся іти собі, та то все блище дві милі...

А мама додали:

— Та хай іде, бо це велике свято, то може якось зайде.

Для мене таке рішення було великою втіхою. Бо церкву на Шандрах я вже видів, тай ту на Востоці, що погоріла, але цеї нової, що лише збудували, я ще не бачив. Церква на Востоці, що згоріла, була побудована ще 1898 року і там того ж року було в ній перше Богослуження, правив свящ. Каменев.

Майже вечером мама зготовили все, що було потрібне — від паски до хрону, все спакували в кошик тай дали небіщикови татови, щоби несли. А для мене розпороли мішок від муки, завили в него таку велику паску, як жорновий камінь, тай кажуть: „На синку Михайле, понеси цю паску, цей Божий дар посвятити, тай най тя Бог благословить!" — і перехрестили мене, тай ми оба з татом пішли до сусіда Сіміона, вже пізним вечером, бо вже було дуже темно.

В Сіміона вже чекали на нас, і сусід Сіміон взяв свій кошик з даром Божим тай пішли піхотою болотистою дорогою. Тато і Сіміон йшли вперед, а я підтьопував за ними та підтягав на плечах паску, не знаючи яка мене дальша доля чекає.

Десь около одної милі нашої мандрівки наздогонив нас Дмитро Данилюк своїми волами.

— Ану паски, сідайте на віз, най вас завезу святити.

На возі було вже повно сусідів, що я їх всіх і не знав. Якось ми примістилися, то було так тісно, як осе-

ледцям в діжі. До церкви було ще зо пять миль, то вже було видно з двадцять вогнів, що палили коло церкви. Це тому, що ніч була холодна, тай також традиційно, що коло церкви мав горіти вогонь, а тому що людей було багато, неможливо було, щоби всі помістилися коло одного вогню.

Десь по півночі церква була повна, що люди не містилися, а батюшка правив утреню, та співав хор під проводом Михайла Брикси з Лемонту. Мені здавалося, що то був найкращий хор, тай всі люди також співали разом, що аж церква здрігалася. Не було ані одної родини навколо десяти миль, або й більше, щоби там не принесла до свячення паски.

Коли розвиднювалося, то Богослуження скінчилося й люди розложили свої паски навкола церкви, двома рядами, тай то дуже густо, а я ледви пропхався зі своєю паскою, щоби приміститися в ряді. Коли заспівали Христос Воскрес, то щось аж душу підносило з радости. Тато наказали мені стояти й пильнувати паски, самі з людьми обходили церкву три рази, а потім почалося свячення пасок.

Коли священик підходив посвячувати паски, то моїм великим бажанням було, щоби він покропив наш кошик і ту паску, що я приніс. Це для мене було щось таке велике, що кращого щастя в життю не мож було бажати. І моє бажання сповнилося, бо священик покропив тай згадав всі печива, які були в кошику, отже і мою паску.

По скінченню свячення всі люди дуже поквапно збирали свої паски тай навипередки спішили до своїх возів тай до дому. Мої тато кажуть:

— Ти, Михайле, йди там в долину і поїдеш до дому з Присяжнюком, а я присяду з Данилюком — тай пішли.

Я не знав, котра Присяжнюкова фіра, тай пішов шукати, але не знайшов, і всі фіри порозїздилися а я лишився самий з паскою на плечах. Паска була таки тяженька, коло пять фунтів. Не мав на кого чекати, тай пустився йти на схід-північ дорогою фармами, перейшов яких дві милі і зайшов до старого Брикси. Старий Брикса не знав мене, а про тата лише чув від людей, закликав мене до хати, тай дали мені їсти свяченого. Яке то було для мене все добре тай смачне. Старий Брикса сказав відтак свому синови, Василеви, якому було коло шіснадцять років, щоби випровадив мене на дорогу. Василь мене вивів і подав деякі вказівки куда йти.

Йшов я на північний схід. Може вже було до дому яких три милі, а там паслася чіясь худоба на великім просторі. Коли я побачив ту худобу, то задеревів. Бо мої тато небіщик нераз розказували, що з худобою небезпечно, бо може забити, а ще на весні, тай як є там малі телята. Щоби нещастя оминути, то я роздумував на всі боки, але чим більше думав, то ще більше не знав куди кинутися.. Рішився обійти корчі, щоби худоба мене не виділа. Пішов я на західну сторону лісом, десь попри Лаймстон озеро, таскаючи паску на плечах, що ставала тяжшою з кождим кроком і вже зсувалася до пят.

Коли я зайшов в ліс, то з між осик та трепет нічого не було видно, лише небо. Ліс був дуже густий, та я ним зайшов яких дві милі і не знав де я є. Ох. Боже святий! Як мені страшно стало, що й тепер мені мурашки поза плечі лазять, як нагадаю. Змучився дуже, тай йти не годен і не знаю куди.

Мої мама навчили мене молитву „Сон Божої Матері" — молитву, що „з дна моря виймає тай поратує".

Я перше поставив паску на землю, вклякнув, перехрестився три рази і вибив поклони, зговорив „Отче наш" і зачав говорити „Сон Божої Матері" з великою вірою в спасіння і виведення з ліса. Цей „Сон" звучить дослівно так, як його мене навчили і як я говорив:

На горі сіянській, на земли збиранській
Там свята Пречиста заснула твердо.
Приходить до неі наш Господь Бог
Ісус Христос, син її.
Питає її: Мати моя, мати,
Чи спиш, чи чуєш?
Спю я синку і чую. Снився мені сон
Чудний і дивний.
Виділа я тебе, спійманого, звязаного,
На хресті розпятого. Руки твоі
бересственні
Золотими гвоздями прибивані.
Ноги твоі бересственні золотими
гвоздями прибивані.
Головка твоя бересственна терновим
вінком накривана.
Кровця твоя бересственна попід
небеса позливана.
Мати моя мати, не є то сон, то вся
правда.
Взяла Мати Божа Ісуса Христа за
рученьку,
Повела його до раю. З раю на
Всеночне, з Всеночного
На Утреню, а з Утрення на Службу
Божу.
Зі Служби Божої на Казання,
А з Казання на синє море.
На синім морю церковця стоїть.
В тій церковці три престолики.
На першім престолику Сам Ісус
Христос лежить:
Головку склонив, руки розпростер,
сім ран отворив.
Приходять до него два пророки-
мученики —
Святий Петро і Святий Павло,
Боже наш! Боже наш! Що ти ділаєш?
Що ти за нас такі муки приймаєш.
Ти святий Петре і ти святий Павле,
Не дивіться ви на мої муки, беріть ви
Золотий хрест в руки і ідіть ви
По світі і по повіті, і закажіть ви
Як старому так і малому, як кривому
так сліпому,
Як бідному так багатому:
Хто буде Мати Божої Сон знати, рано
і у вечер споминати.
Хочби мав гріхів, як у морі піску,
Як на дереві листу, як будуть
умирати,
Буде з дерева лист впадати.
Зішле Господь Бог два ангели з неба
Візьмуть його душу до раю.
На віки вічні. Амінь.

Шість артикулів: Парший артикул є Бог предвічний.
Другий артикул є Бог справедливий, за добре платить, а за зле карає.
Третий артикул, що є Бог в трьох особах,
Бог отець, Бог син і Бог Дух святий.
Три особі, а оден Бог над нами.
Четвертий артикул, що став Син Божий чоловіком для нашого спасення.
Пятий артикул, що людська душа несмертельна.
Шестий артикул, чоловік без ласки Божої спасіння вчинити не може.

Сім святих тайн:
Перше, хрещення, друге помазання,
Трете евхаристія, четверте покута.
Пяте святим єлеєм помазання,
Шесте священство, а семе
супружество.

Сім гріхів головних:
Пиха, Лакімство, Нечистота, Гнів,
Заздрість, Обжерство, Лінивство
і Ненабоженство.

Пять заповідей церковних:
Перше дни врочисті святити;
Друге пости затримувати;
Трете найменше що раз на рік
сповідатися під видом хліба й вина.
Четверте церковні служби відправляти.
Пяте, що є Бог, що сотворив небо й
землю і нас на світ Божий,
Аби ми Його благали, просили і
по смерти в небі жили.

Де Ісус Христос острастив?
Де Пречиста Діва Марія появила?
На горі Оливній. Приходить до неї
Наш Господь Бог, син її, питає її:

Мати моя, мати. Чи спиш чи чуєш?
Синку мій найсолодійший:
Булам заснула, приснився мені сон дивний:
Виділа я тебе в городі єрусалимськім,
Межи двома злодіями на Хресті розпятим.
Фарисеї, книжники, жиди невірні,
Оливотники, поругали тебе,
Босого судили, жиючого кормили,
Оцтом напоювали, гвоздями до хреста прибили,
Терновий вінок на голову клали,
Тростиною по голові били.
Перше терня в голову залазило.
Оден Волишулесей пробив праве ребро, потекла кров і вода.
В той час сонце затьмилося по голій земли.
Від часу шестого до часу девятого.
Прийшов Йосиф Викодим,
З хреста тебе зняли,
В чисту плащеницю обвили,
В новий гріб положили.
В той час земля знялася,
Роздерлися церковні завіси від спода до верха,
Гроби поотворялись, мерлі з гробу повставали, на віки.. Амінь.
Він її відказав:
Мати моя, мати, правдивий цей сон.
І скоро сповниться.
Но горе чоловікови, хто з моїх рук
Для себе спасення почеркнути не схоче.

Коли я скінчив цю молитву, якої я навчився від моєї мами, то мені якось так стало на серцю легко, тай здавалося, що я так якби в дома, або лише в ліс пішов на прогульку. Але нараз прийшла мені думка, що на Великдень не можна бити поклонів, а я бив, щож я наробив. Але Бог є добрий і справедливий, він знає, що я забув за це правило, тож мені простить.

Коли я це думав, то мені причулося, що хтось десь недалеко від мене на захід говорив. Я паску на плечі, а вона вже не була така тяжка як вперед, і пустився йти на той голос, що мені причувся. Незадовго вийшов я з ліса на вузеньку доріжку тай нею вийшов я болотами до маленької церковці, що коло Щура. Це була церква греко-католицька св. Михаїла. Звідси мені було чотири милі до дому на схід. Про цю церковцю до того часу я нічого не знав. Коло неї бавився гурток дітей — гаївки. Діти були дуже веселі, а мені сльози в очах ставали з жалю й страху, що як я до дому дістануся з такої далекої сторони.

Пішов я до першої хати запитатися куди мені йти, а це був фармер, що звався Буґа. Він мого тата не знав, але мені порадив іти на схід, та нім мене випровадив, то запросив до хати, тут дали мені попоїсти, ще й писанку на дорогу.

Пройшовши на схід болотистою дорогою яких дві милі, зайшов до Онуфрія Штельмаха, що також не знав мойого, тата, ані наших сусідів. Знав лише Данила Томина, то є діда теперішнього посла Василя Томина. Нім я дістався до Томина, то приходилося мені перелазити через кілька сотень поваленних осик, що попадали на дорогу. І так тягнув я свою паску як міг, а приходилося хоч лишати. Коли я прийшов до старого Томина, то вже сонце клонилося на спочинок. Він запитав мене, чи я хочу їсти, але їсти я не хотів, і він оповів мені, що мама були в него й плакали, що я десь пропав, тай не знати де шукати. Порадив мені перейти впрост фармою до дому, щоби як найскорше.

Коли я прийшов, то сонце вже зайшло. Мама дуже втішилися, а тато випитувалися де я був, і що зі мною сталося. Дали мені їсти, мама сварили тата, що мене так лишили коло церкви. А я сказав їм, що мене той „Сон" виратував, що мене навчили. Мама мені наказали, щоби я його

памятав поки буду жити.

Проминуло вже довгенький час від тої хвилі, бо вже близенько сорок років. Та все я не можу забути тої паски, тай тих пригод, які я стрічав по своїй дорозі. Та молитва „Сон Божої Матері", хоч він не складний, але я його переповів так, як його моя старенька мама мене навчили. Мені здається, що тоді я найщиріше молився, як лише міг молитися й та молитва мене підкріпила й дала мені сили до дальшої дороги. Тай тепер в прикрих хвилях молитва є для мене найкращим ліком для виздоровлення.

Михайло Галіцький.

ЗВИЧАЇ РІЗДВЯНИХ СВЯТ

Всі українські звичаї назагал подібні, куди б ми по Україні не ходили. Правда, є маленькі ріжниці, але це такі малі, що вони загально змісту українських звичаїв не зміняють.

Різдвяні Свята мають найбільше звичаїв. За ними йдуть зараз Йорданські Свята, що в великій мірі подібні до Різдвяних. Головно ж — в обох цих святах є Святий Вечір, є кутя. На Йорданські Свята окремим величавим і побожним домашним обрядом є Свячення води в Церкві й окроплювання нею хати та других господарських будинків.

До Різдвяного круга свят належить Різдво, Новий Рік і Йордан. Ті три Свята творять одну різдвяну цілість.

А вже окремим великим святом, найвеличавійшим між всіми святами є Великдень.

Святочні звичаї і церемонії творять дуже велику часть народної культури. В них міститься багато ріжнородного змісту.

В них є родинна і предківська історія. При них ми згадуємо наших батьків-матерей, дідів, прадідів.

Ми нагадуємо свій власний вік, як ми колись з нашими найблизшими і дальшими святкували.

Вони надають святкованню величавости і поваги, підносять святочний настрій.

Вони вносять до хати і в душу святочну атмосферу, святочні почування.

Вони пригадують релігійні події, для яких Свято встановлене.

І тому святим обовязком кождого українця й українки є заховувати всі наші святочні звичаї і передавати молодшому поколінню. Хто їх занехає, то викине з свого життя цінні святі річи і на їх місце лишиться порожнеча.

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ НА ПІДЛЯШУ.

Підляше, це частина української землі на північному заході, що граничить з Польщею, над Бугом. Тут маємо опис різдвяних звичаїв в сторонах Підляша.

На Свят-Вечір всі постять. Матері варять кутю з медом і маком, узвар (сушені овочі), рибу, капусту, кисіль, горох, борщ з грибами, смажать на олію гречухи, печуть колядники з маком.

Коли діти побачать зірку, кажуть батькови. Він микає тоді найкращі колоски жита, добру жменю, або бере цілий сніп — це „коляда"; звязує вяз-

ку сіна і несе до хати. Входячи каже:

— Слава Ісусу Христу! Здорові будьмо з Святим Вечером і з колядою! — Господиня відповідає:

— Слава на віки! Дай Боже!

„Коляду" ставить господар на „покуті" (в головнім куті), підстелюючи трошки сіна; решту сіна розстелює на столі, на лавках, або і під столом. Стіл накриває господиня обрусом і ставить всі страви, а кутю й узвар ставить коло „коляди". До вечері всі одягаються по святочному.

По вечері діти й старші ворожать — витягають стебла сіна з під обруса: коли з китицею, то на врожай.

По Вечері в декотрих сторонах Підляша соломою з "коляди" обвязують дерева в садках, та стукають в дерево три рази — будять до врожаю. В інших сторонах роблять це на Новий Рік.

В 12-ій годині в ночи починається Богослуження по церквах, на якім всі стараються бути. На перший день Різдва діти несуть своїм хрестним батькам коляду.

Сіно з під стола і лавок збирають скорше, а на столі лежить до Йордану. Перед Новим Роком ходять з козою, конем, журавлем (перебираються).

В день Йорданського Святого Вечера, коли принесуть свячену воду, господар дому ходить з „хрещиком" (довгий хліб з хрестом, посипаний маком), кропить будинки і крейдою рисує хрестики на одвірках. Худобі дає по куску „хрещика". Кропить й садок, а на уликах робить також хрестики і кропить. Вкінци кропить хату і рисує хрестики.

ГУМОР.

Можна в самім Кремли.

Говорить американець з росіянином і каже американець:

— В нас в Америці є повна воля слова. Можеш критикувати уряд кілько хочеш, можеш говорити проти самого президента Трумена і ніхто тбі нічого за те не скаже.

На те росіянин:

— В нас в Росії точно таке саме. В нас українець, не то на Україні, але може піти до самої Москви, до самого Кремля, і говорити проти Трумена що хоче і ніхто йому за те нічого не скаже. Точно так, як у вас.

— Перепрашаю, пане, чи не бачили ви де тут поліцая?

— Ні, на протязі пять мінут я не бачив жадного.

— Дякую; а тепер прошу годинник і готівку, і то скоро.

Голяр: Чи ви вже коли тут були? Я чомусь не пізнаю вашого лиця.

Костумер: Видно, що годі пізнати, бо вже загоїлось від порубань.

Гостя: Чи люде часто тонуть в цім місці?

Запитаний: Ні, пані, тільки раз.

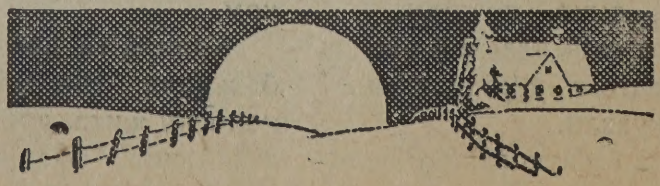

Зміст Календаря.

Святочні і церковні справи ..... 1—31
Наука — вірш Руданського 33
Гад Звіринецький — леґенда 35
Жінки—Чоловіки — міркування 42
З думок Паскаля 44
Спостереження Гарасима Чорнохліба 45
Замах на вбивство жінки — оповідання 49
На Ріці вавилонській —вірш І. Франка 57
Народні приказки 59
Як вона ще дівкою була — оповідання 61
Клопоти редактора 63
Сучасна приказка — вірш І. Франка 66
Історичні спомини 67
Спомини зо скитальщини 73
Троянський кінь 77
Сон — Марка Вовчка 79
Євшан-Зілля 83
Чужий голос про важну справу 85
Байда — історична поема 86
За залізною заслоною 89
Дещо про короткозорість 91
Способи плекання індиків 95
Історія про історію 98
Ану пригадайте, чи не так! 100
Перегляд минулого 103
Перший Курс Української Школи в Саскатуні 107
Українці, а Москалі 110
Шевченко в рідному селі — вірш 112
Хто може деклямувати 113
З життя деяких сотворінь 115
Держави цілого світу 117
Перша поміч в наглих випадках 120
Жіночий світ 123
Українська Православна Колеґія 130
Союз Українок Канади 135
Як я заблудив з паскою 141
Звичаї Різдвяних Свят 145

487 - 493
SELKIRK AVE
Телефон:
"ДРАЙ ҐУДС"
57 041
ЧЕРЕВИКИ
57 051

Природні, приємні

ПОРТРЕТИ

що схоплюють вашу персональність

Зробіть побачення в коротці.... щоб сісти для вашого портрету в Bay's Photo Studio. Портрет Bay схопить вашу особистість.... і залишить ваш вигляд, що дасть постійну приємність для родини і приятелів. Найвища якість виконання є запевнена.... і пильна увага є звернена на ваші спеціяльні вимоги. За інформаціями щодо типу і величини фотографій.... пишіть, зголосіться особисто або телефонуйте 3-2-2 Photo Studio.

Друга підлога при кінці.

Hudson's Bay Company

INCORPORATED 2ND MAY 1670

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО

У МОНТРЕАЛІ, КВЕБЕК.

Документи — Контракти — Реальности — Горожанські Папери — Афідевіти і т. д.

ЮРІЙ Я. ДРОБЕЙ,
Управитель.

Вдавайтесь на адресу:

CANADIAN TRAVEL SERVICE, REGISTERED

P. O. Box 49, Station "B"

Montreal 2, Que.

Red River Motor Coach Lines, Limited

ЇДЬТЕ ВИГІДНИМИ АВТОБУСАМИ Й ЩАДІТЬ ГРОШІ.

Сіть шляхів (доріг) до слідуючих осередків:

Narol, Lockport, East Selkirk, Walkleyburg, Libau, Tyndall, Beausejour, Lac du Bonnet, Great Falls and Pine Falls.

Головна Автобусова Стація

Телефон 92 885

165 Garry Street, Winnipeg, Man.

ПЕТРО ГУМЕНЮК, президент.

Електрика

Дає більше за ваші гроші, чим майже все інше, що купуєте. Вона освічує ваш дім, варить ваші обіди, виконує домашню роботу, пере ваше білля, оперує ваше радіо — на ділі заледви, чи є щось такого, щоб електрика коло дому не робила скорше, лекше і ліпше. Вона так мало коштує — а так багато робить.

CITY HYDRO

EMEL'S

Ladies' Apparel

583 Selkirk Ave. Winnipeg.

Добір найпристойнішого виробу
ПЛАЩІВ — СУКОНОК
СПОРТОВИХ ОДІНЬ.

Спеціялізуємо
Роблення-до-міри
ковтів і сутів.

П. ЕМЕЛЬНИЧЕНКО,
властитель.

Nugget Hotel

711 MAIN STREET
WINNIPEG.

На головній вулиці — пів блока від Сіпіярської стації.

Тел. 91 085

Властителі:

ҐЕОРҐІЙ МАРІЯН
і
ВАСИЛЬ ФРЕДРИК.

ВІДПОВІДНА ОПЛАТА ЇЗДИ НА КОЖНУ ПОТРЕБУ

Ті, що їздять стріткарою і автобасом, мають до вибору ріжні оплати їзди.

Ось вони є:

Для тих, що їздять **рідко** — оплата 10 центів готівкою.

Для тих, що їздять **частіше** — 2 тикети за 15 центів, або книжечка з 20 тикетами за $1.50.

Для тих, що їздять **більше чим 10 разів в тижни** — тижневий перміт коштує 25 ц., що дає власникови право до їзди за 5 ц.

Для тих, що їздять **більше чим 80 разів в місяці** — Місячний Транспортаційний Тикет $6.00.

Ці ріжні оплати їзди є основані на добрих купецьких принципах чим більше ви купуєте переїздів, тим менше один переїзд коштує.

Winnipeg Electric Company

Rogers Dairy Limited

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА
МОЛОЧАРНЯ
В ТОРОНТО.

Доставляє все свіже молоко, сметану, сир і масло.

Замовляйте телефонічно

JU 7193

459 ROGERS ROAD.

Toronto, Ont.

The West Hotel

R. J. FLETCHER, Proprietor

One Block from C.P.R. Station

Cor. Main & Sutherland Sts.

Phone 54 122

Winnipeg, Man.

THE RED & WHITE STORES

(Індивідуально посідані і оперовані)

Червоні і Білі стори були відповідальні більше, як який інший чинник, за піднесення рівня сторів подрібної розпродажі ґросерій в місті і на провінції. Хоч не завжди вони є найбільшими сторами в сусідстві, то присвячується всякі старання, щоби зробити їх „найліпшими", щодо чемної і справної обслуги в яснім і чистім приміщенню.

Одною з найперших прикмет Червоних і Білих є товари приватновласної марки. Обставини воєнного часу перешкаджали в набуванню цих товарів до значних розмірів, одначе в так сказати б „нормальнім часі", повний добір в Червоних і Білих товарів будуть знова до набуття.

Ці товари уважно вибирається щодо якости! Поживи марки Червоних і Білих осягнули постійне місце на полицях комор у більше, чим 10 мільйонів родин в Канаді і Зєдинених Державах, бо якість Червоних і Білих ніколи не дешевіла. Вони мусять бути найлучшими, які мож дістати, інакше вони не є гідні того, щоби мати імя Червоних і Білих. Купуйте товари марки Червоних і Білих з тим запевненням, що дістаєте найліпші!

Ann's Grill

787 MAIN STREET,

Winnipeg, Man.

Sutherland Hotel

785 MAIN STREET

Phone 51 685

Winnipeg, Man.

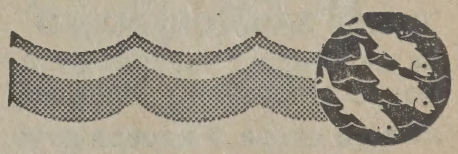

Independent Fish Co.

941 SHERBROOK ST.,
Winnipeg, Man.

Маємо завжди на складі всякого рода рибу свіжу і заморожену по приступних цінах.

Телефон 22 331

Властителі:

НИКОЛА КОФЛЮК, ФЕДІР ШЕВЧУК і МАКСИМ САМБОРОВИЧ.

A. Danylchuk, M.D., L.M.C.C.

Res. Phone 80

F. A. Dereniwsky, M.D., L.M.C.C.

Res. Phone 198

PHYSICIANS & SURGEONS

OFFICE IN BRITSKI BLOCK

Office Phone 25

CANORA, SASK.

ПОХОРОННЕ БЮРО

під управою
ІВАНА ЗАВІДОВСЬКОГО
Це є найстарше українське похоронне заведення у Винипеґу.
Обслуга скора й вдоволяюча.
ZAWIDOSKI FUNERAL HOME
Limited
561 Selkirk Ave. — Winnipeg.
Phone 51500

Briar Hip Food Products Limited

607 Young Street, Winnipeg, Man.

Українська індустрія. Виробляє зо свербивусу та інших ростин: Вітамін Сі; Вітаміни; Медицини; Напитки і Поживи — багаті на природний вітамін Сі.

Має книжочки: **„Пожива і Лічнича Вартість Свербивусу", ціна 25ц.**
„Як Сушити і Продавати Свербивус" — ціна ..... 25ц.

Zapp Fur Shop

"ФОР КОВТИ" РОБИМО ДО МІРИ.

PHONE 592 Selkirk Ave. WINNIPEG. 5340 00

For Reliable
MERCHANDISE
At Right Prices for the Entire Family
"You Can Always Do Better"
AT
Wolch's
DEPT. STORE
881-3 Main St. Phone 57308

ЧИ ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ МОЛОДО?

Позбудьтесь Товстіння й Набудьте Здоровля!

Так чи так

Зільна Гербата має одинадцять ріжних зел. Кожне зело виконує своє завдання; одні усувають товщ, другі помагають в переміні поживи в силу, замісць наростання поживи, а інші витворюють нову енерґію.

ЯК ХОЧЕТЕ ВИГЛЯДАТИ? — Для зменшення ваги й молодого вигляду пийте зільну гербату ч. 5. Ціна **$2.00**

ГЕРБАТА НА ШЛУНОК — Усуває кваси, ґази, відриги і помагає травленню. — Ціна **$2.00**

УСУВАЄ З ОРҐАНІЗМУ — флеґму, очищує кров і взагалі все тіло. Зільна гербата **Ціна** **$2.00**

РЕВМАТИЗМ — Проти корчення, ревматичних болів. Ціна **$2.00**

НА ПРОСТУДУ — грудей, на кашель, бронхіт і коклюш — зела. Ціна **$2.00**

Витніть це оголошення й долучіть $1.00, а дістанете одну з вище поданих зільних гербат.

— СТАРІСТЬ —

Занедбування Здоровля Приносить Скоре Старіння

Де многі ліки недописали, зела принесли добрий наслідок. Зела сягають так далеко, відколи чоловік існує. Це найстарший лік.

БІЛЬ ГОЛОВИ, що повстає в многих случаях задля слабої циркуляції крови, в заворотах голови, нервовості, умучення, нехіть до праці. Зелева гербата число 9, з ріжних 9 ґатунків зел. Ціна **$2.00**

ДЛЯ ЖЕНЩИН — Болі в часі періоду спричиняють біль крижей, безсонність, тягар і тиснення в голові. Гербата 14 зел, ч. 7. — Ціна **$2.00**

ГЕМОРОЇДИ — Причина слабого травлення, збігла кров у відходових жилах. — Гербата з зел, ч. 11. — Ціна **$2.00**

БІЛЬ В НИРКАХ — пертя, біль у виданні мочі, біль крижей, заворот голови, нервовість. Гербата з 8 земл, ч. 8. — Ціна **$2.00**

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА: Витніть це оголошення і залучіть $3.00, а отримаєте дві пачки з повище оголошених зел.

Адресуйте:

Alphian Herb Company

P. O. Box 3541, Station B. **Winnipeg, Man., Canada.**

NICOLETT HOTEL

Tissot and La Fleche, St. Boniface, Man.

Прекрасна саля на Весілля, Товариські Забави, і т. п.

Телефонуйте 202 908.

НАЗАР БОДНАРЧУК, властитель.

УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ

The New Fox Cafe

667 MAIN STREET

Winnipeg.

●

СМАЧНІ СТРАВИ — СКОРА І ДОБРА ОБСЛУГА!

●

Зайдіть на снідання, обід, вечеру або на перекуску.

Будете вдоволені.

●

Г. ДАНЧУК, властитель.

Western Auto & Truck Body Works, Ltd.

WINNIPEG.

Фабрика автобусів:

677 Portage Ave. Phone 30 170

Головний офіс:

702 Broadway Ave., Phone 37 284

Фабриканти і Десайнері Моторових Автобусів.

„Канадійська Будова для Канадійських Условин."

Д-р М. Г. БОЙКОВИЧ

D.D.S., D.D.C.

ДЕНТИСТ

Вечерами на замовлення.

Телефони:

Офісу 4774

Мешкання 91669

403 Canada Bldg.

Saskatoon, Sask.

НЕ ЗАБУДЬТЕ!

Як що плянуєте переселитися до теплої Бритіш Коломбії, то не робіть цего важного кроку навмання, але перше вдайтеся з повним довірям за бажаними інформаціями до одинокої в Бритіш Коломбії української земельної аґенції гром. Василя БУРЯНИКА на адресу:

FRASER VALLEY REAL ESTATE

416 E. Hastings Street,

Vancouver, B. C.

В. Й. ПЕРЕПЕЛЮК

Склеп Мішаних Товарів

Продаємо

Мессій-Геррис Знаряддя

Асекурація від Огню.

FLIN FLON — MANITOBA

MUZYKA & TUNIS

DEPARTMENT STORE

СКЛЕП ДОБРОЇ ОБСЛУГИ І ЯКОСТЕВИХ ТОВАРІВ

Всякого рода жіночого і чоловічого убрання, черевики, капелюхи, ювілерські річи і т. п. Ґросерії.

Телефон 9.

VEGREVILLE — ALBERTA

ТЕОДОР ГУМЕНЮК

АДВОКАТ І НОТАР.

Заступає в справах судових, цивільних і карних. Полагоджує трансакції під числом

414 Bay Street — Suite 305
Phone: Ad. 0630

Toronto, Ont.

INDUSTRIAL COATING Co.

Manufacturers of

Industrial Lacquers, Varnishes, Synthetic Enamels and Paints

T. M. BOYER

838-840 Eastern Avenue
Tel. HA. 3634 — Res. GR. 0535

Toronto, Ont.

Часто Треба Чогось Іншого Чим Середника на Прочищення?

Коли почуваєтеся, що недомагаєте, є нервові і терпите на біль голови, ґази, здуття, нестравність і відсутність смаку, можливо з причини здержання чинностей — дістаньте Фарнея Ґомозо — те через часи випробоване тонікове лікарство побуджуюче чинности шлунка. Складається з 18 природних медичних корінців, зел і ростин. Заввага: уживайте лише як вказано. Лагідно і делікатно побудить до роботи повільні кишки і поможе усунути назбирані зужиті матерії; помагає усувати ґази і запори, додасть шлункові почуття тепла. Будьте прозорні — облегчіть шлунок через усунення запору. Купіть ҐОМОЗО нині.

Коли не можете купити його в своїм сусідстві, то зашліть за нашою офертою „запізнання" на **Ґомозо** і дістанете.

ДОДАТОК 60 цт. вартости — пробних фляшечок

Д-ра ПЕТРА ОЛЕЙО ЛІНІМЕНТ — антисептичний, приносить швидку полекшу на ревматичні і невральґічні болі, на болі мускулів, крижей, тверді або зболілі мускули, натуження і звихнення.

Д-РА ПЕТРА МАҐОЛО — алькалічне— усуває певні хвилеві забурення шлунка, такі, як квасну нестравність і згагу.

Вишліть Купон ТЕПЕР!

☐ В прилозі є $1.00. Пришліть мені оплачено поштою реґулярну $1.00 фляшку 11 унцій **Ґомозо** і — додатково вартости 60ц. — пробні фляшечки кожного **Олейо Лініменту** і **Маґоло.**

☐ C.O.D. (додаткова оплата).

Імя .....

Адреса .....

Почта .....

Dr. PETER FAHRNEY & Sons Co.
Dept. DJ655
2501 Washington Blvd., Chicago 12, Ill.
256 Stanley St., Winnipeg, Man., Can.

АМЕРИКАНСЬКА МАСТЬ ВІД РЕВМАТИЗМУ

Оголошуємо цю МАСТЬ Вам на пробу
"American Rheumatic-Pain Salve"

Це найкраща масть на: **Ревматизм, Артрайтіс, Біль у Клубі, Нюрелґін, Простуду рамен, Ніг, Рук, Плечей, або в Хребті.** Ця масть є правдива американська. Ми тепер виставили фабрику в Торонті, щоб канадійці могли купувати цю масть у Канаді. — Купіть, а переконаєтесь самі, що Вам поможе!

Ціна тільки $1 за унцію — з пересилкою!
А що в аптиках і крамницях цієї МАСТІ нема, то пишіть просто до:

AMERICAN DRUG & CHEMICAL CO.
2323-B Bloor Street West, Toronto 9.

А як в Торонті, то зайдіть до:

R. R. WORK DRUGGIST
Queen Street & Augusta Ave.

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого обряду дістанете в найстаршій і найбільшій українській фірмі
„ПРОВИДІННЯ"

Пишіть по інформації і ціни до:

PROVIDENCE CHURCH GOODS Company
710 Main Street, Winnipeg, Man.

Для скоршої обслуги наших громад церковних в Брітіш Коломбії і Алберті, просимо вдаватися і писати до української фірми ПРОВИДІННЯ.

2138 - West 4th Avenue, Vancouver, B. C.

СІМ ДИВ — ВОВНИ

Зроблена з вовни річ є важною інвестицією. Це є тканина, про яку кожний повинен щось знати. Ось сім її головних прикмет:

. . . природне накриття тіла.
. . . абсорбує 30 процент своєї ваги.
. . . є відпорна на огонь.
. . . природний ізолятор.
. . . задержує свою форму і не легко мнеться.
. . . є сильна і витревала.
. . . є легка і мяка.

Багато тканин виглядають, як вовна і чути їх як вовну. Тому то ані одна заява в катальоґу **ІТОНА** не є в який будь спосіб баламутною. Коли **ІТОН** каже, що це є Всьо-Вовна, то це є чиста Вовна. Лише одна більше причина чому "Оплачується Купувати в **ІТОНА**".

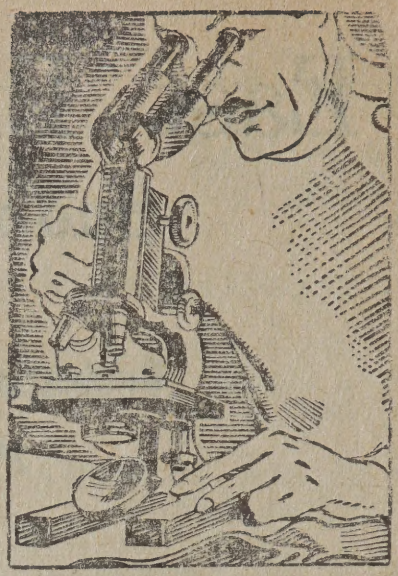

THE **T. EATON Co** LIMITED
WINNIPEG CANADA

СТІННІ КАЛЄНДАРІ

Національні, Релігійні, прегарні види та картини з життя на фармах, світські й родинні, величина 15x20 цалів.

РІЗДВЯНІ і ВЕЛИКОДНІ ЖЕЛАННЯ

у великому виборі, прекрасні малюнки і відповідно друковані желання з ковертою 10 цт. Ґрамофонні кружки (рекорди), книжки і часописи.

Заходіть або пишіть до:

UKRAINIAN BOOKSELLERS
324 Queen Street West
Toronto 2-B, Ont.

Н. ХАБАЛЬ, власник.

СТЕФАН А. КОЗАК

ОКУЛІСТ - ОПТОМЕТРИСТ

Екзамінує очи — припасовує окуляри.

Веде свою канцелярію під числом:

1765 Hamilton Street
REGINA, SASK.

Телефон офісу 4347
Телефон дому 7876

East End Bakery

Sudbury, Ont.

Випікаємо хліб ріжного рода

ІВАН ОНИЩУК,
властитель.

Alberta Hotel

715 MAIN STREET

Winnipeg.

PHONE 91 059

GERRIE and NOWACKI

НЕ ВТРАТЬТЕ ПАРОПЛАВА!!!
Ловці Футрових Звірят і Збирачі

Склад футрових шкірок і шкір Америка ч. 1 хоче всіх ваших **футрових шкірок — шкір оленів — кінського волосіння — корінців сенека — шкір — заморожених зайців.** — Потребуємо **мільйонів заячих шкірок.** Дамо вам **чесну вагу — найвищі ціни — швидку заплату готівкою.**

Висилайте з повним довірям.

Висилайте "Амерікен"
Висилайте нині.

AMERICAN HIDE & FUR CO.
157-159 Rupert Ave., Winnipeg.

Як Ви в Едмонтоні, то памятайте про два українські готелі —

Grand Hotel

10266 - 103 Street. Phone 24196

— і —

York Hotel

10401 - 96 Street. Phone 25263

Кімнати з приватними купелями і телефонами.

Умірковані ціни та чемна обслуга.

В обох готелях модерні ресторани.

НЕСТОР СТОЙКО, власт.

УКРАЇНСЬКА АПТИКА

НАША ОБСЛУГА Є ДЛЯ ВАС.

Виповняємо рецепти. — Маємо на складі всякого рода медицини та прибори.

Спеціяльну увагу звертаємо на почтові замовлення.

Пишіть до нас на адресу,

S. W. PERNAROWSKI, Phm. C.

Chemist & Druggist

YORKTON, SASK.

УКРАЇНСЬКЕ ФОТОҐРАФІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

Виконує всякі фотоґрафічні роботи, солідно й на час. Весільні ґрупи, портрети і аматорські фільми. Також побільшуємо і кольоруємо.

GAVINCHUK STUDIO
Smoky Lake, Alberta.

Тел. офісу: 26905 — дому: 23754

Д-Р С. Л. ЯРЕМЧУК

ДЕНТИСТ

Ексрей прислуга.

206 UNION BUILDING

Edmonton, Alta.

HARVIE & YANDA

АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ І НОТАРІ.

202 Bank of Toronto,

Jasper Ave. & 100A Street

Edmonton, Alta.

ЙОСИФ М. ЛАЗАРЕНКО

Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові. Також справи старокраєві. Виробляє горожанські папери.

JOSEPH M. LAZARENKO, LL.B.
Barrister, Solicitor & Notary Public
MYRNAM, ALBERTA.

EMPIRE HOTEL

171 Main Street Phone 96 928 Winnipeg, Man.

Коло C.N.P. Стації. — Першорядна їдальня.

Власники Українська Спілка. — Упр. Ґео. Маріян

Піддержуйте Українське Підприємство

Направляємо форковти, чистимо, прасуємо і направляємо одіння. Принимаємо замовлення з провінції. Скоро обслугуємо та висилаємо. — Ціни умірковані.

681-683 Main Street Phone 92 000 Winnipeg, Man.

ВАСИЛЬ Б. СТЕФАНИК, управитель.

МИ ПРОДАЄМО

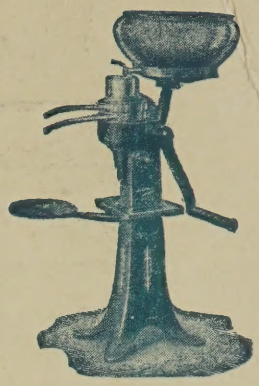

"DOMO" і "STANDARD" Сметанні Сепаратори
"FORDS" MILKERS & HAMMER MILLS
"SNOW BIRD" машини до прання і Рефріджератори.
"GILSON" форнеси до огрівання, Вітрогони, "Ийр кондишенінґ юнитс" і т. и.
"STANDARD" крошері зерна.
"STANDARD" шнурки до байндера.

Електричні Фенси, Фарби, Плугові чересла, Рала Культіваторів, Плуги, "Чаперс" і т. и.

Добір Найвищої Якости — в Найнищих Цінах.

Вам оплачуєтся запитати про них. Прийдіть і побачтеся з нами, або напишіть до нас за лістою цін і точними поясненнями.

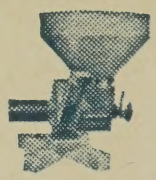

STANDARD IMP. & SALES COMPANY

78 Princess St., Winnipeg, Man.

9851 Jasper Ave., Edmonton, Alta.

ОРҐАНІЗАЦІЯ МІЖ ОРҐАНІЗАЦІЯМИ

Ні одна українська орґанізація в Канаді не зробить для вас більше, як

Українське Товариство Взаїмної Помочі

В цім Товаристві можете заасекурувати себе, свою жінку, своїх дітей на такі суми, як $250, $500, $750, $1,000 і $2,000 за оплатами, які будуть найдогідніші для вас —

РОДИ АСЕКУРАЦІЇ:

життєва асекурація, платна до смерти
життєва асекурація, платна 20 літ
життєва асекурація, платна 30 літ
життєва асекурація, платна до 65 року
ендавмент на 20 літ
ендавмент до 65 року.

Поліси Українського Товариства Взаїмної Помочі признають їх власникам зворотні й невтратні вартости, а це значить, що ваша асекурація не пропадає, коли по якімсь часі не зможете на ню більше платити.

ВИ НЕ МОЖЕТЕ БУТИ БЕЗ ЦЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ АСЕКУРАЦІЇ.

Ukrainian Fraternal Society of Canada

BOX 3512 **WINNIPEG, MAN.**

B37160

Springfield Fire and Marine Insurance Company

МАЄТОК
цеї компанії
виносить поверх
$40,000,000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
$235,000,000

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ і ВІД УШКОДЖЕННЯ
Відшкодовання виплачує ретельно і скоро.

ГОЛОВНЕ БЮРО НА КАНАДУ — 460 St. John Street, — MONTREAL, Que.
J. A. GRANT, Manager for Man. and Sask. — 405 Paris Bldg., Winnipeg, Man.
Ця Компанія має своїх представників по цілій Канаді.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

Constantine Masciuch
Agencies

АСЕКУРАЦІЯ У ВСІХ ГАЛУЗЯХ —
ФІНАНСУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ І МОРҐЕДЖІВ.
КУПУВАННЯ І СПРОДАЖЖА РЕАЛЬНОСТЕЙ.
ВИПОВНЯЄМО АФІДЕВІТИ ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ.
ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ.

C. MASCIUCH — Manager

Ми радо розглянемо теперішню Вашу асекурацію, аби найти Ваші потреби, і піддамо думку, без зобовязання з Вашої сторони, як їх стрінути точно й економічно.

Коли Ви не можете зголоситися особисто, наші представники будуть завжди раді і охочі зголоситися до Вас. Ми спеціялізуємося у всіх клясах українського асекураційного бизнесу.

ҐЕНЕРАЛЬНІ АҐЕНТИ ДЛЯ
FIDELITY LIFE ASSURANCE COMPANY

Constantine Masciuch Agencies

428 Main St. (Just N. of Portage Ave.) Winnipeg, Man.
Phones: 25 345 — 25 346 — 25 347